

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 1 évre 24 korona.
 6 hónapra 12 korona.
VIDÉKEN:
 1 évre 28 korona.
 6 hónapra 14 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4 soros kis betűs sor egyszer 20 fillér
 minden következőnél 16 fillér
 Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Kölcsey - egyesület
 Aradon

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 1.

Az ipar új esztendeje.

Írta: Ifj. Neuman Adolf.

Újév napján nem lesz érdekesség nélkül való annak korstatálása, hogy a hazai szakirodalom utóbbi időben felette tevény volt az iparfejlesztés érdekében kiadott mozgalom ismertetésében; az iparolitika aktuális tennivalóinak minden oldalról való megvilágításában; az irányeszmék megjelölésében; javaslatok és tanácsok adásában arra nézve, hogyan lehetne Magyarországon szép és jó iparcikkeket oly olcsó árért előállítani, hogy Ausztriának és a külföldnek hasonló cikkeivel a versenyt minden tekintetben kiálljuk.

E lelkes akcióra csupán az a megjegyzésünk, hogy pusztán buzdító szavakkal a társadalom iparpártolásra alig készíthető. A közönség jó iparcikket keres olcsó áron. Tudjuk azt is, hogy a versenyképes iparnak nincsen szüksége az iparpártolási mozgalmakra, a nem versenyképesen termelő iparnak pedig az iparpártolási mozgalom mit sem használ.

Ezzel szemben nem lesz érdektelen rámutatni, mi képezte az akadályokat arra nézve, hogy eddig is több eredményt nemünk elérni.

Ipartelepek létesítése és nagyobbitásánélkülöztük eddig azon helyes rendmelynek főkélléke az, hogy oly iparfejlesztést képező tömegközönségben tekintettel lennünk, melynek nyersanyagát az illető vidék szol-

gáltatja. Ezen szabály arra enged következtetni, hogy az Aradon tervezett új automobilgyár súlyosan fogja érezni a kezdet nehézségeit és csak az volna kívánatos, hogy a közmondásos „nincsen szabály kivétel nélkül” ezen vállalatnak segítségére jöjjön.

Ipari boldogulásunknak egyik kerékkötője a sokat és jogosan felpanaszolt munkáshiány, melynek nem utolsó okozója az élelmezés drágasága, ennek pedig következménye a nagy munkabér, mely drágítója az ipari gyártásnak, különösen, ha ez nincs arányban a teljesített munka mennyiségével és minőségével. Az eddig Amerikából hazaérkezett és sok esetben régi helyüket elfoglaló munkások nem győznek eleget beszélni azon megfeszített nehéz munkáról, melyet ott végezniök kellett és ebből könnyen kimagyarázható, hogy az amerikai magasabb munkabérek és az érték kapott munka egyenértéke arányosabb, mint nálunk, hol a munkás ilyen nagy teljesítményre nem vállalkozik.

Szakkörökben kritika tárgyát képezi azon politika, amely minden ipart a fővárosba hajt, ezzel a termelési költségeket drágítja és emeli az általános drágaságot a fővárosban, holott közismert dolog, hogy ipari boldogulásunk egyik legnagyobb akadálya a nehéz élelmezési viszonyok. Az iparhoz föltétlenül szükséges, ezt ismétlem, a jó és olcsó táplálkozás. Más államban, pl. a közeli Németországban kivételes fogyasztási adó, élelmiszereknek

olcsó szállítása kedveznek az élelmezésnek.

Jellemző az iparunk rendszertelen elhelyezésére, ami talán sehol az egész iparvilágban nem fordul elő, hogy éppen a szénbányák közelében alig létezik gyáripar, egynek, t. i. az almásfüzitői petroleumfinomítónak kivételével, melyet amerikai érdekeltek a tatai és esztergomi szénbányák szomszédságában létesítettek legújabbban.

Mielőtt új iparágak meghonosítására gondolunk, nélkülözhetetlenül szükséges a régi iparnak támogatása.

Ennek hiányában jelenleg a malomipar hosszabb idő óta nagy redukióval folytatja üzemét, mert nem adatik mód arra, hogy a felhalmozódott finom lisztnek kivitele elősegíttessék. A redukió folytán pedig hiányzanak az alsó fajta lisztek, ezeknek ára emelkedik és miután ennek a legszegényebb nép a fogyasztója, azok vannak az által leginkább sújtva. Ezt azonban nem akarom bővebben fejtegetni, nehogy avval vádoltassam, hogy hazabeszélek.

A „Köztelek” jelzi, hogy január hóban 14,000 magyar ember fog hazaérkezni, ez pedig új munkaalkalmak növelését követeli.

Vigyük át a köztudatba, hogy a mezőgazdaság mellett az ipar is virágozhatik és csak a kettőnek együttműködése teremti meg azon nemzeti vagyont, mely függetlenségünk egyedüli záloga.

Ujévi gondolatok.

*

Ha mi választanám a pályám,
 Megvált fővel, józanon:
 Bezzéjem lennék bus poéta,
 És nédal kelte ajkamon.
 Kinekárt markába máma
 A péngész özönje hull:
 Hogy levélhordó lehessenek,
 Mért nem engedé az Ur?

Mért nem lehettem kéményseprő,
 Vagy mester, borbélylegény?
 En gazdodnék meg ma reggel,
 S másine pénztelen, szegény.
 Nem érolnék, ki fünek-fának
 Ujévi sókat leszúr:
 Hogy kéményseprő lehessenek,
 Mért ism engedé az Ur?!

Mért nem vagyok hordár az utcán,
 Vagy pör, aki fürge, friss?
 Trinkéket nagyuri kézből
 Busasapnék akkor is
 De se pör, se kéményseprő . . .
 Az iráscaóhajba fül:
 Hogy ébrdársapkat viseljek
 Mért is a engedé az Ur?
 Óh, mérem engedé az Ur!

—zab.

Bűnös és beteg szerelem.

Írta: Prohászka László dr.

Valamire való természettudós, akiben csak egy atomnyi jó izlés van, a társas életben nem szokott a szerelem témájával a tudomány álláspontjáról foglalkozni. De nem is járna jól vele, mert hiszen mindenki úgy tudja, hogy ez az „edenkert” a költők okkupált tartománya. És minek az álmodót confundálni az ő ábrándjaiban?

Hasonlíthatatlanul kellemesebb dolog is a szerelmet az illúzió monokliján keresztül, mint a természettudomány pápaszemén át tekinteni. Mert hát a monokli mellett, ha úgy tetszik, behunyhatjuk a „józan” szemünket. És mi többnyire be is hunyjuk, aminek aztán a szó mindenféle értelmében „beláthatatlan” következményei szoktak lenni:

De most hullajtsuk le — utólérhetetlen eleganciával vagy a nélkül — szemünk elől a csalfa monoklit, s tegyük föl a természettudós feketekeretes, öregszemű okuláját, amely Amort nem mint szerelmi üdvnyilakat felajzó pajzán gyermek-istent, hanem mint az egyéniforgalom határidőre dolgozó, tagbaszakadt nagyfuvarosát mutatja be nekünk a természet háztartásában.

Vagyis más szóval tekintsük a szerelmet józan, objektív szemmel, amint következik . . .

Az ember fiziológiai életműködései közül egyéni, de főkép szociális és fajéleti fontosságában gyökeredző magasabbrendűsége által kiválik a szaporodás.

Míg a táplálkozás az egész anyagcserével az egyéni létfontartás szolgálatában áll s a szorosán vett vegetatív élet feltételét képező anyagforgalmat bonyolítja le, addig a szaporodás az egyéniforgalmat közvetíti s ezzel a faji létfontartás magasabb céljait szolgálja.

Ferde nevelésben gyökeredző alszégnyen és bizonyos társadalmi hipokrizis mindeddig száműzte a fórumról a szaporodás témáját s az alszemérem fátyolával takarta el a hivatalos közoktatás elől az új élet fogamzásának, fejlődésének és megszületésének, szóval az egész végpélküli teremtesnek remekművét.

Az emberiség temérdek kárát vallotta annak a sejtésnek és féltudásnak, amelyben a nemi élet misztériumai felől eddig leledzett s még ma is leledzik. Azért a haladásnak minden igaz barátja örömmel kell, hogy üdvözölje a huszadik század reggelének friss fuvalmát, amint máris szellőzteti s nemsokára fellebben-teni készül azt a sűrű fátyolt, mely mögött majdan az igazság napfényében fog tündökölni a természet legesodálatosabb remekműve: a Generáció.

És akkor majd nemcsak a természetbuvár, de minden művelt gondolkodó le fog borulni a természet nagysága és határtalan bölcsessége előtt, amelylyel módot tudott találni arra, hogy a korlátolt életű egyén az életkorlátok lerombolásával belekapcsolódjék a faj életébe. S amidőn új meg új élet lehasadása által biztosítja az egyének folytonosságán felépülő fajnak fennmaradását, ugyanakkor a természeti kiválasz-

Az ipari produktív munkának megismertetésében, megkedveltetésében és a szakmabeli tudásnak legintenzívebb fejlesztésében keressük a jövő tíz évnek legfontosabb feladatát. Akkor talán megszűnik azon vád, hogy nálunk a munkának nincs meg a kellő becsülése és társadalmi egyenjogúsága.

Törvényhatóságunk.

Írta: Műlek Lejos dr.

Arad, december 31

Még néhány nap és a város közgyűlési termét az új törvényhatósági bizottság foglalja el. Kimaradtak sokan, kiket a polgárság bizalma nem jutalmazott meg kifejtett tevékenységükért, vagy kiknek vagyoni viszonyaiban változások állottak elő. A kimaradás ne okozzon keserűséget nekik. Nem azért dolgoztak a köz javára eddig, mert a törvényhatóság tagjai voltak. Dolgoztak azért, mert szerették városukat, szerették ezt a szűkebb hazájukat, mely évtizedeken át önerejéből, polgárainak igaz, önzetlen munkájával tör előre a haladás útján. Ezt a haladást előmozdithatják a közgyűlés termén kívül is.

És azok, akik akár választás után, akár census alapján kaptak helyet a törvényhatóságban: azok dolgozzanak magukért; de dolgozzanak a kimaradottak helyett is. Hiszen annyi teendő vár a törvényhatóságra. Minden bizottsági tagnak egész embernek kell lennie, ha a város javát, a polgárság érdekét szíven hordja.

Elvonul lelkem előtt a multnak képe. Szinte látom évtizedek előtt a törvényhatóság lelkes működését. Minő hév, minő buzgalom! Az egyéni érdek nem érvényesült; a magán előny nem nyert befolyást. A politika erős választalat vont ugyan, de ha a politika nem dominált, gazdasági, városi ügyekben a köz java uralkodott csupán. Pedig a multban sem volt a teremben több tehetség, több szaktudás. Még csak számban sem voltunk többen. De volt kölcsönös megértés, egymás iránt átértett becsülés és bizalom. Volt türelmesség és kedv: megadni mindenkinek és mindennek a magáét. Ez az, ami hiányzik most és e hiányon segíteni az új törvényhatósági bizottság elengedhetetlen kötelessége, feladata.

Kötelesség! Ez az, ami a bizottsági tagsági jognak ellenértéke. Az ellenértéket be kell váltani minden egyes bizottsági tagnak. E nélkül nem méltó a polgárság előlegezte bizalomra, nem érdemes a törvény adta kedvezményre.

A most alakuló törvényhatóság feladata első sorban radikálisan átalakítani az elavult városi szabályrendeleteket. Lenyirni azokból, a mi hátrányos és bevinni azokba azon intézkedéseket, melyek nélkül előrehaladás nem képzelhető. E szabályrendeletek lehetnek jók évtizedek előtt, mikor a város a vidéki élet kiszűrésében tespedett. De ma, midőn igyekeztünk megalkotni a modern élet követelményeit és ezeknek megfelelő intézményeket hoztunk létre: akkor a megpenészedett paragrafusok békót raknak akaratomra érvényesülésére és gátul szolgálnak a haladásban.

Siettetni kell a város területi szabályozásának ügyét. Legyen vége annak a kapkodásnak, mely utcáink, tereink, utaink korrekt alakulását veszélyeztette. Mennyi sérelem történt e részben a multban. Görbe utcák, felesleges szegletek, eltérő nivók, mindmegannyi bizonyítékai a nemtörődömségnek, a helytelen alakulásoknak.

A város fásítása haladjon előre. Ne legyünk a piacokba szerelmesek, a térség szempontjából. Fásítani, virág és pázsittal kell ellátni minden helyet, melyet a közforgalom nem szűkségel. A legkisebbke bokor, a legkisebbke lomb több szolgálatot tesz a tudóknak, mint a szanatóriumok zárt levegője.

Ma már a vízvezeték a város kezében van. Gondozza azt lelkiismeretes családap: gondosságával. Ne csak üzletnek tekintsük azt, hanem a közegészségre üdvös intézménynek is, mely ha jövedelmet hajt, jusson abból a közpénztárba egyéb terheink könnyebb elviselhetésére, de élvezzék a polgárok olyként is, hogy a leszállítandó vizárok folytán a fokozottabb vízhasználatban nyerjen a közegészség, köztisztaság. Vízvezeték és csatornázás fejlesztése a jövőnek olyan feladata, mely elől az új törvényhatóság nem térhet ki.

Gazdaságilag, politikailag és pénzügyileg egyaránt fontos az ujaradi hidnak kiépítése. Nagy hiba volt az államkormánytól, hogy ezt a kérdést annyira hevertette és végre is annak költségeit a város nyakába varrta. A királyi

táblának vedüli helye Arad volt. A délvidék elemeinek város periferiájába való vonása kiszámítható előnye leendett a nemzeti előrehaladásnak. Maros a választó vonal, ezt át hidalta volna királyi tábla, mely a közönség egy tekintély részét vonja át és kiveszi a eddigi szokott élet sorompóiból. A „Bánát” megszűnnek lenni, ha nem őriznek hivatalosan annak határát.

A felépítendő hidat nagyot fog lendíteni a helytelen elnevezés megszüntetésére. Új-Aradot, Zsigmondházával együtt, a törvényhozás útján Aradhoz kell csatolni politikailag, közigazgatásilag. Nem azért kell csatolás, hogy a lakosság száma szaporodjék, hanem azért, mert ez követeli az általános nemzeti szempont: Nem volna kétségbe senki ig hazafiságát. De be kell látnia mindenkinek, hogy a nyelvnek rideg elszigeteltsége káros az ország egységére, a nemzeti jogos fejlődés biztosítására.

Nyilvánvaló tehát, hogy a hidépítést forrasztani kell. Az új törvényhatóság ére részben kötelességét és haladjon lépésről lépésre előre a kitűzött cél felé.

Minden, ami a városi életet előmozdítja, mi annak élénkségét, üzleti életet emeli: mi azt támogatni kell. Itt van a tűzérkaszárna építése. Nem tudom miben rejlik az akadály, de tudom, hogy a város máris tekintélyes összeget kötött le. Nem szabad ezt gyümölcsözten lenni hevertetni. Meg kell értetni ott, ahol az illetékesek van, hogy a város mitsem tesz addig, míg alapos biztatást nem nyert. Váltak be e biztatást és ne halogassák az építést, apró-cseprő dolgok miatt. E kérdésben is van dolga a törvényhatóságnak.

A tisztviselő existenciális kérdése is napi rendre kerül. Olyan lealázó, olyan kofalkodó az a hónapoként megújuló kunyorálás bizottságra, tisztviselőre egyaránt. Meg kell adni e kérdést. Ha tehető, meg kell adni a vártakat. Ha nem, férfiasan meg kell azt mondani. Elvezzék, ha lehet, a tisztviselők a jó minden adományát, de érezzék a polgársággal együtt.

Az ő jólétük ne épüljön az összpolgárok összeomlásán. Keressük a városi életet csot; de erőszakosan ne a lakatot összetörjük, hiába a kulcsot magát.

Az indokolatlan drágaságnak éget kell

tás által észrevétlenül szolgálja az élőlények tökéletesedését, evolúcióját.

A fajfentartásra való törekvés az életösztön után az embernek legparancsolóbb ösztöne. A fajfentartást szolgáló életműködések körét a természet bölcsessége oly örömei forrásává avatta, amelyek ellenállhatatlanságuknál fogva az embernek organikus szükségletévé válnak, s azáltal, hogy az életadás veszélyeinek, az anyaság fájdalmainak emlékképeit — amelyek ellenható erők gyanánt működnek — tulkompenzálják, leginkább képesek biztosítani a fajok fenmaradását.

Nem kell itt egyedül a durva érzéki örömekre gondolni. Az emberi nem tökéletesedése folyamán magasabb szellemi és erkölcsi javak differenciálódtak ki s ezek az érzékiség ősalanyát nemes elemekkel oltották be. Ebből a nemesített oltványból buján zöldelő ágak gyanánt hajtottak ki azután az ember legbecsessebb érzelmei, amelyek a szerelemben teljes virágdiadálban pompáznak. Ez a nemes alany hozza és érleli meg az emberiség esztétikai és erkölcsi életének gazdag gyümölcseit. Ezekből táplálkozik az irodalom és művészet s az embernek egész szellemi világa.

A művészelektől hellének gigászi gondolkodása isteni rangra emelte a szerelem világmozgató erőit Erosban, ebben a ragyogó istenségben, aki a mítosz szerint elsőnek születik meg a kaoszából, hogy ősnemzője legyen minden szerves életnek a földön.

Hanyatló társadalmak elfajult erkölése az

isteni ifjút rég kivetkőztette olimpuszi fenségéből, letépve róla nemcsak aranyos ruházatát, hanem lesorvasztva még az íde, plasztikus formáit is, úgy hogy nem maradt meg belőle egyéb, mint a durva, nyers váz: az erotikum.

Az emberiség évek óta gondtalanul szedi és élvezi az élet fájának dus termését, anélkül, hogy ama káros hatásokat figyelembe vette volna, amelyek a faj termőképességét veszélyeztetik.

De hát a virág- és gyümölcsdiz omladós pompája mellett ugyan ki gondol a tápláló gyökérre?

Pedig a gyökéren kártékony főreg rágódik s virágtalan hervadással fenyegeti a büszke lombkoronát.

A kulturnépek mindenütt tudatára ébredtek annak, hogy elérkezett az idő, amidőn sutba kell dobní minden erényesőszi képzetet, s a társadalom kezébe kell adni a tudomány Davylámpáját, melylyel veszély nélkül le tud szállni s be tud világítani az erotikum robbanó gázokkal telt aknáiba, s amelynek világánál hozzá foghat a nagy munkához, hogy a tiszta erotikum apró gyémántkristályáról lefejtse a hozzá tapadó ormótilan salakot.

Különösen az emberiség fejlődésének gócpontjain, a nagyvárosokban halmozódik fel a legtöbb nemi salak. A szociológusok mindinkább rámutatnak arra, hogy mily temérdek kulturális és gazdasági érdek pusztulását hordja méhében a nemi erkölcs süllyedése. Meg is jelöljük már az állapotok szanalásának valamelyes

módját, bár beösmerek, hogy inangut reformjuk alig valamivel több iránytalappróbálgatásnál.

Valóban kiszámíthatatlan szolgát tenne az emberiségnek az a hivatott író, egy Zola palettájának reális színeivel tudt festeni a nagyváros erkölcsi züllésének körlet s aki a nagyváros villanyfényes éjjeli életét érzékeny lemezt tartva, elő tudná hívni a társadalom nemi nyomorának sötéten világ Röntgenfotografiáját.

De e tekintetben még csak kezdeten vagyunk. Még csak születén van egy egyetemes nagy tudomány, a szol-patológia, amely fontosságban valaha az ősrémészettudomány mellett fog állani, mert iga lesz az örök bajjal küzdő élet végnélküli tudománya. Ez fel fogja ölelni a társadalom, ennek a nagy, kollektív anyának összes tegségeit s azok gyógykezelési módját.

Ma még csak ott tartunk, ly az elemi tüneteket szedegetjük össze s az örö mozaikszemeket próbáljuk egymás mel rakni, oki összetartozás szerint.

A huszadik század emberéből olthatatlan lánggal ég a mindenáron való argi boldogulás lazbeteges vágya. Ez a határtan birásvágy az ember minden életingerére, iga nemi szférára is kiterjed, s az által, hogy mohó, mértéktelen élvezet szenvedélyét paroxizmus fokozza, az erotikumot a szerelempiedesztől az állati érzékiség posványá rántja.

Ennek a közös (gazdasági) nak ar-

vetni. Nem tanácskozás kell ide, hanem erős akarat. A piac-ügy rendezendő. A fogyasztóközönség zsebe nem arra való, hogy abban minden kofa keze minden időben szabadon kotorázhasson. Buzdítani kell a külvárost saját jól fogott érdekében, hogy üzze a kertészetet. Ha nem mozdul, mozduljon a város, de nemcsak e téren, hanem a fogyasztás egyéb cikkeinél is. A gazdasági osztály működése bizonyára találkozni fog a közgyűlés támogatásával.

Meg kell oldani a katolikus pátronatus kérdését. Ma már a második templom építése nem vehető le a napirendről. Tisztelet a derék hazafias minoriták eddigi működésének; de hát ez nem elégíti a hitéletet. "Álljon mielőbb az istennek háza. Hogy azután abban a minoriták-e vagy más papok fogják-e a szent ígét hirdetni, az másodrendű kérdés, amelyet a jövő békés megoldásra vezet.

Iskolák építése, középületek, emlékek felállítása mind a közel jövő feladata.

Ne keressük tehát azt, ami elválaszt. Nagy szükség van az együttműködésre, ami a haladást biztosítja. Haladás nélkül nincs közélet. Amely város megáll, az visszafejlődik és elveszti pozícióját, amelyet magának kivívott.

Találkozunk új törvényhatóságunkban a szeretet, a bizalom, a türelem hármasságával. Új tagok, új élet. Vállvetett munka biztosítja a sikert és a helyesen megoldott kérdések láncolata megteremti a jólétet, melyre a városnak jövője érdekében nagy szüksége van.

Megmondottam. És ezzel salvavi animam meam...

A bölcső és az aradi piac.

Nagyon ritka az a ház, ahol a bölcsőnek kisebb-nagyobb szerep nem jut. Egyik helyen örömmel jár a bölcső ringatása, édesen hangzik az anya ajkáról a bölcső-dal, másutt bizony a bölcsővel új gondok állanak elő s nem egyszer sötét pillantásokkal tekintenek a szülők a bölcső felé. Ma már nagyon kevesen vannak azok, akik a bölcső mind gyakoribb használatba vételével a családi kapocs megszilárdulását látják, s ha a bölcsőre már nincs szükség, hamar igyekeznek azon tudni. Elmúlt már a régi világnak a bölcsőhöz fűződő poézise, alig

lelőleg egymás mellett látjuk kifejlődni korunk két legfontosabb szociális jelenségét: egyfelől a gyomor, vagyis az egyéni lét, másfelől a faji lét, vagyis a nemi élet nyomorát. A kettő egymást kiegészíti. A párhuzam köztük még abban is meg van, hogy a nélkülözés nem mindig a kvantitás, hanem a minőség tekintetében nyilvánul.

A nemi nyomornak végtelen sivár képét tárja elénk a nagyvárosok társadalma. Valóságos üzleti alapra fektetett szerelmi vásár megy ezekben végbe.

A felsőbb körökben a Phrynék és Aspasiák az ünneplés glóriájától övezve, tiporják a házasság szentségét és tisztaságát s élvezik (többnyire többrendbeli) szerelmi hadjárataik gazdag zsákmányát.

Az alsó rétegekben az elcsábított leányok közül rekrutálódnak a perditák, szürke névtelenjei, a legrövidebb lejárata szerelmek szomorú hősnői. Itt éri el a női nem a legalacsonyabb helyzetét s az utca mégis ezerszámra termi az olyfajta nőt, akit a nagyvárosi férfi az alkohol és a dohány mellett élvezeti cikk gyanánt fogyaszt el.

És hány értékes élet pusztul el ebben a zajló örvényben! Mily mérhetetlen vagyion, mennyi tisztesség és becsület, mennyi egyéni jóra való és közvetve a társadalomnak mennyi értékes közjára sikkad el a pénzért kapható szerelem fertőjében!

A fékevesztett érzékiség észrevétlenül beszívárogo a közönségekkel való gondolkodás leg-

hiszem, hogy a mai gyerekek unokáiknak emlegetni fogják, hogy egy bölcsőben ringatták őket, s kevés házban fogják ereklje gyanánt őrizni a bölcsőt, vagy amint a mai fermájában említeni szokás: a gyerekkocsit.

A mai szűk lakásviszonyok mellett bizony hamar a padlásra kerül a gyerekkocsi, egy pár esztendőn keresztül onnan lekerül, azután ismét visszakerül vagy áruba bocsájtják. A szép selymes gyerekkocsinak akad új gazdája a szegényebb osztályból, kiknek legyezi a hiúságát, hogy az ő gyermekük is olyan kocsi-ban alszik mint az uraké, s ha már nekik sem kell a kocsi, vagy tovább adják egy másik hű mesterpárnak, vagy pedig eladják örök áron valamelyik cigányasszonynak. Hogyan, hát a fényűzés ezen alacsony műveltségű néposztálynál is talál teret? Hát a cigány-purdék nem az apjuk faragta teknőkben ringanak? Dehogy is nem, de alszanak gyerekkocsiban is. Mindjárt elmondom, hogyan.

Ha a kora reggeli órákban kimegyünk a Szabadság-, vagy a Tököli-térre, legalább 30-40 üres, rozoga gyerekkocsit látunk künn, ugyanannyi kekesi cigányasszonnyal, mellé kuporodva. Amint a piacra érkezik a vidéki árusító közönség, ez a kekesi cigányasszonyok az első vevők. Megveszik a carfiolt, burgonyát, zöldséget, baromfit, salátát, ugorkát, szóval a napi szükségletet képező élelmicikkeket, ezeket beraktározzák a gyerekkocsiba és 10 óra tájban a sima aszfaltos uton eltaszigálják a lusta háziasszonyokhoz, akik néha három és négyszeres áron veszik meg azokat az élelmi cikkeket, a melyeket még 10 óra után is olcsóbban kapnak meg a piacon is, mint a kofaasszonynál. Így vagyunk nyáron a dinnyével, földi eperrel, így vagyunk az almával. Az egész cigánytelepen nincs zöldséges vagy gyümölcsös kert, s ennek az egész telepnek a megélhetési forrását képezi a baromfi, tojás, gyümölcs és főzelékekkel való kofázkodás, amit a gyerekkocsikkal, vagy a fejen hordott kosár segítségével végeznek. A férfiak vágnak ugyan a gyerekkocsit, de ez a kereset nagyrészt a dohányos és pálinkás boltba vándorol. Mi sem természetesebb, hogy a piaci árak ezáltal tetemesen megrágulnak és általános a panasz a drágaság ellen. Ha a cigányasszony kiárusította a gyerekkocsi tartalmát, megveszi a saját és családja kenyereit és szükségletét a nyereségből, hazatolja a gyerek-

kisebb zugaiba. Megfertőzi az irodalmat és művészetet s vetik az ember szellemi világának legmagasabb régióját.

A litteratura klasszikus szépségeit mind jobban kiszorítják az erotikus irodalom obszcenitásai. A művészetben a meztelen test naiv kultuszát felváltotta a számitóan meztelen testiség. A színpad, a szellemi táplálkozás világi piaca nagyobb részben az ember érzéki falánkságára spekuláló kabaret színvonalára sülyed.

Az érzékeknek ez a szakadatlan ostroma lassankint megzavarja azoknak rendes egyensúlyát s az érzékek megtévesztésére vezet. Fokozatosan megfosztja a szerelmet eszményi tartalmától, kilopja belőle az erkölcsi és esztétikai elemet s csupán a kezdetben tultengett — szexuális alapot, később pedig ennek csak elfajult, elcsenevészdedett rudimentumát hagyja meg.

Generációkon való átöröklés után így jönnek aztán létre a bűnösen torzított s a betegesen elfajult érzékiségnek lápvirágai, melyek éppen napjainkban mind sűrűbben burjánzanak elő egy-egy nagy város erkölcsi mocsarából, s amelyekből már egész koszorura valót találunk összegyűjtve a napi sajtó hasábjain.

Marquis de Sade és Sacher Masoch, akik maguk is abnormis szenvedélyeknek hódoltak, megdöbbentő realizmussal festették egykor regényeikben a nemi degenerációnak számtalan variánsait, amelyeknek két főcsoportja az ő nevüktől nyerte elnevezését.

kocsit, beléfketteti gyerekeit a nappal árucserék, éjjel ágy című intézménybe és reggel megindul a hanyag háziasszonyokat ellátni a drága konyhacikkokkal.

Ez ma a bölcső sorsa Aradon és ez is egyik lényeges előmozdítója a piaci drágaságnak.

Eltekintve attól, hogy a mai viszonyok mellett a kofák elővásárlását teljesen eltiltani nem lehet, a nagy drágaság indokoltá tenne néhány törvényen alapuló, discretionális intézkedést. Ilyen volna például az ilyen gyerekkocsiknak orvosrendőri vizsgálata. Honnan került elő ez a gyerekkocsi, nem-e feküdt benne valamikor ragályos beteg, minő környezetben tartja a kekesi cigányasszony odahaza ezt a kocsit? Ha e kérdéseknek csak egyikére is nem kapok megnyugtató választ: tüzre a kocsival. Azután mi címen vannak ezek a kofák feljogosítva a piacteret, az odavezető utakat már a piac kezdete előtt kocsijaikkal elállni? Ha valaki engedély nélkül kitesz valamit a gyalogjárdára: megbüntetik. Tessék e kocsik tulajdonosait elzavarni az utakról kocsijaikkal, s ha egyszeri figyelmeztetés után nem érnek el eredményt: tessék őket megbüntetni, a kocsit elkobozni. A piac tudomásom szerint adásvétel lebonyolítására szolgáló hely, itt tehát eladni és venni szabad, mást nem. Hogyan van az, hogy a piacon, vagy az odavezető utakon vesztegelhetnek a gyerekkocsik mindaddig, a míg gazdáik azokat telerakják, nyáron pedig egyes zöldségkereskedők mindjárt a piacon csomagolják a szállásra szánt árukat kosarakba és innen a vasutra?

Nem vagyunk hivi annak, hogy a szabad kereskedelem a legcsekélyebb alakban is korlátoztassék, de annak igenis utját kell állnunk, hogy egyesek nyereségvágya kielégítése céljából egy egész város közönsége az unalomig fujja a piaci mizéria drága nótáját és e kérdésben anketeken és feliratokon kívül más kézzelfogható eredmény ne legyen elérhető. A kereset és iparszerű bevásárlással és ennek folytatásaként baromfi és zöldség kereskedéssel foglalkozó egyének megfelelő adózás alá vonandók, a cigányasszonyok pedig menjenek mosni, vályogot vetni, napszámban dolgozni, s hagyják meg a piacot a közönségnek.

Ma már közvetlenül megfigyelhetők az azokhoz hasonló esetek. A nagyvárosok bűnkrónikája tele van kosaras asszonyokkal, kéjgyilkosokkal és fajtalankodókkal, Moltke-Eulenburg-féle alakokkal, akiknek nemi fogalmi közül annyira kiveszett minden erkölcsi és esztétikai elem, hogy üzemleik a szorosan vett anatómiai valóság erejével igazolja Buffon cinikus meghatározását a szerelemről: un frotement volupteux entre deux intestins.

Ha az ilyeneket rossz sorsuk véletlenül a tömeg kezébe juttatja, ez rendszerint gyorsan kész a meglínchelés statáriális ítéletével, amit rögtön végre is hajt rajtuk.

Pedig a dolog úgy áll, hogy az igazságtétel ezek közt az abnormális egyének közt éppen nem könnyű, mert annak megállapítása, hogy ki a bűnös és ki a valódi lelki beteg közöttük, egyike a legnehezebb feladatoknak, sőt akár hányszor lehetetlen.

Csak az orvos érzi igazán annak a dilemmának végtelen kínos voltát, amikor adott esetben azt kérdezi magától, vajjon betegség kimondásával nem-e bűnmentesít valódi erkölcsatlenséget, avagy nem-e járhatja meg a beteg kényszerbűnössel az ártatlanul bűnhődés kalváriáját?

A tudomány ugyanis kétségtelenül beigazolta, hogy az ilyen bűnösöknek látszó egyének között sok olyan van, aki egy idegbeli vagy lelki degenerációval való terheltséget hordoz magával s akinek ez a terheltsége tudományos módszerrel kimutatható.

Új év előtt.

— Fővárosi levél. —

Budapest, december 31.

Lezajlott a fekete karácsony. Mert bizony fekete volt. Második napon délután kezdtek ugyan szitalni a hópihéket, de ahogy jöttek, úgy el is tűntek. S bár az ünnep elmúlt, a hangulata még ma is itt röpdös körülöttünk. Ami a forgalmat illeti, az még mindig oly óriási, mint az ünnepek előtt és alatt. A villamosok, ahol az ajándékcsoomagoktól meggörnyedt emberek egymás hegyin-hátán szoronganak, mind kiakasztották a „Megtelt” jelzésű táblácskát. Pedig a postásoknak, levélhordóknak még szintén abban kopik térdig a lábuk, hogy az embereknek kellemessé tegyék az ünneplést. Csak karácsonyig 500 ezeret meghaladó csomagot továbbított a budapesti posta helybe és vidékre. S ez így fog tartani újévig. De az ajándék-forgalom dacára még mindég lesznek sokan, akik csalódottan fognak duzzogni, hogy elmaradt a remélt ünnepi meglepetés, ami miatt ugyancsak szidják a rokon vagy ismerős feledékenységét.

A főváros tele van vidékiekkel, akik itt töltik el az ünnepi szabadságot és ugyszólván kiszorítják a benszülötteket megszokott szórakozásaikból, mert minden színházat, orfeumot és kabarét megtöltenek. A színigazgatók persze örülnek ennek és az ünnep mindkét napján a színházak kiakasztották szintén a „Megtelt” táblát. Színházról lévén szó, föl kell említeni Faludiék nagyarányu terjeszkedési akcióját színházak megszerzésére. Ha Beöthynek lehetétszínháza, — egy újat épített Budán az Erzsébet-hid fejénél és meg fogja szerezni a Népszínházat, amelynek úgy is az a babonája, hogy addig nem megy jól, amíg Beöthy át nem veszi — miért ne tehetnék meg a Faludiak is ugyancsak, gondolják ők. De mivel Pesten nem igen van már több színház, Faludiék a Vigszínház és Modern-Színház mellett a vidéken óhajtanak terjeszkedni. Elsőnek Sopront akarják behódítani, ahová Nyáray Antalt, az örökbohém művészt küldik le, hogy pályázzon az igazgatóságra. S aztán így tovább. Ki tudja, nem lesz-e majd egykor minden magyar színház Beöthyék és Faludiék kezében? . . . De nem hallgatható el a jó öreg Nemzeti Színház botránya sem.

Ugyanis Fényes Samu, a Kuruc Feja Dávid és sok más becses szindarab kiváló szerzője már több mint egy éve benyújtotta „Wesselényi” című drámáját a Nemzetihez. A darabot elfogadták, azonban Somló, a mai politikai viszonyok közt tulságosan erősnek találja a dráma aláhuzásait és folyton huzza-halasztja annak premierjét Csakhogy Fényes tovább nem hajlandó várni és nemrég kitűzött határidőn belül követelte műve színrehozatalát. De ez nem történt meg, mire a kijátszott szerző bepörölte a Nemzeti Színházat. Irodami és színházi körökben nagy érdeklődéssel néznek a pör kimenetele elé. Hogyha a szerző pörnyertes lesz, ami valószínű, a Nemzeti Színház állami intézet lévén — miképpen fogja elszámolni a költségeket? . . .

Az ujságoknak nagyon szép ünnepük volt, amivel a közönséget is meglepték. Mindenik fővárosi lap egész könyvtárra való olvasnivalót adott és mindenik valami különös csemegével kedveskedett előfizetőinek. El is kapkodták a horribilis súlyos ünnepi számokat és a megjelenés délelőttjén már egy fővárosi lapot se lehetett drága áron se szerezni az ujságelárusító helyeken. Említé-reméltó eseménye a sajtó karácsonyának, hogy a Pester Lloyd új és könnyebben kezelhető formában jelent meg. A modern technika egész fegyvertárát viszi harcba, hogy — bár német nyelven, de magyar szellemben — küzdjön ezentúl is a magyar nemzet nagy érdekeiért. . . . Ha az ünnepen megjelent lapok tele voltak irodalommal, az irodalom tele volt megjelent lapokkal, de még inkább könyvekkel, amelyek közül nagyon sok irodalmi szenzáció számba ment. Ezek közé tartozik Ady, Heltai és Molnár mellett Pap Mariska könyve is: *A rög*. Buja, forró, színes, csillogó nyelven, találó képekben és ujjonnan alkotott, finomárnyalatu, gyöngyszemként pergő szavakkal mondja el a legegyszerűbb történeteket is, ami — ha a l'art pour l'art elvének hódolunk — a mai magyar írók legnagyobbjai közé emeli őt. . . . Az irodalmi eseményekhez tartozik az is, hogy egy új zeneszerzőt fedeztek fel. Reinitz Béla dr. fiatal ügyvéd megzenésítette Ady Endra: *Én asszonyom és Fekete hold éjszakája* című verseit. A dalokat szűkebb körben adta elő, kiváló hozzáértők előtt, akiket az új, hatalmas, lélekbe markoló zene csudálatosképen könye-

kig megtépett. A fiatal zeneszerző, akiben sokan a modern magyar zene megalkotóját vélik, szerzeményeit a Modern Színházban fogja bemutatni . . .

. . . Hát csak daloljunk és vigadjunk, ugyanis nagy szükségünk van a bufelejtésre. A politikai kabaré megint lejátszotta egyik fölülről jövő, tapsra szánt műsorszámát és megszavazta a 2%-os kvótafelemelést. De hogy alulról nem a legközelebbi választáskor elhangzó fütty lesz-e a jutalmuk, majd az elvállik. Mikor Harsányi, a New-York kávésa olvasta a kvótafelemelést, ily elhatározásra fakadt:

— Most már én is kivándorlok. Csakhogy nem Amerikába, hanem Ausztriában. Ha Magyarországon fölemelik 2%-al a kvótát, akkor ott 2%-al leszállítják. Tehát ott kevesebb adót kell fizetnem. De a kávéházamat nem adom el, ellenben a kvótafelemelésre való tekintettel a kávé árát 2%-al felemelem. S mivel Ausztriában fognak megadóztatni az itteni jövedelem után is, tehát nem 2, hanem 4%-ot fogok nyerni a kivándorlásommal.

Igy gondolkozik a jó üzletember és igaza van. De az is igaz, hogy a politikáért élő és politikába haló Magyarországra szomorú ujesztendő vár. Hát csak vigadjunk sirva, ősi magyar módra. És Szilveszter estén éjfélkor — elkeseredésemben mi telhetnék tőlem — bizony isten nyakonütöm a pikolót, ha ezzel áll előbem:

— Boldog új évet! . . .

Haraszthy Lajos.

Milyen legyen a színügyi bizottság?

Írta: Szendrey Mihály.

Az *Aradi Közlöny* karácsonyi számában olvastam, hogy tekintélyes színügybarátok mi-kép nyilatkoznak a vidéki színügyi bizottságokról és színészetről. Ezek közül legilletékesebbnek és legkörültekintőbbnek *Bezerédj* Viktor dr. államtitkár ur véleményét tartom. Ő kimondja, hogy a színügyi bizottságot olyan tagokból kell összeállítani, akik egyéni súlyokkal, szorgalmukkal emelni tudják a színügyet, ha kell erkölcsileg, ha kell anyagilag is. Neméltóztassanak itt azzal vádolni, hogy haza beszélek, hogy nekem több anyagi siker kell.

Az ilyen szerencsétleneknél egy veleszületett abnormis nemi berendezkedés áll fenn, amelyről az illetők nem tehetnek. A legképtelenebb eljárásokkal és visszataszító műveletekkel kényszerítik ki maguknak azt a nemi járulékot, aminek a rendes módon való megszerzését a természet mostohasága tőlük megtagadta.

E mellett a legkinosabb kényszerhelyzetben vannak. Egy ellenállhatatlan, természeti törvénynek érzett ösztön készíteti őket oly cselekedetek véghezvitelére, aminőkért a törvény a legszigorubbán bünteti, a társadalom pedig örökre megbélyegzi őket.

Pedig az ilyenek ártatlanul szenvednek, mert hiányzik náluk a modern judikatura által elismert erkölcsi beszámíthatóság. Vannak ugyan köztük egyes átmeneti alakok, akiknél még felmerülnek némi erkölcsi és esztétikai ellenmotívumok és ellensúlyozni igyekeznek az abnormis szenvedély ostromát, de azok többnyire elégteleneknek bizonyulnak az ily egyéneknél amugy is rendszerült kórosan fokozott érzékiség leküzdésére.

A legtöbbjük felve ugyan, de minden lelkiismeret furdalás nélkül elégti ki szenvedélyét. Üzelmeikben, melyek reánk, normális idegzetű emberekre lehetnek nagyon is undorítóak, ők semmi természetellenes dolgot nem látnak, mert azokat az ő (előttünk) abnormis állásponjtjukról nézve rendesnek, természetesnek itélik. Egyszerűen nem tudnak másként itélni.

Ha tehát tekintetbe vesszük, hogy ezek a nemi nyomorékok a törvénytől és társadalomtól

való örök rettegés mellett kell, hogy kielégítsek perverz ösztönüket, amit ha külső akadályok miatt nem tehetnek, akárhányszor súlyos ideg, sőt elmébántalomba esnek — úgy be fogjuk látni, hogy ezek a szerencsétlenek nem magát a bünt, hanem legfeljebb ismeretlen régi bűnöknek betegség alakjában átöröklött kárhózat-terhét hordják a lelkükben.

Ugy járnak közöttünk, mint elátkozottak, akiknek szívében szerelmi láng helyett a gyehenna tüze ég. Cselekedeteik tehát nem megtorlást, hanem javítást, ők maguk pedig nem megvetést, hanem szánalmat, és nem büntőt, hanem gyógyintézetet érdemelnek.

Állatmesék.

— Jóval Aesopus után. —

I.

Az élet utjai.

Egy vidéki város gőzfürdőjének kabinjában tengődött a poloska. Félév előtt került oda és azóta várta a pusztulást, vagy a szabadulást, amely utóbbira sajnos — tekintettel a fürdő gyér látogatottságára — kevés kilátás volt.

Egy reggel azonban a gőzfürdő csendjét egy fővárosi vigéc verte fel. Öltözködés közben a kabin sima falán megpillantja a poloskát. Elgondolkozik rajta:

Szerencsétlen állat! micsoda balsors vethette ide, ahol táplálék híján biztosan elpusztul. Itt ugyan meg nem él.

Azután még hozzátette:

Milyen különösek is az élet utjai.

A poloska pedig ezalatt azt gondolta: ütött a szabadulás órája, élet vagy halál! — és egy merész lendülettel a falról ledobta magát, egyenesen a vigéc ingére, hol a ráncok között mélyen elrejtőzött.

Igy került a fővárosba, ahol is csak akkor került a napvilágra, mikor a vigéc lakásán nyugvóra tért. De alig hogy a szobában sötét lőn, az ágy minden tájékaról előjöttek a poloskák, százan, ezren és görbe szemmel néztek idegen testvérükre, mint hivatlan vendégre. Amikor pedig a többiek példáját követve ő is hozzálátott a vigéchez, dühösen megrohanták a kenyérrigy bennlakók és tovaülték őt az ágy egy távoli sarkára.

A szegény poloska ekkor sirva fakadt.

Jaj nekem vakmerőnek, miért is vágytam a gőzfürdő csendjéből a bizonytalan nagyvilágba. Most kétszeresen bűnhődöm. Mert inségben elpusztulni nagy baj, de a falat mellett éhenhalni, az kétszeres csapás.

II.

A róka és a farkas.

A róka mindenünnen husnemüeket lopkodott össze. Ugy nézett ki az oduja, mint egy hentesbolt, telve a legízesebb falatokkal.

A farkas ellenben koplalt, Már olyan sovány volt, hogy a bordái is kiállottak és az éhségtől képes lett volna akár a vadkannak is nekimenni.

Egyszer kóborgása közben a rókalyuk elé vetődött. Csábító látvány tárult elébe, a rókalyukból egy szalámirud vége kandikált ki. Feltámad benne

Nem rólam, de az egész vidéki színészetről van szó, ahol a színügyi bizottságok legnagyobb részt úgy végzik hivatásukat, hogy megvizsgálják, jó-e vagy rossz-e a társulat, jó-e vagy rossz-e a színre kerülő darab?

De ez nem elég. Példa reá az én esetem. Addig, míg Bezerédj Viktor dr. államtitkár vezette a vidéki színészet ügyét, Aradra minden erkölcsi segítséget megkaptam az opera előadásokhoz. Nem mult el hét, hogy vagy fővárosi opera vendéggel vagy anyaggal, néhány kottával ne segítettek volna az aradi opera előadásokat. Most se vendéget, sem semmiféle a siker előmozdításához való segítséget nem kapunk, pedig ha a kultuszminiszteriumban sulyt helyeznek rá, hogy trágár ujdonságok, városi-gei darabok helyett komolyabb műsor legyen, akkor ezen csekély segítséget joggal elvárhatnók mi, színigazgatók is.

Igy vagyunk Aradváros államsegélyével is. Arad és Kolozsvár: két város van az országban, ahol állandó magyar színészet van. Eltekintve attól, hogy az aradi színigazgató nem részestül semmiféle városi kedvezményben, sőt aréna-bért fizet, Arad városa csak annyi államsegélyt kap a kormánytól, mint Szeged, Debrecen, Kassa stb. városok, ahol se operaelőadás, se 9 hónapos színiidény nincsen.

Hát itt már csak a városi színügyi bizottság segíthet. Erre céloz Bezerédj dr. államtitkár ur is. Mindent ki lehet odafent vinni, ha méltányos a kérelem, csak legyen, aki mozgatja.

Ez a feladata szerintem a színügyi bizottságnak. A bizottság tehát olyan tagokból álljon, akik követelnek az igazgatótól, de lehetővé is igyekeznek tenni, hogy az igazgató eleget tehessen a kívánságoknak.

Aradon, nem tudom, minő lesz az új színügyi bizottság, de a régi a színügy érdekében mindenkor és mindent megtett, példák erre az operaelőadásaink. Hogy kilenc hónap óta felterjesztett kérelmünk az operák ügyében még mindig válasz nélkül van, annak oka nem a bizottság, hanem a minket támogató fenti intézőség.

Közeledik, sőt részben elérkezett az az idő, amikor a színház rossz üzlet lesz. Méltóztassék figyelembe venni, hogy ma, kezdve a diszitótól a zenekar, kar, színészek, szerzők, diszletekig, 50%-al drágább minden, mint 4-5 év előtt is. A jelszó, hogy nagy a drágaság, élni

kell. Ezen a jelszón indulva felszökik mindennek az ára, csak a színigazgató akad meg. Ő többet nem igényelhet. Mert ha én most a fenti jelszó után indulva felemelném a helyárat, hát utilapot kapnék. Hát kérem — nem emelem, mert itt akarok maradni!

Anarkisták vagy csizmadiák?

A fővárosi rendőrség fogása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 31.

A budapesti rendőrség már hetek óta éber figyelemmel kutat anarkisták után. Ma délelőtt el is csíptek két orosz, akikben a rendőrség anarkistákat lát. Az elfogott emberek tagadják anarchista voltukat, azt állítják, hogy ők csak munkát jöttek Budapestre keresni, de eszük ágában sincs anarkista üzemekkel foglalkozni.

A rendőrség természetesen nem hisz nekik, hanem nyomoz, hogy mi uton-módon és mily célból kerültek Budapestre. Az állítólagos anarkisták elfogatásáról alábbi tudósításunk szól:

A detektívek már hetek óta megfigyelnek egy orosz párt: Szirkovics Áront és Uszároviics Etelt, akiről a rendőrségnek bejött, hogy oroszországi anarkisták és azért jöttek, hogy az anarkista tannak propagandát csináljanak. A detektívek megállapították, hogy a két anarkista tényleg érintkezik a budapesti ugynevezett ideális anarkisták csoportjával és ez a csoport a mult hetekben gyűlést is tartott. Tegnap a megfigyelt két anarkista a keleti pályaudvarról el akart utazni, de a pályaudvaron elfogták őket és behozták a főkapitányságra. Itten kihallgatásukkor tagadták, hogy ők anarkista üzemeket folytatnának. Szirkovics azt vallotta, hogy ő Budapestre jött munkát keresni, de nem talált, pénze teljesen elfogyott és azért ment ki a pályaudvarra, hogy onnan valamiképpen pénz nélkül is elutazzék. Beismerte, hogy ő és a leány felkerestek Budapestten több embert, de csak azért, hogy azoktól pénzből segítséget kérjenek. Meg is nevezte azokat, akiknél járt és a rendőrség most azt nyomozza, vajjon Szirkovics állításai megfelelnek-e a valóságnak. Szirkovicsot és Uszároviics Etelt a rendőrség őrizet alatt tartja és Garlathy rendőrtanácsos a délelőtt folyamán újból kihallgatta őket. Minden valószínűség szerint kiszállítják őket a toncházba, ahonnan haza fogják toloncolni.

Későbbi távirat jelenti:

Az állítólagos anarkisták elfogatása ügyében a rendőri sajtóiroda a következőket jelenti: Amióta a *Batthyány* Ervin szerkesztésében megjelenő „Társadalmi forradalom” Budapestre tette át szerkesztőségét, a lappal kapcsolatosan egy csoport alakult, mely anarchisztikus ideák propagálásával foglalkozik. A rendőrség természetesen figyelemmel kíséri működésüket és így megtudta legközelebb, hogy egy orosz férfi és egy nő állítólag a zürichi forradalmi komité ajánlatával jártak és segítséget kértek. A rendőrség az illetőket igazolás végett előállította és most folyik a nyomozás, mely annyit már megállapított, hogy a férfi utlevele hamis. Neve állítólag *Stavitsky* Áron és nikolajról születésű 28 éves fényképészségű. Kiewből állítólag 1905 ben utazott Kopenhágába, hol mint fényképész dolgozott. Kopenhágából Németországba ment, de mivelhogy utlevélre volt szüksége, egy orosz embertől egy *Hasmann* Chain névre szóló utlevelet szerzett. Ezzel tartózkodott hosszabb ideig Berlinben, Offenbachban, majd átment Sevájcbá, Ri tibe, később Zürichbe. Ott megismerkedett egy orosz emberrel, akinek elárulta, hogy hamis az utlevele. Az orosz ajánkozott, hogy szerez neki egy saját névre szóló utlevelet cserében a *Hasmann* Chain utleveléért. Ezzel utazott tovább Bécsbe, majd Budapestre. A vele utazó nővel Zürichben ismerkedett meg, aki utlevele szerint *Uszároviics* Etel pultavoi születésű 20 éves dívatárusnő. A kihallgatás még mindig folyik. Anarkista üzemekről eddig szó sincs. Szavitskykat a rendőrség az ország határáig fogja toloncolni.

Feljelentettek?

(Opre Péter dr. nyilatkozata.)

Arad, december 31.

Az *Aradi Közlöny* e hó 29 iki számában egy cikk jelent meg: „Feljelentés Opre Péter ellen” cím alatt. A közlemény tartalma az, hogy dr. Hecht Arnold aradi orvos állítólag feljelentést adott be ellenem a kapitányi hivatalhoz. Ma, december 31 nek estéje van, kétszer 24 órát vártam tehát, hogy hivatalosan is meggyőződjek arról, vajjon csakugyan beadott-e ellenem a szóban forgó feljelentés? Mindezt hivatalos tudomásom nincs a feljelentés megtételéről, az *Aradi Közlöny* közlését azonban — tudván, hogy a lap értesülést nem a levegőből szokta szedni — elég komolynak kell ven-

a büntető, kikapja a zsákmányt és vesd el magad, futásnak ered.

A róka éktelen csaholásba tört ki, fellármázta a szomszédokat, akik a tolvajt nyomban üldözőbe vették.

Szörnyű hajsza kezdődött. Az üldözők hol közelebb, hol távolabb, már-már elérik, majd ismét elmaradnak, végre is a farkas egy merész kanyarulat tal egérutat nyert és eltűnt előlük.

Megállapodott tehát és mohón beleharapott a zsákmányba. De minő meglepetés! fűrészpör hullott ki a harapás nyomán. Az egész rud csak talmi volt, hus helyett fűrészpörrel töltve.

Alig ocsudott fel meglepetéséből a farkas, máris csaholás halatszott a háta megett. Nyomában voltak az üldözők. Nem volt ideje már menekülni, nyakába szaladt az egész raj. Dühös és véres marakodás után sikerült csak tépett bőrrrel megugrani.

Mi történt azonban a rókával?

Mivelhogy betörés ellen biztosítva volt, bejelentés az esetet és a társaságtól busás kártérítést kapott.

III.

Puritánság.

Uj szeméttelpepet fedeztek fel a tyukok az udvarban. Persze a falánk népség között nagy dula-kodás támadt, leplezetlen kenyérharc. Mindenki magának szerette volna lefoglalni, hogy a falatokat

onnan elhordhassa. A kakas távolról nézte a marakodást.

Egy tyuk jött hozzá titokzatosan.

— Kedves mester — mondá — irántam mindig kegyes voltál, most hát bizalommal fordulok hozzád. Nézd ezt a tülekedést. Én szegény, gyenge tyuk vagyok, akinek idegei nem bírják ki a hajsza izgalmait. Végy engem pártfogásodba, hogy a telepet én kapjam meg. Hálám jeléül pedig fogadd ezt a csekélységet.

Szólt és a kakasnak egy hatalmas gilisztát nyújtott át.

A kakast eleinte furdalta a lelkiismeret, de végre is a giliszta elosztatot benne minden lelki kételyt. Odarohant a szemétdombra, szétverte a többieket és a saját pártfogoltjának engedte át a teret.

A gilisztát pedig jóízűen elköltötte.

Kisvártatva egy másik tyuk jött hozzá szintén titokzatosan és az is arra kérte, hogy őt juttatná a szemétdombhoz a többiek kizárásával. Halája jeléül pedig egy még nagyobb gilisztát nyújtott át.

A kakasban pedig újból megszólalt a lelkiismeret, de csakhamar elhallgatott. Reátámadt hát előbbi pártfogoltjára.

Eleget lakmározta már — rivalt reá — ne élj vissza a többiek türelmével.

A kis tyuk kénytelen-kelletlen távozott és helyét az új pártfogolt foglalta el.

A kakas pedig a másik gilisztát is befalta, de

ekkor már ugy jóllakott, hogy alig tudott szuszogni.

És ime most egy harmadik tyukocska közeledt feléje, szájában egy gilisztát tartva.

— Neked szántam ezt oh hatalmas kakas, ha ennek fejében a szemétdombhoz segítesz.

Szaladj innen hugom — támadt reá az immár j lakott kakas, mert p rul jársz. Tudd meg, hogy engem nem lehet megvesztegetni, én részrehajlatlan vagyok.

A kis tyuk ijedten menekült onnan és szerte az udvarban hirdette, hogy nincs több olyan puritán kakas, mint az ő kakasuk.

IV.

A két borju.

Vágóhidra vitték a borjut. Szegény a koci saroglyájához volt kötve ugy, hogy a futó kocsival együtt ő is futni kényyszerült. Már alig bírták a lábait.

Utközben találkoznak egy másik kocsival, amely szintén a vágóhidra igyekezett. Ott azonban a borju a kocsi fekédt és nem kellett utána futnia, mint a másiknak.

— De jó dolgod van testvér — szólt át hozzá a gyalogos borju — téged legalább visznek a vágóhidra, míg én majd kidőlök a futástól.

— Ja, — válaszolt a másik — ez a humanizmus, az én gazdám az állatvédő egyesület tagja.

Falb.

nem arra, hogy ilyen vádak addig is, míg azok ellenében, ha csakugyan megtették, a törvény előtt magának elégtételt szerez, rajtam száradni ne engedje.

A feljelentést tevő feljelentése egyik részében súlyos bűncselekedettel vádol. A másik részben maga sem bízik jelentése alapja és igazságában, mégis rám szór olyan gyanúsításokat és cselekedeteket, melyek esetlegesen büntetőjogi beszámítás alá eshetnének.

Az igen tisztelt szerkesztőség az erős gyanúsítások dacára a közvéleményben még ki nem érdemelt dédelgetést előlegezett. Ezen pártfogás kétségtelenül a szellemi munkásság és rokonságon alapszik. Minden szellemi munkás tudja, hogy a szellemet és szellemi hatalmat békóba verni nem lehet. Ha a kazán gőzzel megtelik és a gőznek kimenő utja nincs, a kazánt szétrepeszti. Ha a kazán szétreped, az porrá szusza nemcsak a körülötte levő kis építményeket, de a sziklából épített nagy márványpalotákat is.

Az érdeklődő közönségnek és a szerkesztőségnek ünnepélyesen kijelentem, hogy a Hecht dr. által beadott feljelentésnek egy betűje sem igaz. A feljelentés tárgyi és alanyi tényálladékanak elbírálása az illetékes hatóság feladata. Az eset elbírálásánál alkalmunk lesz látni és beigazolni azt, hogy az emberiségnek egyáltalában, különösen az emberek egészsége világának sokkal több jótéteményt és eredményt tudott felmutatni pl. egy Kneipp, egy Priernitz rendszere, mint száz meg száz orvosi diplomával ellátott orvos.

A világi kulturát vezető nagy Németországban száz meg száz természetgyógyászati hely van. Ott a természetgyógyászatnak az egyetlen tan- és székhelye van. A német tudomány és természetgyógyászat rendszere hazánkban bandukolva több helyen szegényes tanyát ütött. Szegényes tanyát ütött azért, mert tudatlan kezek által lesz vezetve.

Hivatlan kezeknek nevezem azért, mert az orvosi tudomány emberei kezelik azt itt. Az orvosi tudomány emberei pedig a részleges kezelési rendszer hívei.

A részleges kezelés a gyógyszereknél alkalmazható, nem pedig a víz- és szellemi erőnél. Az általam képviselt aradi különlegességi rendszer abban áll, hogy az orvosi tudomány emberei által gyógyíthatatlannak tartott pl. hátgerinc sorvadásos, kiaszott és elzáradt testek enyhe, kecses kezelés mellett nemcsak új életet nyernek, hanem megedződve és megerősödve indulhatnak tovább az élet ezer küzdelmeinek.

Hecht dr. orvosnak ugylátszik az a bánkódása, hogy csekélységem munkássága Aradra hozott egy szarvasvidéki embert. Megnyugtatóul elmondom azt, hogy rendszerem budapesti, brassói, karánsebesi, szatmári és sok Magyarországon túli embereit hozott ide és fog hozni.

És va'aminth sokan hálaírnak és örömben uszó kebellet megédzve távoztak el, úgy a jövőben is egész bizonyos, hogy Arad golgotájából az egészség Mekkáját fogom megteremteni. A hőmpölygő vizáradat elsöprli az útjába eső tuskókat és vískókat. Nyugodt lehet mindenki, hogy az orvosi tudomány jelenlegi kezelését nemcsak megrázkódtatni, hanem alapjában elseperni fogják azok új eszmék, az az új szellemi erő, amelynek szolgálatába szegődtem, én is tapasztalataimmal és a téren szerzett ismereteimmel, tudásommal nem a magam, hanem a szenvedő emberiség javára.

Opre Péter dr.

A fizetésektelenségek éve.

Arad a gazdasági válság alatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31.

Mostohább esztendeje alig volt a kereskedelemnek, mint az idei. A rossz termést, amely az üzlettelenségnek alapja volt, nyomon követte a hitelélet krízise. Az aránytalanul drága pénz talán még elviselhető lett volna; azonban ezt betetőzte nagyobb baj: a hitelmegvonás. A hitel megszorítását érezték közvetlenül a kereskedők, de különösen érezték a kereskedők hitelezői, a nagykereskedők és a gyárosok, akik ennek folytán a viszontelárusítókat voltak kénytelenek szorítani.

Az egész országban megdöbbentő számra emelkedtek a fizetésektelenségek és az ebből keletkező csődök. Más vidéki városokban hatalmas, régi cégek omlottak össze s alig volt hét, amelyben egy-egy új, meglepő eset ne pattant volna ki. S szinte csodálatos volt, hogy a fizetésektelenségek tömege az egész országot megrázó katasztrófában nem egyesítette romboló erejét.

És ebben az általános válságban az aradi piac a szilárdságának, hatalmas erejének adta a bizonyosságát. Fizetésektelenségek itt is voltak, amint az előbbi években; de sokkal kisebb számmal és sokkal kevesebb összegű érdekeltséggel, mint más vidéki városokban. S a mi a piac erősségének szintén egyik jele: most, az év végével egyetlen fizetésektelenségi eset sincsen már, amelynek sorsa függőben maradt volna. Aránylag a fizetésektelenségeknek kis száma végződött csőddel.

Az alábbiakban statisztikát adunk arról, hogy a múlt évben hány fizetésektelenség fordult elő Aradon, mennyi összegű passzívával, mily lefolyással s arról, hogy ezeknél az eseteknél mennyi volt a hitelezők összes vesztesége. Ez a statisztika számokkal igazolja be, hogy ezt a nehéz gazdasági esztendőt milyen kis bajjal és vérvesztéssel állotta meg az aradi kereskedelem.

Az 1907-ik évben Aradon összesen tizenegy kereskedő cég volt fizetésektelen. Volt még egy fizetésektelenség; egy kávéház, amely azonban nem vonható a kereskedelem körébe. A tizenegy fizetésektelenség közül egy még az 1906. évről húzódott át erre az évre. A tizenegy esetből csőddel végződött öt; (a csődesetek közül is azonban egyben 40 százalékos kényszerű egyezés következett be), felszámolt három cég; a többi folytatta az üzletet; egyben a kiegyezés cégváltozással perfectuáltatott.

A tizenegy esetben az érdekeltséget, a kiegyezés százalékát és a hitelezők veszteségét az alábbi számok mutatják ki. A statisztika a csőd-eseteknél az összes követelést veszteségnek tünteti ki, jóllehet azokban is néhány százalék meg fog térülni.

A hitelezők követelései a tizenegy esetben összesen 591,000 koronát tettek ki. A kiegyezések százaléka három esetben 60 százalék körül volt; két esetben 50 százalék, egy esetben 35-40%; egy esetben a kényszerű egyezés százaléka 40 százalék volt. Az elengedett százalékokat és a csőddel végződött esetek egész ösz-

szegét véve, a hitelezők összes vesztesége 339.500 korona volt.

Ezek a számok, az aradi piac méreteit tekintve, jelentékenynek nem mondhatók, annál kevésbé, mert másutt egy-egy esetről tett ki ennyit a hitelezők kára. Az adatokhoz tartozik még az is, hogy a károsult hitelezők csaknem egészben nagykereskedők és gyárosok voltak; a bankok vagy egyáltalán nem voltak érintve, vagy ahol követelésük volt, a váltókon szereplő kezesség révén az egész összeg megtérült.

Amikor a nehéz viszonyokat ily kis bajokkal állotta meg az aradi kereskedelem, akkor az erőpróba után bizalommal nézhet az új év elé, amely remélhetően úgy az üzleti életben, mint a pénzügyi viszonyok között javulást fog hozni.

Ormay fogva marad

A Máv. csalói.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 31.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A múlt héten sokat foglalkoztak a napilapok az Ormay-testvérek nagystilű csalásaival. Ormay Mór államvasuti tisztviselő összejátszott fivérével, Ormay Józseffel és hamis utánvételi lapokkal több mint százezer koronával károsították meg az államvasutakat. A bűnös manipulációt úgy követték el, hogy kötött címekre, nagyobb részt Béc-be, hamis utalványokon pénzt küldöttek. Minthogy a posta nem kézbesíthette a tíz huszkoronás pénzesutalványt, az utalvány visszaérkezett Budapestre és pedig Ormay Mór kezébe. Akkor az utalványt néhány nulla segítségével 10—20.000 korona összegre hamisította meg. Az ügynek ebben a stádiumában Ormay József, a fivér vette át a szerepet, aki a most már nagyértékű utalványt mint földadó visszavá totta.

Amikor napfényre kerültek Ormay Mór viselt dolgai, a két testvér, akik különben a meglehetősen hasonlítanak egymásra külföldre menekült. Józsefet letartóztatták Anconában, de csak azért, mert a rendőrség revolvert talált nála. E'itelték egy hónapra. Ez alatt az idő alatt vette kézhez az anconai hatóság az Ormayak ellen kiadott körözlevelet. Hosszadalmas kiadatási eljárás után Józsefet hazaszállították, Mór azonban szerencsésen egerutat vett és kiszökött Amerikába.

A vizsgálat ideje alatt Ormay Józsefet egy ízben Bécsbe szállították egyik bűncselekményének földerítése végett Utközben kiugrott a robogó vonatból; csodálatosképen azonban semmi baja sem történt. A vonatot megállították és a szökevényt, aki a vágányok mentén futásnak eredt, elfogták.

A vizsgálatot nemrégiben fejezte be Lízár Ernő dr. vizsgálóbíró s jóllehet, igen sok és terhelő bizonyítékot szerzett be, az ügyészség nem látta beigazoltnak a vádat és Ormay ügyében megszüntető határozatot hozott. Ormay Józsefet ekkor szabadlábra kellett volna helyezni, a Máv. igazgatósága azonban átvette a vádat, mire a vizsgálóbíró a pótmagánvád folytán Ormay Józsefet tovább is vizsgálati fogságban tartotta. Fenyves Samu dr. védő a vizsgálóbíró végzését felfolyamodta a vádtanácshoz, amely, elegendőnek tartván a terhelő bizonyítékokat, a vádlott fogvatartása mellett döntött. Ujabb felfolyamodás után a táblához került az ügy. Ma érkezett le a döntés, amely szerint a tábla a vádtanács határozatát helybenhagyta.

Jövendőmondás karrikaturákban.

— A képszöveg-író álma. —

Az olvasó még mindig nem tudja, hogy a képek, amelyek az újságban megjelennek, a szöveget írják, a rajzokat, vagy karrikaturákat csinálják a prózai szöveghez. Sajnáljuk, de ezt a nagy titkot újévi ajándékkul se árulhatjuk el. Hanem e helyett ki fog derülni más valami, hogy a karrikaturák sokkal biztosabban mondják el a jövőt, akár Meteor, vagy akármelyik Lenormand mama, aki a kártyákból szedi ki a távoli évek eseményeit.

Fantasztikus álma volt a képszövegírónak újévi éjszakáján, amikor a szerkesztőségi divánon éjfélkor leheveredett.

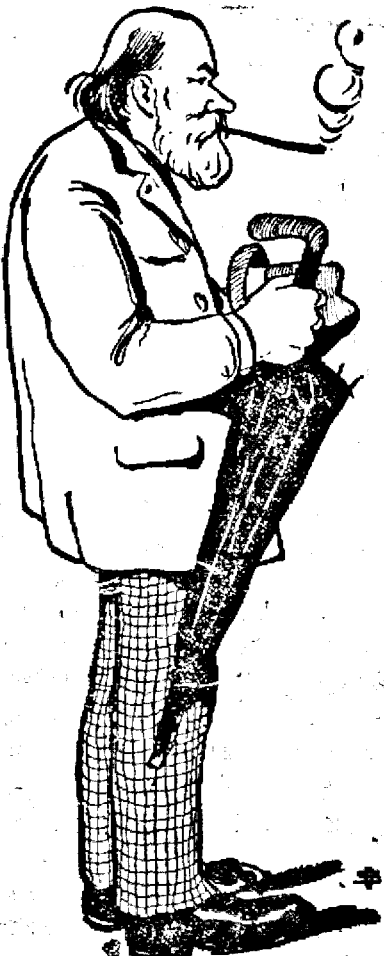
Megjelentek előtte az összes rajzok, amelyekről valaha szöveget írt.

— Ez nem szép magától. Kifacsart citromoknak tekint bennünket. Egyszer ír rólunk, aztán eldob az örök semmiségbe. Pedig lássa, azért mi mégis föltamadunk — a valóságban.

És a rajzok kezdtek föltámadni.

— Már nem is emlékszik rám, ugy-e? Bizony isten már én se tudom, hogy mi voltam. De most én vagyok a mészáros, aki tiltakozik a huszusra vádjá ellen. Disznóság, amit a lapok rólunk írnak...

Az öreg Mádai Mátyás rajza villogott elő:

— Nagyszerű. — mondta, — milyen jól megrajzolták négy év előtt, hogy mint fogok én négy év múlva penzióba menni... Még az arcomon is látszik, hogy most gondolkodom a Hummi Náci ötödik bővített kiadásán.

— Mit akar ezekkel a súlyzókkal? — kérdezte a képszövegíró Opre Péter drt-tól, ki váratlanul megjelent.

— Nem lehetek eléggé hálás Balla Frigyesnek — mondta a kiváló természetgyógyász, — hogy annak idején a kezembe rajzolta. Most a doktor Hecht fejét fogom vele meggyomrozni, aki kuruzslónak tart. Ugy helyben hagyom, hogy utoljára hozzám fog jönni, hogy kuráljam ki...

Ravasz, titokzatos szemekkel nézett elő egyszerre Uferbach Jenő, az önrajzolta képből.

— Persze, azt szeretné tudni, hogy január 15-ére készen lesz a híres történelmi képem vázlata... Ezt még most nem árulom el, drágám!

— Amikor így rajzoltak le — szolt Marinday Miklós — akkor még nem voltam ilyen komoly. De a kép jól jövendölt. Most már ilyen vagyok. Szomorú, mélabus színigazgató, akinek primadonnákkal kell alkudni s tenoristákat kutatnia. Nem hittem volna, hogy így fogok hasonlítani ehhez a rossz képhez...

A szerkesztőségi füstön egy bakfis hangja csi-csergett keresztül:

— Ah, — mondta, — még most is ez az álom. Hogy két táncos is veszekedjen rajtam a farsangon. És tudom, mikor a bálak kezdődnek, újra megfordítva lesz. Két lány fog egy táncosért versengeni!

— Hát ezt a képet mikor rajzolták? — kérdezte a képszövegíró.

— Azt hinné az ember: tegnap. Pedig ennek is három-négy éve. Akkor humornak nézett ki, ami most komoly illusztráció. Akkor tréfásan jövendölgettek, — s látja, végül mégis csak megszorította ujjaimat. — a hatalmas bécsi kesz...

Jöttek volna még rajzok, de a képszövegíró felébredt. Dörgölte a szemét, elmélkedett az álman s azt kérdezte önmagától:

— Ej, az ördögbe is, — képszövegíró vagyok én vagy százesztendő jövendőmondó?

Natalia királyné ügyei.

Az elvesztett negyvenezer korona.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 31.

Milán király özvegye, a valamikor csodaszép Natalia meglehetősen klesett a szerb nép kegyelméből. Már a hatóságok sem respektálják exkirálynői mivoltát és úgy járnak el vele szemben, mint egy közönséges polgárasszony-nyal. A szerb bíróság éppen a napokban elítélte el Natáliát egy negyvenezer koronás követelésével.

Az érdekes ügyről Belgrádból az alábbiakat jelentik:

A belgrádi semmitűzők a minap érdekes pörben hozott ítéletet. Natalia exkirályné szerepel a pörben mint fölperes és az ügy anyaga még a királygyilkosságból ered. A királyné negyvenezer koronát követel Petrovics Lázár tábornok öt kiskoru árváján. Petrovics Lázár tábornok Sándor király kabinetrodájának volt a főnöke.

Ő volt az egyetlen, aki a királygyilkosság éjszakáján a megtámadott fejedelem segítségére sietett. A tisztek fegyverrel elől a karjával védelmezte a királyt, amíg aztán őt is leterítették a királynak szánt golyók. A gyilkos-

ság után a kormány átvette a konakot s az átvételnél Petrovics tábornok lakásán negyven ezer frank értékű készpénzt és értékpapírt foglaltak le. A pénzből kétezer koronát a tábornok temetési költségeire utalt ki a forradalmi kormány, a fennmaradt harmincezer koronát elhelyezték a tábornok árvái számára.

Natalia exkirályné most igényt támasztott erre a negyven ezer koronára. Ő — mondta — általános örököse a meggyilkolt királynak s ami a palotában volt, az övé. Követelte azt a kétezer koronát is, amit a tábornok temetési költségeire fordítottak. A perhez, hogy a skandalum még nagyobb legyen, ügyvédjéül két ultraradikális ügyvéd politikust választott a királyné, ugyanazokat a férfiakat, akikről közismert dolog, hogy mily részük volt a szerencsétlen király megölésében.

A szerb semmitőszék tegnapelőtt fejezte be a pert: elutasította Natalia exkirálynét a keresetével és kötelezte a költségek megfizetésére. Az ítélet egész Szerbiában általános meglepődést keltett.

A férfi szerelme.

Tragédia a sötét miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31

Ma passant örök szép novelláiból való az alábbi téma, amely azonban nem költött, nem írói, vagy riporteri fantázia szüleménye, hanem a valóságban megtörtént, még pedig Aradon. Egy ritka dráma az élet misztériumaiból, rövid, de megkapó, megrázó a maga kínos mestelenségében. Régen elkoptatott frázis, hogy az élet a legjobb regényíró, de lesújtó igazság, hogy egyuttal a legkegyetlenebb, a legridegebb is. A pesszimizmus irodalmának legsötétebb képviselői csak halvány, jelentéktelen színeket vesznek palettájukról azokhoz a riktó, undert és borzadást keltő színfoltokhoz képest, amelyet a nagy struggle for life és az élet más megnyilvánulásai megalkotnak.

Ilyen megdöbbenést keltő tragédia játszódott le néhány rövid pillanat alatt Aradon. Főszereplője egy aradi közműves: Agoston Ferenc, aki a Chorin Áron-utca 21k számú házban lakik. Tegnap éjszaka sötára indult a városban. Hosszabb ideig sétált a Salacz- majd a Baross-parkban, majd a nyári színház felé tartott. Sötét, borús éjszaka volt, csak néhány gázlámpa pislogott halványan. A sötétségben Agoston három lépésnyire sem látott, sőt még a mellette menők arcát sem ismerte fel. Ez volt a tragédia okozója. Amint a nyári színház közelébe ért, egy nő toppant elébe. Beszélgetésbe elegyedett, anélkül, hogy látta volna az arcát, vagy hogy tudta volna, kicsoda.

Mint minden esetben, ha a férfi éjszaka találkozik egyedül sétáló nővel, a beszélgetés csakhamar a szerelem mezejére terelődött át. Agoston pajzánkodott és a nő viszonzta a kissé pikáns mozdulatokat. Természetes, hogy a hideg dacára Agoston szíve tüzet fogott, amelyet nyomban elakart oltani. A nő készséggel vállalkozott a tüzlőt szerepére. Már már bizalmasabb lett a társalgás, amikor közelépett az arra cirkáló rendőr:

— Mit akarnak maguk itt csinálni? kérdezte, azután pedig felszólította Agostont és a nőt, hogy kövessék. Egy lámpa alá vezette őket és a szemükbe nézett. Agoston is ránézett a nőre és a következő pillanatban majdnem összerogyott.

A nő ijedten takarta el az arcát. A rendőr felírta a férfi nevét és felszólította, hogy másnap jelentkezzenek.

Agoston ma meg is jelent a rendőrségen. Berecz kapitányhoz ment, ahol a következő panaszt tette:

— Most tudtam meg, hogy a nővérem éjszaka elkalandozik hazulról és könnyelmű életet él. Kérem kapitány ur, büntessék meg. Igazi Maupassant téma.

A városok jövője.

A szomorú adóreform.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31

Bárczy István budapesti polgármester nagyon érdekes, nagyon figyelemreméltó dolgokat ír a címen a Városi Szemle ma megjelenő első számába, bevezetőül. Ezt a Városi Szemlét a főváros adja ki, hogy számon tarissa a külföldi nagyvárosok fejlődését, közigazgatását. Amiket Bárczy ebben a cikkben mond, bizony panaszkodás. Panaszodik, hogy az állam minden jóvelmi forrásra ráteszi a kezét s a városoknak nem hagy semmit azt mondja, hogy a városok szervezkedjenek, mert szervezkedve, összetartással könnyebben ki tudják maguknak követelni az államtól azt, ami ugyanis a városokat illeti meg. Bárczy cikkében a többi közt eddig mondja:

Sok élebevágó kérdés megoldása kívánja a városok tervezett együttműködését.

Itt van mi denekelőtt az adóreform kérdése. Hogy a városok és a városi polgárság teherviselési képességét eddig miképpen vette igénybe az állam, azt eléggé bizonyítja az, hogy amíg a városok lakossága egyötödrészt teszi ki az ország egész lakosságának, az állami egyenes adóikak több mint egy harmadrészt szolgáltatják a városok. Kétségtelen, hogy az állami háztartásnak az elmúlt évtized végén történt rendezése is elsősorban a városok megterhelésével járt. É: ugy látszik, hogy az új adóreformból várható bevételi többletet is főképpen a városi polgárság fogja megfizetni.

Nézetem szerint pedig az egyenes adók reformja az egyetlen alkalom, amikor a magyarországi városok súlyos pénzügyi helyzetén segíteni lehet. Most csak arra utalok, hogy amikor ilyen élebevágó nagy kérdéstről van szó, mi városok hallgassunk s tétlenül nézzük, mint hiúsul meg a magyar városoktól választott 153 országgyűlési képviselő segítségével a városok gyökeres lábraállításának reménye.

Szubvenciókkal lehet itt ott segíteni rajtunk, de véglegesen csak akkor kapjuk meg a városok fejlődésének alapfeltételét, ha az állami és városi adók elosztása meg fog felelni a közigazgatási feladatkörök arányának. A városoknak nem lenne szüksége semmiféle állami segítségre, hanem csak arra, hogy az állam ne vegye igénybe a városi polgárság adózó képességét olyan sokféleképp és olyan aránytalan mértékben s különösen ne vegye igénybe az adóztatásnak azt a részét, amely elsősorban a helyi adózásra való, tudniillik a házak megadóztatását. A városi házak jövedelmezősége nagymértékben függ a városi közintézményektől s a házak hozadékát sokkal célszerűbben lehet a helyi viszonyoknak megfelelően városi adó formájában kiképezni. Lehet alkalmazni a házádot, esetleg kombinálva a közönséges érték szerint való megadóztatással, vagy kizárólag az utóbbit.

Az egyenes adók reformján kívül legközelebb tárgyalás alá kerülhetnek az új szeszadó törvény, a helyiérdekű és a közúti vasutakról szóló törvényjavaslat, a kisajátítási törvény revíziója, melyek nagymértékben érdeklik a vá-

rosokat és végül, ami a legfontosabb, a városi törvény. A benyújtandó törvényjavaslatok között vannak olyanok is, melyeket nekünk kellene nemcsak sürgetnünk, de ezekre nézve memorandumokba foglalt javaslatokat is kidolgoznunk.

Ha a dolgokat nem felszínesen vizsgáljuk, meggyőződhetünk, hogy igazi érdekellet a főváros s a többi magyar városok között nem volt s nem is lehet. A főváros kivételes helyzetéből magyarázható látszólagos előnyöknek mindig megvoltak és meglesznek a maguk terhei Teljes mértékben esztozunk a magyar városoknak ugyszólván minden bajában, ki akarjuk venni a részünket a közös küzdelemből is.

Amikor most a városi igazgatás szellemi nivójának emelését s így közvetve a városi polgárság érdekeinek tökéletesebb kielégítését a Városi Szemle uján is munkálni akarjuk, e helyütt is a magyar városok segítő, támogató baráti kezét kérem s első cikkemmel a városok szövetkezésének eszméjét akartam szolgálni.

Egyesülniök kell tehát a magyar városoknak jövőkük érdekében. Csak így fognak tudni kellő erővel fölépni, így tudnak kívánságaiknak nyomtatékot is adni. S ezt bátran tehetik, sőt tenni kötelességük, mert ezzel nem partikuláris érdekeket érvényesítenek, hanem a városi lakosság boldogulásának előmozdításával biztosítják egyszersmind az egész ország haladását.

A beteg-bolt.

Feljelentés egy kórház ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 31.

Nemcsak a mozi színházak és kabaret színházak nyujtanak manapság url megélhetést, sőt fényes jövedelmet az élelmes vállalkozóknak, hanem, ugy látszik, a magán szanatóriumok és kórházak is. A budapesti rendőrséghez ma egy élénk feltűnést keltő feljelentés érkezett egy újpesti magánkórház ellen, amely megdöbbenő képét tárja fel az intézet hanyag, lelkiismeretlen vezetésének. A beadvány szerint az intézeti tulajdonosa az által, hogy a már meggyógyult gyermekeket sem bocsátotta el, az államot is megkárosította, mert a gyógykezelésért járó díjakat az egészségesek után is huzta.

Az ügy részleteiről budapesti tudósítónk a következőket jelenti: A főváros rendőrségéhez ma szenzációs feljelentés érkezett Fuchs Ignác dr. ellen, akinek Újpesten magán gyermek-kórháza van. A vádak szerint az intézetben rémes piszok és számos egészségtelen helyiség van, a termeket egyáltalában nem szellőztetik, a levegő poshadt és inficiált. A kórtermeket sohasem seprik és tisztítják, a nagy mennyiségben felhalmozott szemét és piszok, ami az elhullatott ételmaradékokból származik, megfertőzti a helyiségeket és a betegek ártalmára szolgál. Az ápoló és segédszemélyzet száma csekély és nem képes a reá bízott munkának eleget tenni, úgy, hogy a betegeket nem részesítik a kellő gondos ápolásban.

Az ágyak állandóan piszkosak, mert nincs elegendő ágynemű és fehérnemű. Az épület szűk, nincsen elkerítve és a kórházban kanyaró járvány van, úgy, hogy a gyermekeket nem a járvány miatt viszik oda, hanem ott kapják meg a járványt. Újpest község és a vármegye nem engedélyezte annak idején a kórház létesítését, de Fuchs dr. befolyásos protektorai a belügyminisztériumban kieszközölték az engedélyt. Fuchs dr. azonkívül megszerezte kórházának a nyilvánossági jeget, aminek az a ked-

vezményes következménye reá nézve, hogy az országos betegápolási alap terhére a kórházban ápoló beteg gyermekekért naponta két koronát kap. Hogy Fuchs dr. ezen összegeket minél tovább húzhassa, megtette azt is, hogy a gyermekek nagyrészt még gyógyultan sem bocsátotta el és így az állam kárára manipulált. A feljelentés a fővárosban nagy feltűnést keltett.

A Mici-ügy.

A naiváról azt beszéltek,
Hogy tizennyolc évet se élt még
S nem kértek még csókot se tőle,
Mikor színész nő lett belőle.
Naiv leány, hónál fehérebb,
Rossz gondolat hozzá se férhet,
Sikamlós szót nem ejt az ajka:
Ilyen volt ő, a minta-naiva.

Pirult, ha néha, hébe-hóba
Öltözni kellett fess trikóba,
A sok, sok kandi férfiszem
Rátekintett kéjesen.
A város számos színügyőre
Azt tudta csak: fehér a bőre,
A haja olyan, mint az ében
És férfi még nem ült ölében.

Csábitották a nőt elégszer,
De mit sem ért de a bók, az ékszer.
Sóhajtás, ostrom, bármifajta,
Sikert nem ért, megtört rajta.
S hogy Mici hozzáférhetetlen,
Nem volt eltérő nézet ebben,
Sőt általános volt a nézet:
Szerelmet még e nő nem érzett!

I.

Ki kósza hírnek fel nem ül,
A sok riporter csupa fül;
A rendőrségen nagy a láz:
A főkapitány magyaráz.
Mert iszonyu botrány esett:
A Mici pénze elveszett.
Ki vette el, ki lopta el?
A tettest, hajh, nyomozni kell!

Kemény rendőrszív megpuhul,
Ha a naiva könye hull.
A rendőrhadnagy esdekel:
„Hogy eshetett meg? mondja el!”
És Mici így szól: Hadnagy ur,
Szavam a köny árjába ful!
A lóvasuton... Tényleg... Ott...
Egy elegáns ur meglopott!
A titkosrendőr fut, szalad,

A nyomozás nagyon halad.
Letartóztatnak két tucát,
Sőt negyven elegáns urat
S mert kardlappal vallatni jó,
Folyik az inkvizíció.
Mig végre egy ur — ez a fő! —
Bevallja: ő a bűntevő!

II.

Akinek ép a keze-lába,
A törvényszék felé szalad.
Kiváncsi asszonyok csapatja
Otthon még pénzért sem marad.
A város apraja és nagyja,
Az unoka s az öregapja,
A polgármester és a bakter,
Finánc, plébános és a sakter,
Pék, asztalos, kereskedő,
Szakácsnő, masször, urinő,
A huszárezred-tisztikar,
Mind fut, rohan: Hamar! Hamar!

Egy-két lovasrendőr szakasz
Káromkodik, vigyáz a rendre.
A kardlap buzgón dolgozik,
Mert ez a dolog módja, rendje.
Van harci zaj, szörnyü zsvaj,
Hogy tőle égnék áll a haj:
S ez mind azért, hogy hallják, lássák
A Mici-ügynek tárgyalását.

A bírák szörnyen izgatottak
És valamennyi frakkot ölt,
Arcuk mosolyra preparálják
Mig ott künn zajtól reng a föld.
Ügyészi arc mosolyra torzul
S mindnek szívét megeitli orvul
Valami szörnyü lámpaláz,
A Miciből jövő varázs.

És Mici jó. Fehér ruhája
Piruló arca, óh, be szép
Liliomszirmok ringatóznak,
Ugy látod, hogyha áll, ha lép.
A szüziességnek modelljét.
Biz isten, csakis róla vennéd!
Olyan ártatlan, hófehér,
Hogy egy angyallal is felér!

És vall a vádlott: Mit tagadnám,
Megtörtént velem a dolog,
Bíró urak, nagyon pirulok,
Ha néha rája gondolok.
Benyultam eme hölgy zsebébe,
Mert tudtam azt, hogy ott a pénze...
Miért is tettem, istenem?
Tíz évi fegyházat nekem!

A bíró undorral tekint rá,
Aztán Micit szólítja fel:
„Bocsánat, Nagysád, zaklatom tán?
A panaszt, kérem, mondja el!
És mondja: mért nem vette észre,
Mikor egy kéz benyult zsebébe
És pénzt onnan csente el?...“

És Mici bájosan felel:

Megvallom, kérem, észrevettem.
Hogy az a kéz zsebembe nyúl,
Éreztem azt, hogy kotorászott
És mégis türtem szótlanul.
Éreztem hogy zsebembe nyúlva
Diszkrétan kutatott az ujjá, —
De nem imputáltam neki,
Hogy ezt a pénzemért teszi!

MULATSÁGOK

A teazsur varázsa.

— Egy gyomorhajós levele. —

A mai postával kaptuk az alábbi levelet:
Tisztelt Szerkesztő Ur! Én három nappal ezelőtt egy gyomorilag teljesen tönkrement gentleman voltam. Régebben az elsőrendű evők I. A. osztályának egyik legkiválóbb tagja voltam és mint ilyen, számos marhát fogyasztottam el, közöttük olyanokat is, akik egyesek előtt emberszámba mentek. A múlt században én voltam Eszterházy hercegnek az a bizonyos gulyása akit a kegyelmes ur Londonba rendelt, hogy fogadásból három borjut etessen meg velem. A herceg ur a fogadást természetesen megnyerte. Milliókba ment a fogadás, amiből nekem tekintélyes összeget juttatott. Így lettem gentleman, de így lettem egyúttal gyomorhajós is. Annnyira gyomorhajós lettem hogy még a koalíció politikáját, sőt még a nyolcvan százalékos pótdadót se tudom bevenni. (Nem csodáljuk, mert ezekhez jó gyomor kell. A szerk.)

Végző kétségbeesésemben a melancholiát tanulmányoztam és konstatáltam, hogy ez nekem való betegség. Három héttel ezelőtt még javában gyako-

roltam a melancholiát és a Succival rendszerű koplást, de január 5-én, egy szép vasárnapi napom csoda esett velem. Az ipartestület nagytermében, egy díszes társaságba vetődtem. Előttém-mögöttem, jobbra-balra apró asztalkák, rajtuk párologó tea.

— Minek ez egy Succival kombinált melancholikus embernek? gondoltam.

És már távozni akartam, amikor elém ugrott egy hölgy:

— Tessék egy csésze tea.

— De nagysád — szabadkozom — a gyomrom... a koalíció... a pótdadó... tetszik tudni...

— Semmi kifogás, önnek el kell fogyasztania a teát.

Megadtam magam a sorsomnak. Ekkor vettem csak észre, hogy az evés nem is olyan rossz. Lenyeltem néhány sandwichet és körülnéztem. Szerkesztő ur, tudja ön mi az a szép nő? En eddig nem tudtam, de egy pillanat alatt megtanultam. A szép nő a legétvágygerjesztőbb dolgok egyike a világon. Amikor a bájos társaságot alaposan meg szemléltem, rögtön megjött az étvágyam. Hirtelenben elfelejtettem a melancholiát (ezt is el lehet felejteni, nemcsak a politikai meggyőződést.) Elfelejttem em és megittam a második teát, azután megittam a negyedik sandwichet, azután a harmadik teát, a nyolcadik sandwichet, a kilencedik teát és az ötvenhetedik sandwichet. Közben harsogott a katonazene, amelynek tiszteletére a tizenegyedik teát is megittam, kombinálva a nyolcvanötödik sandwich-csel.

Szerkesztő ur! Azóta étvágyam örökös. Három marhát megeszek egymásután, miért is kérem t. szerkesztő urat legyen szives számomra egynéhányat kijelölni.

Tisztelettel:

his és nagyttkü Succival József.

Mindenki kitalálhatja, hogy a fenti ur a teazsurról zengett diachimnusz. Nem ok nélkül kellemesebb délutánokat sehol sem lehet eltölteni. A polgári jótékony négyzet a sikere felbuzdulva tegnap özv. *Purgli* Lajosné lakásán választmányi ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a pompás teazsurokat január 5-ikén megismétli. A decemberi teazsur jövedelméből 761 korona jutott a szegény özvegy asszonyoknak. Ezúttal nem készpénzben osztották ki, hanem fát vásároltak. Bizonyos, hogy a januári teazsur még nagyobb jövedelemmel fog járni, mert a teazsurokat Arad egész társadalma szívesen keresi fel.

(=) A nyomdászok álarcos bálja. Január hó 5-ikén, vasárnap rendezik az *Aradi Közlöny* nyomda részvénytársaság alkalmazottai álarcos báljukat, amely az eddigi előkészületek után ígérvé kitűnő sikerűnek ígérkezik. A rendezőség mindent megtesz az álarcos bál sikere érdekében. Olyan meglepetésekkel kedveskedik, amelyekben már régen nem volt része az álarcos bálakat látogató közönségnek. Lesznek tréfás ajándékok, mulatságos mókák, amelyek bizonyára állandó derűtségben fogják tartani a közönséget. Az álarcos bál este nyolc órakor kezdődik a Fehér Kereszt szálloda nagy termében. A zenét egy elsőrendű cigányzenekar fogja szolgáltatni. A belépő díjakat nagyon kicsire szabta a rendezőség. Személy-jegy csak két korona, az álarcosok pedig csupán egy koronát fizetnek. Azok, akik csak személtől akarnak lenni az álarcos bálnak, egy koronáért válthatnak karzati jegyet. A rendezőség felülfizetésüket is köszönettel fogad, miután a mulatság jövedelmét az *Aradi Közlöny* nyomda részvénytársaság egyik alkalmazottja által megkárosított nyomdászmezőnyet javára fordítja.

Ujév a politikában.

Közeledő létszámemelés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 31

Néhány szentesített törvény a hivatalos lapban, egy száznarminchatoldalas vaskos hivatalos lappéldány: ez az, amivel a kormány ideiglenes munkálkodását befejezte. Már ami ezután történik, az újév számlájára íródik és erre a számlára került a felemelt ujonclétszám is, amelynek valószínűsége mind fenyegetőbbé válik.

Egyébként esemény csak holnap lesz, amikor az újévi üdvözlések alkalmából a koalíciós éra vezérei fontos politikai nyilatkozatokként fogják leadni ugyanazokat a frázisokat, amelyeknek eddig mindig az ellenkezőjét váltották be.

Távirati tudósításunk:

Uj törvények.

A hivatalos lap mai száma, mely nagy terjedelme miatt csak reggel kilenc órakor jelent meg, közli az egyszakaszos kiegészítési felhatalmazási törvényt, valamint az ezen törvény alapján a kiegészítés életbe léptetésére vonatkozó rendeleteket, a kvóta megállapításáról szóló törvényt, az autonóm vámtarifát, továbbá az összes alkotmányvédő törvényeket. A hivatalos lap mai számának terjedelme 136 oldal.

Ugyancsak a hivatalos lap mai száma közli a delegációnak az indemnitire vonatkozó határozatát és ennek királyi megerősítését. A két közlemény szövege a következő:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság következő határozatát legkegyelmesebben jóváhagyini méltóztatott:

A magyar országos bizottság határozata az 1908 ik év három első hónapjában felmerülő közös költségek megállapítása tárgyában.

A közösi rendes kiadásoknak a Boszniában, Hercegovinában és a Limterületen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek szükségleteinek 1908. január 1-től március 31-ig leendő teljesítésére az 1907 ik évre a címen megszavazott költségeknek három hónapra eső arányos része állapított meg.

Ezen kiadások az 1908-ik évre megállapítandó költségvetés számszerű keretében lesznek beillesztendők.

Ez nem praejudikál az 1908-ik évi költségvetés megállapításának sem egészben, sem pedig az egyes címek és tételekre nézve.

A magyar szent korona országaira, illetőleg a birodalmi tanácsban képviselt királyságokra és országokra eső részösszegek a törvényesen megállapított kvótarány szerint lesznek kiárazítandók.

Bécs, 1907. évi december hó 21 én.

Zichy Tivadar s. k.,
az országos bizottság elnöke.
Edelsheim-Gyulai s. k.,
az országos bizottság jegyzője.

K. sz. 3997. A magyar országgyűlés és a birodalmi tanács részéről a közös ügyek tárgyalására kiküldött és Általunk 1907. évi december 20-ára Bécsbe egybehívott bizottságok az 1908. év három első hónapjában felmerülő közös költségek megállapítása tárgyában hozott fentebbi határozatát közös miniszteriumunk előterjesztése folytán az 1867. évi XII. törvény cikk értelmében ezennel jóváhagyjuk és megerősítjük.

Kelt Bécsben, 1907. évi december hó 28 ikán.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Aehrenthal, s. k.

Burián, s. k.

Schönaich s. k.,

táborszernagy.

A bankkérdés.

Budapestről jelentik: Az osztrák-magyar bank tegnapi közgyűlése nem jött váratlanul, hiszen mindenki tudta, hogy az év egyik utolsó napján fog dönteni az osztrák-magyar bank a bankszabadság meghosszabbítása ügyében — a politikai körökben mégis rendkívüli érdeklődést kelt a határozat és egyszerre előtérbe tolakodik a bankkérdés.

Wekerle miniszterelnök tudvalevőleg a legutolsó képviselőházi ülésen egyikén kijelentette, hogy újév után indítványt fog tenni a bankkérdésben kiküldendő parlamenti bizottság megválasztása iránt. Nyilvánvaló most már, hogy ez az időpont is összefüggésben van a bank közgyűléssel. Azért nem akarták a bizottságot előbb megválasztani, mert nem akarták a bankhatározatnak elébe vágni. Most minden attól függ, milyen módon állítják össze ezt a bizottságot.

A horvátok.

Zágrábról jelentik: A nemzeti párt konferenciája — amely egyébként még nem ért véget — nem hozta meg a teljes megoldást. Annyi azonban körülbelül bizonyos, hogy lehetséges Horvátországban egy magyarbarát unionista többséget összehozni. Csak az a kérdés, mikor és hogyan. A konferencia féleredménye miatt most ismét bánválságot emlegetnek és a jelölt újra Rauch Pál báró, aki tudvalevőleg több ízben tárgyalta már a magyar kormányval.

Kossuth munkaprogramja.

Budapesti tudósítónk jelenti: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ma kiadta a miniszterium nagyszabású munkaprogramját. E szerint a kereskedelmi miniszteriumban eddig a következő törvényjavaslatok készültek el:

Az ipari törvényjavaslatok közül készen áll és még január havában nyilvánosságra kerül a *vasárnapi munkaszünetről, a tisztesség-telen versenyről* szóló törvényjavaslat és az ipari törvény módosítása. Elkészült továbbá az új vicinális törvényjavaslat, a kassa—oderbergi vasut magyar vonalainak meghosszabbítására vonatkozó törvényjavaslat, az államvasutakon a legközelebbi három évben szükséges beruházásokról, valamint a vasuti üzleti rendtartásról szóló új törvényjavaslat. Azonkívül készült három új javaslat a tengerhajózás fejlesztésére. A közrebocsátott munkaprogram legjelentősebb mozzanata azonban kétségtelenül a vasuti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslat, amely eddig csak rendeleti uton lett életbe léptetve és amely a legfőbb oka volt a horvátok obstrukciójának. Az tény, hogy a kereskedelmi miniszterium újból kidolgozta a vasuti pragmatikát, azt jelenti, hogy fontos változásokat eszközöltek a horvátokra sérelmes intézkedéseken. Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják, hogy miben fognak állni a kormány által eszközölt módosítások. Elkészült végül a horvát-dalmát vasutaknak a líkai vasutra vonatkozó törvényjavaslata is.

Fenyegyet a létszámemelés.

Budapestről jelentik: Az ujonclétszám-ról szóló törvényjavaslatról a lapok ismételt megírták, hogy mindeddig azért nem nyújtották be a képviselőházhoz, mert a kormány már a felemelt ujonclé-

számról szóló javaslatot akarja benyújtani. E hirt többször megcáfolták, de egy fővárosi estilap híradása szerint a minisztertanács is komolyan foglalkozott már ezzel a kérdéssel, sőt Okolicsányi László, a delegáció hadügyi albizottságának előadója már járt is Bécsben, hogy Schönaich közös hadügyminiszterrel a felemelt létszámmal szemben adandó rekompenciációk tárgyában alkudozzék.

Schönaich nem hajlandó ellenértéket nyújtani a létszámemeléssel szemben, legfeljebb arról lehet szó, hogy bizonyos formulákat találjanak, amelyeket nemzeti vívmányként tüntethessenek fel. Így a zászló és jelvénykérdésben némi engedményeket fognak tenni, de a katonai körök inkább hajlandók arra, hogy egészen beszüntetik a zászlót és cimert, amire katonai szempontból nagy szükség amugy sincsen. Ez által az ezredzászlók őrizetével megbízott legénység felszabadulna a tényleges szolgálat számára.

Feljelentés egy bíró ellen.

Schmidt Sándor dr. panasza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31.

Furcsa feljelentést küldött egy aradi ügyvéd az igazságügyminiszterhez. A feljelentés egy bíró ellen irányul, akit a feljelentő több állítólagos szabálytalansággal vádol. Az ügyvéd, aki a feljelentést tette, Schmidt Sándor dr., a feljelentett bíró pedig Halász Béla, a világosi büntető járásbíró vezetője.

Schmidt Sándor nagyon különös vádakot emel a járásbíró ellen. Feljelentésében eladja, hogy a múlt héten egyszer valamivel kilenc óra előtt bement a járásbíróhoz egy íródába, ahol felvilágosítást akart kérni. A hivatali rend szerint felvilágosítást csak kilenc óra után ad a személyzet és így nem is fordult felvilágosításért, hanem beakarta várni a kilenc órát. Ekkor azonban bejött az íródába Halász járásbíró, aki azzal a kérdéssel fordult hozzá, hogy mit keres az íródában, még nem is kilenc óra.

Schmidt Sándor erre így felelt:

— Tudom, hogy nincs kilenc óra, nem is azért jöttem, hogy felvilágosítást kérjek, hanem mert melegezni akarok, künn nagyon hideg van.

Schmidt Sándor előadása szerint a bíró erre így válaszolt:

— A jegyzői iroda nem melegedő hely, tessék eltávozni.

Schmidt ügyvéd ebben szabálytalanságot lát, annál is inkább — mert mint előadja, — ugyanakkor, amikor ő bement az íródába, megjelent ott egy Dobay nevű ügyvéd írnok is, akinek nemcsak hogy felvilágosítást adtak, hanem még iratokat is rendelkezésre bocsátottak.

Előadja továbbá feljelentésében Schmidt Sándor dr., hogy Halász bíró nem tartja be a törvényes formákat. Kilenc órakor megjelenik az ajtó előtt, felhívja a feleket és ha a magánvádló nincs jelen, az ügyet megszüntetnek nyilvánítja. Schmidt dr. szerint Halász bírónak ez az eljárása nagy visszatetszést kelt.

Hogy mikor fogja elbírálni az igazságügyminiszter a panaszt, az nem tudható, bizonyos azonban, hogy az ügy Halász bíróra nézve nem végződhetik kellemetlenül, miután a felsorolt vádak egyáltalán nem érinthetik bírói működését.

Leleplezések.

Óvakodjunk a versírástól!

Arad, december 31.

Nincs veszedelmesebb dolog a világon, mint a versírás. Az embereknek már szomorú tapasztalataik lehetnének ezen a téren: Guy de Maupassant megőrült, Poe Edgar ugyanezt cselekedte, Bandelaire szintén nem maradt hátra örület dolgában. Sőt vannak írók, akik meg sem örülnek, hanem mint költők élnek életfogytiglan, ami mindenesetre legalább is olyan súlyos dolog, mint valami kisebbfajta mánia. Ha azonban az ember meg sem is örül, költő sem lesz, akkor meg éppen a legveszedelmesebb dolog a versírás. Nő embereknek fejükre lehet olvasni ifjúkori szereimüket és más ilyen bűnüket, okulásul fiaiknak és unokáiknak.

Nem tudjuk, vajjon nem dulunk-e fel boldog családi életetek, amikor néhány, — ma már nem verselő — de hajdan mindenféle szereimeket rimben emlegető férfiakat leleplezünk. Újévre azonban szükség van egy kis leleplezésre: mi is kockára teszünk tehát valamiképp a lelkiismeretünkben?

Például itt van egy komoly, agilis mérnök-ember, akit az alábbiakban leplezünk le:

Szonette.

Irta: Kövér Lajos.

Szeretlek éitem üdve, angyalom.
Mint napsugárt a lepke, méh a mézet.
Mióta szép szemed szemembe nézett,
Szüntelenül terád álmodom.

Hagy üdvözüljek lányka általad!
Tekints reám! Sugára szép szemednek,
S korall kis ajkad egy szava: „szeretlek”,
Éz az, mi nékem üdvösséget ad.

Szeress! Ne dönts a kárhozatba lány!
Szeress viszont! De hajh! Mit is beszélek?
Hiszen te tán nem is tudod, hogy élek.

Te nélkülöd ez élet oly silány;
S te nem lehetsz enyém, te meg nem érted
Szerelmemet. Én meghalok érted.

Kövér Lajos azonban — hála az égnek, nem halt meg. Sőt ellenkezőleg: vigan éli a silány életet. Múltó társa ebben *Kabdebó* Gergely temesi főispán főispáni titkára, aki annak idején, 21 évvel ezelőtt azt kívánta, hogy élete egyszerűen dalba fuljon és e kívánságának a következő versben adott kifejezést:

Költészet.

Irta: Stumm Adolf, gymn. VIII. o. t.

Égi Költészet! Jövel! életemnek
Napjait fullaszd özönbe dalnak!
Mert a fájdalmat felerészben érzem
Hogyha a lant zeng.

Igy, ha éntőlem dalosajku Muzsám
Elrepülsz, s itt hagysz szomorú magányban:
Hervadok titkon te utánad égve,
Mint a virágszál.

Am ha végig futsz idején a lantnak
Gyöngye ujjakkal, szivemet megejtéd.
Rózsafelhő vesz körül engem és fut
Tőlem a bánat.

A főispáni titkár mellett — most jó a sajtó magunk leleplezése — az aradi főgimnázium 1885 ről való önképzőköri emlékkönyvében szerényen buzdítja meg egy többször bukott képviselőjelölt és volt ifjusági vezér szívbéli megnyilatkozása is. Ime:

A. E. Emlékkönyvébe.

Irta: Hlidy Attila, VII. gymn. oszt. t.
Ha fölkel a nap, hévsugárai
Köszöntik a fölébredő virányt,
Melyen a harmat tünde cseppjei,
Csillámlanak gyémántkönyvek gyanánt.

Midőn fölébred a kis csalogány,
Dallal köszönti föl szerelmesét;
A szent természet elragadja őt
S édes gyönyörrel tölti el szívét

Midőn eltűnnek gyermekálmaid
S már ellebbent a röpke képzelem,
Ismerd fel az örömteljes valót,
Melynek zománca szerelem legyen!

A java azonban most következik. Nem akartuk ezt az apróságot a megyei tisztujtások előtt napfényre hozni, mert amilyen rossz világ jár a poétákra, még kibuktatták volna a főjegyzőségből — *Schill* Józsefet. Mert 21 esztendeje ő is követett ám el ilyen nehéz bűncselekvényt. Aki nem hiszi, olvassa sajtószemlég:

A havasi pásztor.

Szerzője: Schill József, VII. gymn. o. t.

Magas havas az én legkedvesebb helyem,
Hol élttem minden boldogságát fölfelem:
Itt csergedezik a patak, virág virít,
Itt hallom csengeni a nyáj kolompjait.

Innen látok köddel borított falvakat,
Hős éltető léggel frisítem magamat;
Nem ismerek soha zajt sem zenebonát
S eljátszom sípomon egy kedves vig danát.

Hadd üzzön zord hideggel völgybe le a tél,
A biztató remény szivemben mégis él:
Hogy lesz nyár s ismét vissza térek majd oda,
Mert boldog ott vagyok csak, máshol nem, soha.

Igy ír egy főjegyző. Hogy pedig a próza-írók se maradjanak hátra, ideiktatjuk egy aradi ügyvédnek a bűnét is.

Alom.

Irta: Jellinek Henrik VIII. gymn. oszt. tan.

Szeretek. Forró hévvel imádom Irént. Oly szép, oly bájoló is az a leány! Oly villanyos tűz ég sötét szemében és reám mégis annyi fagyasztó hidegség árad belőle.

Hangja lágyan cseng, ha máshoz szól, ha hozám beszél, kemény és rideg. Örökké róla gondolkodom és ha szilaj szenvedélyvel, lihegve az emésztő tüztől, ezt megvallom neki, ezüstös kacaj hangzik ajkairól . . .

Egy forró nyári délután a kertben sétáltam. Elfáradva, eltökélve a rekkenő hőségtől, betértem egy zöld lugasba és egy székre vetém magam. Szinte öntudatlanul gyújték szivarra és belebámultam a bodor kéklő füstfellegekbe, melyek pár pillanat alatt eltölték az egész lugast . . .

. . . Egyszerre Irént láttam a park csacsogó patakja, mellett végig sétálni. Pár lépéssel mellette voltam és megszólítottam. És im, szemem nem fagyasztott mint máskor, hanem gyöngéden pihent arcomon, hangja nem volt kemény és rideg, hanem oly lágyan, oly szelíden, oly bájlóan csengett.

Közönyös dolgokról beszélünk, midőn egyszerre nem bírva többé magammal, térdre vetém magam előtte és kis kezeit megragadva örült hévvel, lihegő szenvedélyvel és tüzzel suttogám:

„Irén imádom . . .” Arca bibor-piros lett, szemét zavartan sűtö le, de nem voná vissza kezeit. Felugrottam és dobogó szivemhez szoritám az angyali leányt. Engedé és odaadóan lehajta fejét vállamra, szemembe nézett. Megcsókoltam márvány homlokát, bibor ajkait és azután büszkén emelém fejem az égfelé, melyet, ha ekkor leszakad, képes

lettem volna öklömmel feltartani. A park fái oly lágyan, boldogan, szerelemittasan susogtak. Irén gyöngéden kibontakozott karjaimból és . . . felébredék.

Az asztalon feküdt az elaludt szivar, runám csupa hamu, amint a szivarról lehullott.

Felálltam, szempillámon egy könny rezgett s lassu léptekkel haladtam a kastély felé . . .

Ezek után pedig nincs más hátra, mint annak a kijelentése, hogy mi mossuk kezünket. Hajlandók vagyunk lenni az összes fő és pót esküket, hogy mi nem tehetünk semmiről. És ha a fentebb bemutatott írók közül valamelyik felelősségre akarna vonni bennünket: előbb gondolja meg, hogy 21 esztendő alatt még az emberiség legengesztelhetlenebb része is megbocsájtotta a legnagyobb bűnököt is . . .

Halottrabiás Makón.

A kifosztott rendőrfőkapitány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31.

A szerencsétlen véget ért makói rendőrfőkapitány, *Horváth Aladár* tragédiájának részletei csak most, a halott eltemetése után kerülnek nyilvánosságra. A halál bekövetkezése és a rendőrség intézkedése közötti idő alatt, mely körülbelül egy órára tehető, oly bűnt követtek el eddig még ismeretlen tettesek, mely minden bűncselekménynél undorítóbb. *Horváth Aladár* dr. holttestét kirabolták az alatt az idő alatt, míg a rendőrség megérkezett a helyszínre. Ekkor *Csala Károly* rendőrfőkapitány még a jegyzőkönyv felvétele előtt átkutatta a tragikus véget ért főkapitány ruháját és feltűnt neki, hogy a főkapitány értékes selyemtárcája hiányzik. Kérdősködésére hozzátartozói határozottan állították, hogy *Horvát* aznap délelőtt 800 koronát kapott postán a fivéréől, *Horváth Sándor* huszárfőkapitánytól, hogy a bankba tegye.

Az azonnal megindított nyomozás kétségtelenül megállapította, hogy a tragikus véget ért főkapitány még a délután folyamán is magánál tartotta a bankjegyeket s azokat az általa tett kijelentés szerint csak másnap délelőtt akarta a bankba elvinni. A gyanu elsősorban a vele volt nő ellen irányult. Kihallgatásakor erőlyesen tiltakozott a gyanusítás ellen és előadta, hogy a szerencsétlenség bekövetkezése után oly halálos rémület vett rajta erőt, hogy megzavarodva rohant haza s így nem is gondolhatott arra, hogy a holttestet kirabolja. A lakás bérbeadója, *Balogi Zsuzsanna* volt a másik gyanusított. Amíg az orvos megérkezett, ő tartózkodott a holttest mellett. *Balogi Zsuzsanna* is tagadott s a megejtett házkutatás is eredménytelen volt.

A lesújtott apa erre a nyomozás megszüntetését kérte. Nem akarta ugyanis, hogy fia ilyen ocsmány bűnüggyel kapcsolatban szerepeljen, mire a rendőrség a kutatást megszüntette és csak akkor vette fel újra, amikor az ősz *Horváth*, ériesülvén az összeg nagyságáról és a bűntény kétségtelen voltáról, újabb feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen.

A rendőrség az eddigi vizsgálat adatait titokban tartja és erősen bizik abban, hogy a halottrabliát egy két nap múlva kikutatja.

Horváth Aladár dr. temetése karácsony másodnapján ment végbe egész Makó társadalmának részvéte mellett. A temetést megelőző éjjel két orvos állandóan a ravatal mellett tartózkodott s figyelte a halottat, a melynek körmei alatt élénk piros vér volt látható. Az egyik családtag azonkívül a halott szemé-

nek pergését is vélte látni. Ezek a körülmények arra a feltevésre engedtek következtetni, hogy tetszhalottal állanak szemben. A megtartott orvosi konzilium azonban alapos vizsgálat után a beállott halált konstataálta és nem látott okot fennforogni a temetés elhalasztására. A család kívánságára és megnyugtatóására a hatóság mégis megengedte, hogy a családi sírboltban elhelyezett érckoporsó és a sírbolt ajtaja egy rendőr állandó felügyelete mellett néhány napig nyitva maradjon.

Az Aradi Kereskedők Köre estélye.

Régi sikereihez illően, minden várakozást kielégítve rendezte ez évi Szilveszter-estélyét az Aradi Kereskedők Köre. Az estély a Központi Szálló nagytermében folyt le, a természet szufolásig megtöltött közönség előtt.

A magas színvonalon álló műsor *Horváth Gizike* k. a zongorajátékával kezdődött. Gaál Magyar rapszódiaját adta elő, kiváló gondtal és technikával. A hangulatos játékot lelkesen megtapsolták.

Poládr Sándor, az aradi Nemzeti Színház visszaszerződött, régi kedvence lépett a dobogóra. A viszontlátás öröme lelkes, szünni nem akaró ovációban nyert kifejezést, a mely a művészt valósággal meghatotta. Egész kis cabaretet adott elő, a melynek minden száma ötletes, humoros előadásával nagy elragadtatást keltett. Ugy az énekszámok, mint a prózaiak fényes hatást keltettek, s felejthetlenné tettek az estét.

Ferrari lovag, az aradi színház tenoristája két hatalmas, gyönyörű olasz dalt énekelt el az ő érces, remek tenorján. A művész hanganyagának valósággal a kincseit ontotta a közönség elé, amely hálásan tapsolta.

Végül *L. Zsó Ilma*, az aradi színpadnak néhány nap alatt star-rá nőtt művésznője szerepelt. *Egy szerencsétlen asszony* címmel adott elő egy monologot. Annyi lebilincselő közvetlenség, annyi báj nyilatkozott meg előadásában, hogy azokat is meglepte, a kik színpadi sikereiben már gyönyörködhetek. A lelkes tapsokra a monologot megtoldotta *Micike* kupléval.

Ezután tánc követte az estét, a melynek sikere a vigalmi bizottságot, élükön *Sági Henrik* vigalmi bizottsági elnököt, *Kocsi* Ferenc vigalmi bizottsági titkárt és *Berta* János vigalmi bizottsági jegyzőt dicséri. Az estélyen jelenvolt hölgyek névsora — felületes összeállításban — ez:

Asszonyok: Ballagi Imréné, Berger Albertné, Diamant Miksáné, Diamant Jenóné, Engel Bernátné, Blum Ignácné, Fried Márkuszné, Eisler Edéné, Fischer Mórné, Fränkl Vilmosné, Gottlieb Adolfné, Keller I. né, Gartner Hermanné, Grósz Hermanné, Gartner Mártonné, Grünberger Adolfné, Gartner Lipótné, Grünberger Jenóné, György Ilésné, Helfer Vilmosné, Keppich Zsigmondné, Havas Mórné, Kun Józsefné, Hacker Mórné, Halpern Edéné, Kosminsky Károlyné, Hoffmann Sándorné, Hammer Vilmosné, L. Zsó Ilma Mandl Adolfné, Menezser Jakabné, Meer Arminné, Pichler Sándorné, Popper Károlyné, Rác Józsefné, Rosenstein N. né, Rosenfeld Jenóné, Sági Henrikné, Schäffer Henrikné, Schweliengrüber Gyuláné, Schwarz Mórné, Stern Vilmosné, Stern J. né, Sugár Józsefné, Steiner Manóné, Waszits Györgyné, Weisz Józsefné, Winternitz Jenóné, Winternitz Manóné (Temesvár), Winternitz Mártonné, Weinberger Jánosné, stb. stb.

Leányok: Blum Iona és Margit, Diamant nővérek, Deutsch Annuska, Engel Hajnalka, Fruchter Irén, Fiam Lili, Gartner Bözsi, Gara Ilonka, Grumáz Mariska, Gottlieb nővérek, György Irénke, Ha-

vas Ida, Helfer Ilonka, Jánosy Mártuska, Katz Hermina, Popper nővérek, Schwarz Elza Steiner nővérek, Stern nővérek, Stein Juliska, Székely Jankus, Waszits nővérek, Weisz Teréz, Wolf Lola, Wiederkehr Erzsike, stb. stb.

Isten hozott, Kállay Jolán!

Reflexiók egy primadonnához.

Arad, december 31.

Reflexiókat fűzni egy primadonnához, ez sokkal kelemetlenebb feladat, mint egy primadonnát fűzni magunkhoz, vagy egyáltalában: egy primadonnát ki, vagy befűzni. Még szilveszteri gondolatnak is nagyszerű: magyar fűzőnek lenni egy primadonna telt idomán... Az újév azonban nem váltja be az ilyen gyönyörű gondolatokat: az újév nem ábrándbevallóbank. Szóval hagyjuk a fűző-ábrándokat és térjünk át a reflexiók himes mezejére.

Ajg van egy hete, hogy *Kállay* Jolán elment Aradról és ime, maris irni kell róla. *Kállay* Jolán ennek folytán kitűnő primadonna, mert tudvalevő, hogy a primadonnák kitűnőségének a fokmérője az, ha irni kell róluk. Az újságíró ilyenkor leveti a marólugos ábrázatát és simakepű szalónhísnává vedlik; ah, a primadonnát csak keztűs tollal lehet kezelni! A primadonnátan értékelni kell a karcu bokát és mindazokat, amik magasan fölötte vannak a bokának. Néha még a hangot is.

Mindezeknek kellő értékelése után örömmel jelenthetjük: *Kállay* Jolán visszajön. Visszahozza magát újévi ajándékkul az aradi közönség számára. Többet mondunk: *Kállay* Jolán nem is azért ment el Aradról, mintha el akart volna menni. Ő csak vissza akart jönni és miután azt nem tehetette meg másképp: el távozott Aradról. Azt a bucsuzó levelet, melyet ebből az alkalmából írt, csak azért írta, mert hangulatos téli éjszakai volt. Hangulatos téli éjszakákon pedig a primadonnákat halálsejtelem és melankólia fogja el.

Azóta elmúlt a melankólia: *Kállay* nem megy el, *Kállay* nem is akart elmenni, *Kállay* vissza jön, isten hozta *Kállay*! A város kepe ugyan maradt a régi: az emberek nem futkosnak felőrülten az örömtől. Mikor *Kállay* elment, azt mondták: Hát elment? Most, hogy vissza jött, ezt: Hát visszajött?

Es itt kezdődik a reflexiók komolyabbik része. Miért, hogy azt a *Kállay* Jolánt, aki istenáldotta művésznő, a közönség nem veszi körül olyan szeretettel, mint a többi primadonnákat szokta? Miért?

Azt hisszük, a közönség egy művésznővel szemben sohasem lehet vétkes. Azt kell tehát hinnünk, hogy a hiba *Kállay* Jolánban van. Mert hiába jó színésznő, kitűnő művész valaki: aki nálunk, a mi szűkebb milliónkban csak a művészetét viszi harcba a tetszésért és szeretetért: az nem ér célt soha. Kell, hogy valamit odaadjon az egyéiségéből, a magánéletéből is: és *Kállay* nem tette ezt. Az ő szeszélyes, dacos primadonna fejével azt hitte: elég a művészet is. És a végén — melankólikus bucsulevelet írt.

Es most visszatér. Isten hozta. Lehet, hogy ez az öt nap fordulópontot jelent a *Kállay* gondolkozásában is, a közönség szeretetében is. Ámbar egy primadonna megjőzanodásában sohasem lehet himni. *Alle Liebe rostet nicht*...

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az aradi sakkverseny. Ma hirdette ki az aradi sakkör a sakkverseny eredményét. A versenyre huszonnégyen jelentkeztek, de közben ben visszaléptek és így csak tizenkilencen küzdtek a díjakért: Első lett *Abrahám*, második *Wittenberger*, harmadik *Tabakovits*, negyedik *Bruckner*, ötödik *Engel*, a hatodik és hetedik díjon *Mohos* és *Krausz* osztóznak, nyolcadik *Bokor*, kilencedik *Schusztér*, tizedik *Berta*, tizenegyedik *Murády*, tizenkettedik *Fonyó* lett. A győztesek részére szombaton társasvacsora lesz, melyen kifogják osztani a díjakat is.

A leégett Szápáry-palota.

Nem volt gyújtogatás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 31.

Ma tartották meg a tűzvizsgálatot a tegnap leégett Szápáry-palotában. A vizsgálat megállapította, hogy a tüzet nem gyújtogatás, hanem egy kályha túlfűtése okozta. A tűzvizsgálatról alábbi tudósításunk szól:

(Elpusztult műremek.)

A Reáltanoda utcára nyíló ablakai a Szápáry-palotának a pusztulás sivár képét nyújtják. Fekete, sötét és büzös belül a sok szépterem, amely tegnap ilyen időben még művészethistóriai emlékeknek adott díszes védelmet. Barna csapadék, vizes hó hull le a szobákba kívülről. Az ablakpárkányokat letörték helyükről tegnap este a tűzoltók csákányai; most félelmesen meredeznek a járókelőkre.

A ház előtt állandóan van csoportosulás. A Szép-utcában azonban nyomát sem látni a milliós tűzvesztességnek. Az egyemeletes ósdi épült ház homlokzatán minden olyan, mint amilyen azelőtt volt. Az ablakok zárva, a kapu is becsukva.

Bent két rendőr strázsál. A házörök közül csak a kapus van otthon, egy vörös bajszu fiatalember: *Antal* Károly. Az udvarban kihurcolt butorok egész tömege hever, félig elégett dolgok és egészben maradt butorok, a melyeket az emeleti szobák egynémelyikéből sikerült kimenteni.

A méltóságok lakóknak holnapután kellett volna hazaérkezniök, de a portás távirati intézkedése folytán még ma felbeszakítják a mura-szombati vadászatókat, hogy itthon legyen részük a szomorú újévi ünnepben.

Pinterics István, akit az éjjel letartóztatott a rendőrség, így adta jegyzőkönyvébe a vallomását:

— Egy betű sem igaz abból, hogy én gyújtogatási szándékból fűtöttem volna be jobban az egyik kályhába, mint a másikba. Éppen olyan mértékben fűtöttem be az egyikbe, mint a másikba. Csakhogy az a kályha, melyből a tűz támadt, olyan anyagból volt, amely nem tartott össze és így a tűz széjjelrepszettte.

Nem tagadom, hogy ki akartam lépni a grófi szolgálatból. Ámde nem fenyegetődztem és soha eszem ágában sem volt megtorolni azt, hogy nem engedtek el.

A rendőrségen is meg vannak róla győződve, hogy *Pinterics* nem gyújtogatott. A letartóztatás is gondatlanságból okozott károsítás vétsége alapján és nem gyújtogatás bűntette miatt történt.

(A tűzvizsgálat.)

Egy másik távirat jelenti: A Szápáry-családnak a Reáltanoda-utcában levő palotájában tegnap este támadt tűz ügyében ma délelőtt tíz órakor tartották meg a hatóságok a tűzvizsgálatot. A tűzvizsgálóbizottság, melynek tagjai voltak: *Gorecsky* Zsigmond helyettes elüljáró, *Mellhétel* Gyula mérnök, *Brener* Szilárd tűzoltótiszt és *Henckel* Lajos rendőr segédfogalmazó voltak, tíz órakor gyűlt össze. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz a Reáltanoda-utcai oldalon levő hálósobában, az ott volt kályha túlfűtése következtében támadt. Ez a kályha egy ó dívatu, kívülről fűtendő kályha, belsejében vasrácsokkal bélelve. E rácsok között mintegy hat centiméter széles hézagok voltak. A tűz kelekezésének ekairól következő a vélemény: A kályhában nagy fahasábokkal tüzeltek, valószínű, hogy egyik fadarab ékével behatolt a rácszat egyik közébe, s nagy erővel bedobva, kilyukasította a kályhát. A kályhaizzás közben

a szikrák kiröppentek a házagon és a plüs kályhavédőt, majd a menyeges ágyat lángba borították. A szobajtok tárva-nyitva voltak, a tűznek így elegendő tápláléka volt, s a tűz gyorsan tovább terjedt. A vélemény szerint a szándékosság ki van zárva s gondatlanságról sem lehet szó, inkább előre nem látható véletlen okozta a tüzet. A kár hivatalos becsülés szerint háromszázezer korona. Rendkívül értékes butorok, gobelinek s festmények, köztük *Morozini* doge képe is elégték, vagy a koromtól s füsttől értéktelenek lettek. Az elpusztultlakberendezés 400 ezer koronára volt biztosítva.

Későbbi távirat jelenti: Szápáry Pál gróf ma délután Budapestre érkezett és megtekintette a leégett palotát. A grófi család többi tagjait csak holnap várják ide. A tegnapi letartóztatott szolgát, *Pinterics* Istvánt, még ma is fogva tartja a rendőrség.

Későbbi távirat jelenti: Előbb Szápáry Pál gróf, majd kevéssel utána a palota tulajdonosa, László gróf érkeztek Budapestre, akiket rendkívül lesújtott a pusztulás szomorú képe. A palotát néh. Szápáry Géza gróf végrendelete szerint az özvegy grófné élet-hossziglan haszonélvezi. A tűz különösen egyes nagyértékű képeket, történelmi nevezetességű és becsű műtárgyakat hamvasztott el. A kárt László gróf többre becsüli egy millió koronánál. Nagy kár egy *Pietro Lorenzo* képért, amelyet egy ízben háromszázezer koronáért kértek a grófi családtól. Erősen megrongálódott a *Morozini* fele történelmi becsű csillár is, amely valószínűleg teljesen elpusztul. A palota berendezése tűzkár ellen kétszáz ezer koronára volt biztosítva, amelyvel azonban a kárnak alig negyedrésze térül meg.

A Moltke—Harden pör.

Az államügyész vádbeszéde.

Egy újabb affér.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 31.

A Moltke—Harden ügyben a bizonyítási eljárás tegnap véget ért, ma pedig a vádbeszéd elmondására került a sor. A mai tárgyalásról, valamint a szenzációs perből kifolyólag támadt érdekes ügyekről alábbi tudósításaink szólnak:

Berlinből jelentik: Az államügyész vádbeszédében kijelentette, hogy Harden ellen pénzbüntetést indítványozott volna, de Harden annyi bajnak volt az okozója, Moltkét és Eulenburg herceget annyira pellengére állította, hogy elítélte a szabadságvesztés kimondását kell kérnie.

Egy másik berlini távirat jelenti: Kern bárót, aki az első Harden pörben elnökölt, a büntető osztályból a polgári osztályba helyezték át. Kern báró állítólag maga kérte az át-helyezést.

A Moltke—Harden per miatt érdekes lovas-ügy támadt *Merzbach* dr. orvosszakértő és *Elbe* asszony férje között. *Merzbach* dr. ugyanis, aki az első Harden pörben a Moltke párt meghívására szerepelt, mint szakértő, akitől azonban már szakértői véleményének elején megvonták a szót, röpiratot adott ki *Elbe* asszonyról, mely miatt ennek a férje pisztolybajjára hívatta ki. A becsületbíró, mely elő az ügyet terjesztették, hat óra hosszáig tartó tárgyalás után kijelentette, hogy *Merzbach* dr. nem volt sértő szándéka és minthogy az ellenfél ezzel megelégedett, a felek közt egyezség jött létre.

Újabb távirat jelenti: Az államügyész után *Sello*, Moltke egyik védője beszél, azután *Moltke* gróf emelkedik szólásra, és kijelenti, hogy ő

teljesen ártatlan, perverz hajlamai sohasem voltak. A császár környezetében semmiféle kamarilla nem volt, csak egy asztalkör van, a császári család asztalköre, amelyhez néha megszoktak hívni egyeseket és amelyet a nép szeret és becsül.

Szünet után *Bernstein*, Harden védője tartott két órás védőbeszédet, utána pedig *Harden* másik védője szólalt fel. Ezután a tárgyalást csütörtökre halasztják, amikor *Harden* fog nagyszabású védőbeszédet mondani, amely után a bíróság azonnal meghozza az ítéletet.

A főispán becsületszava.

Szolgabírók bünei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 31.

A marostordai kedélyek még mindig nem nyugodtak meg. Az autonóm párt tovább harcol ifjú *Ugron Gábor* ellen. Ennek a harcnak érdekes ütközete volt a mai megyei közgyűlés, amelyről Marosvásárhelyről a következőket jelentik:

Az elnöki előterjesztések után a főispán át akart térni a tárgysorozatra, azzal az indoklással, hogy huszonnégy órával az ülés előtt interpellációt nála be nem jelentettek. *Erősdí Sándor* ezzel szemben bebizonyította, hogy interpellációját joga van elmondani. Ennek az érvelésnek *Ugron* főispán is helyt adott.

Erősdí ezután meginterpellálta az alispánt *Jeney* aljegyző ama visszaélése dolgában, amely szerint egy járási írnokot, mint vadász cselédjét jelentette be, ami által az államkincstárt megkárosította. Második interpellációjában azt tette szóvá, hogy *Gergelyffy* szolgabíró közigazgatási rabokkal tataroztatja a sógora udvarát és házát. Az alispán mindkét ügyben szigorú vizsgálatot ígért.

Erősdí további interpellációjában a mai közgyűlés törvényszerűségét kifogásolta, végül pedig *Ugron* főispánnak a törvényhatóságot érintő tényelről intézett kérdést az alispánhoz. *Ugron* főispán ennek az interpellációnak megtagadta azzal az indoklással, hogy a főispán a közgyűlésen felelősségre nem vonható. *Erősdí* kifogásolta a főispán erőszakosságát, mire óriási vihar tört ki.

A főispán erre *Erősdí*-től megvonta a szót. *Erősdí* állandó zajban a főispán kezébe tette le interpellációját, amelynek szövege a következő:

— Van-e tudomása az alispán urnak arról, hogy ifj. *Ugron Gábor* ur, Marostorda vármegye főispánja, akkor amidőn főispáni beiktatása érdekében *Nagy József* dr. alispánnal ez év március havában tárgyalásokat folytatott, nevezetű *Nagy József* dr. jelenleg felfüggesztett alispánnak becsületszavára megígérte, hogy a tisztujítás alkalmával minden tisztviselőt kandidálni fog, és hogy a főispán ezen kijelentéseit a folyó évi június havában e caból az autonóm párt nevében megjelenő *Matskássy* István és *Bálint* József báró urak előtt ismételte? Ossze tudja-e egyeztetni alispán ur a vármegye főispánjának fenti kijelentését azon tényével, hogy a folyó hó 20 ikán megtartott tisztujításon saját állására hat tisztviselőt nem kandidált és feszített meg ezáltal állásától? Mit gondol az alispán ur, hogy a vármegye főispánjának kijelentésével és tényei között fönálló ilyen szembeszökő ellentét nem érinti-e a vármegye törvényhatóságát, de azonkívül a főispán kormányzására bizott érdekekre nincs-e káros, sőt veszélyes kihatással?

A vihar elültével az egyes bizottságok tagjait választották meg. Nagyrészt a régi tagok kerültek be.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Délután *Boszorkányvár*, operetta. Este *Szentivánéji álom*, tündérrege. (A bérlet.)
Csütörtök: *Szentivánéji álom*, tündérrege. (B. bérlet.)
Péntek: *Kerülő ut*, dráma. Bemutató előadás. (B. bérlet.)
Szombat: *Kerülő ut*, dráma. (A bérlet.)

Szilveszter-est a színházban.

Arad, december 31.

Ha szeretőnk a nagyhangzú frázisokat, egyszerűen azzal a szép kijelentéssel kezdenék cikkünket, hogy ma a leleplezések korszakát éljük. Hogy miért éppen a leleplezések korszakját, annak magyarázata az, hogy nagy leleplezésre készülünk. Mielőtt azonban ezt megtennénk, kijelentjük, hogy ma az egész világban Szilveszter éjszakát ünnepelték. Az egész világon, tehát Aradon is, az aradi színházban is. Minthogy pedig Szilveszter éjszakája a mulatságok és jókedv éjszakája, az ötletes direktor olyan darabot vett elő, amelyen mulatni lehet: *Kaszab Géza* és *Horovitz Gusztáv* aradi hirlapírók nyári darabját: „A vig szalmaözvegyek”-et.

És most jön a leleplezés:

Az ugynevezett beavatott körök ugyanis elárulták, hogy *Szendrey*, a mindig zseniális direktor azért szedte elő *Kaszab* és *Horovitz* darabját, hogy — ami emberemlékezet óta nem történt meg — telve legyen Szilveszter estéjén a színház. Hogy ez sikerült neki, az nem csoda, hiszen annyi jót mondtak és írtak annak idején a darabról.

De hát nyári darabról hidegen írni bajos is volna, különösen, ha a nyári darabot kollégák írták, vagy pláne ha a nyári darab — jó. Hozzájárul még ehhez az is, hogy írt már előttünk erről a darabról *Prohászka* László dr. olyan meleg kritikát, hogy leírni is lehetetlen. (Talán azért volt a nyáron olyan nagy hőség) Mi azonban szigorú kritikusok vagyunk és különben sem szeretünk mindig az Uristen dolgába avatkozni. Ha tél van, hát legyen tél és hideg.

De valamint egy rókaról két bőrt lehuzni nem lehet, nem lehet egy darabot sem kétszer agyondicsérni, mert még elbizakodik a két fiatal szerző. (Tehetségük ugyanis van hozzá.) Mi tehát egyszerűen csak az est fénypontjáról: a harmadik felvonásba illesztett kabaret-ről számolunk be.

Felhúzzák a függőnyt, a színpadon helyet foglalnak a szereplők és megjelenik a konferanszié: *Horovitz Gusztáv* hirlapíró és mozidirektor. Bemutatkozik és beszél. Alig mondott azonban néhány szót, már akadt egy közbeszó: *Lebvey*, aki potyajegyet kért a moziba a felesége számára. Miután ezt *Horovitz* megígérte, megkezdődött a kabaret.

Nem akarunk nagyon a részletekbe bocsátkozni. Volt itt mindenféle jó. Komoly is, vig is. *Wlassák* Vilmárol, *Ferrari* rol, *Seathmáry* rol, *Várnay* rol, a *Benkő* gyerekekről, *Baranyai* nővérekről annyi jót írhatnánk, hogy megtelnék a lap. *Zikó* Ilmá ol, ha akarnék, se mernék rosszat írni, (megígértem az egyik hirlapíró kollégámnak) De nem is akarok, mert *Zikó* Ilma nagyon kedvesen, nagyon bájosan énekelte a *Mici* kuplét.

Vendégfellépés is volt a kabaretben: *Vajda* Dezső uré. Ennek az urnak nagyon szép, mely bariton hangja van. Olyan mély, hogy szinte hallani sem lehet. Különösen nagyon csinosan énekelt egy opera-áriát és egy magyar népdalt. Csakhogy az áriát úgy énekelte, mint egy népdalt, a népdalt pedig, mint egy opera-áriát. (Ezt a viccet a *Molnár Ferenc* kaptafájára ütöttem)

Szóval, a kabaret nagyon jól sikerült. Minthogy az ilyesmihez nem vagyunk hozzászokva, hát a kritikának egy szokatlan formáját vettük használatba: a humoros karcolatét. Ebben legalább ha szidunk, nem veszik komolyan a szerzők, ha dicsérünk, nem veszi komolyan a közönség. *Gog.*

Képtárlat Aradon.

Tolnay Ákos gyűjteményes kiállítása.

Arad, december 31.

A „művészetek Mekkájának“ mondta Aradot egy nagyhirű fővárosi festő a minap. S ha talán túlzott is ez az epitheton, annyi bizonyos, hogy alig van vidéki város Magyarországon, ahol a művészet terén elevenebb élet lüktetne, mint nálunk.

Január 5 ére egy új esemény készül. És ha klaszifikálnunk szabad, akkor érdekesség szempontjából bizonyára előtte fog járni ez mindama művészi momentumoknak, melyek az utóbbi időben városunk jó hírét öregbítették.

A főváros műértő közönségét november havában valóságos lázba ejtette az a kollektív kiállítás, melyet Tolnay Ákos műveiből rendezett az „Uránia-műkereskedés“. Egy nagy kvalitású és régóta a legelső köztartozott művészi egyéniség beszámolója volt ez művészet legutóbbi esztendejének munkásságáról. A kiállítás úgy erkölcsileg, mint anyagilag rendkívüli sikerrel zárult. A vásárlók sorában ott voltak a főváros műgyűjtői csaknem kivétel nélkül.

Ezt a képkollekciót hozta le Aradra a Weisz és Klein műkereskedő cég. Mintegy százötven darab műtárgyat, tájképeket, figurális műveket, főleg pedig pastelleket. Ez az utóbbi műfaj az, mely Tolnay Ákost utolérhetetlenné teszi. Egyik műbirálója vászonra lehelte költeményeknek nevezi az ő női pastel fejéit. S hogy valóban azok, arról pár nap múlva alkalma lesz meggyőződni Arad műpártoló közönségének.

A tárlat vasárnap nyílik meg s a megnyitásra, mint értesülünk, lejön Araara maga Tolnay Ákos is.

* **Ujév a színházban.** Holnap, ujév napján két előadás lesz a színházban. Délután mérsékelt helyárrakkal Milöcker bájos muzsikájú operettje, a *Boszorkányvár* kerül előadásra. A főszerepeket Sz. Rontay Boriska, Wlassák Vilma, Kun Irén, Benkőné, Leövey, Hunyady, Szathmáry és Faiudy játsszák. — Este élvezetes, magas színvonalon álló előadásban lesz része a közönségnek. Vidéki színpadon alig adott költői alkotás, Shakespearenek remekműve, a *Szentivánéji álom* című tündérregék kerül színre Mendelssohn világhírű zenéjével. A poétikus színdarab szereposztása elsőrendű. A főszerepeket K. Kápolnay Juliska, Novák Irén, H. Harmath Józsa, H. Körösy Juci, Zalay Margit, Kun Irén, Szilágyi Berta, Keszler, Hunyady, Horti, Dell, Várnay, Leövey, Szathmáry és Faiudy játsszák.

* **Uránia színház.** Az Uránia színház Szilveszter estéje a legnagyobb siker jegyében folyt le. A közönség szívesen nézte a deceni párisi képeket, melyek távolról sem hasonlíthatók az ilyen zsánerban produkált kokonériákhoz. A vasárnapi műsor a legkiválóbb mozgókép attrakciókból van összeállítva, úgy, hogy a legnagyobb mulattatására fog szolgálni a közönségnek.

* **Bemutató előadás.** Pénteken színházi eseményszámba menő premér lesz a színházban. Ekkor mutatja be ugyanis a drámai társulat Henry Bernsteinnak legújabb szenzációs drámáját, a *Kerülő ut-at*. Az opera-személyzet már javában készül egy opera újdonságra, Puccini-nek híres zseneművére, a *Pillangó kisasszony* ra.

* **A „Divat Szalon“.** Magyarország egyetlen komoly és hasznos irányú női lapját ajánljuk olvasóink figyelmébe. A mai súlyos gazdasági viszonyok között, mikor feltétlenül megköveteljük a család

minden asszonytól, hogy a dolgozó férfi mellé állva, a maga házikörében szorgalmával, ügyességével megtakarítsa a nehezen szerzett filléreket, teljes megnyugvással vihetjük be otthonunkba a Divat Szalont, melynek minden törekvése odairányul, hogy a leghasznosabb formák között fejezze be a leánynevelést és álljon támaszul a feleségek és anyák mellett. Tanít szabni-varrni s ez által hatalmas fegyvert ad a nő kezébe a divat ellen, melyre: mellőzni, megtagadni úgy sem lehet, hanem vele kiegyezni asszonyi kötelesség. Kedvet öbreszt, eszközöket nyújt arra, hogy fiatal anyák a gyermekeikkel foglalkozzanak: készítsék a ruháskáikat, játékszereiket, kézbeadhassák az olvasni valóikat és rendezhessék a játékaikat. Ugyanígy foglalkozik a háztartás vezetésének kérdéseivel, az otthon csinosításával s főképen azoknak eredménye tekintélyes megtakarítás. Szórakoztatás céljából pedig egy, a divatlap fogalmát tekintélyesen föllümlő szépirodalmi részt is ad, melynek válogatott közleményeit kiváló írók szolgáltatják. Szerkesztői postáját pedig, e női lapnál oly fontos szinte életkérdéssé benső összeköttetésé, gondviselészerű vezetéssé fejlett rovatot, maga a szerkesztő: Szabóné Nogáll Janka intézi el, a kihez igazi gyermeki szeretettel járulnak hosszú évek óta bajban, gondban, tanácsatlanságban szenvedő hűvei, hogy azokat folyton vigasztalja bátorítsa, felvilágosítsa, s asszonyi kötelességeiben megerősítse. Nemes, értékes háziabíráta a Divat Szalon, melynek kiállítása is pazar pompával bizonyítja be, hogy az előkelő magyar úri hölgyek kezébe való előfizetési ára: egész évre 12 K., mellékletekkel, szabásivekkel, zeneművekkel, színes nyomású képekkel egyben. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a Divat Szalon kiadóhivatala Budapest, IV., Eskü ut 5. sz.

Az ujév divatja.

(Farsang előtt.)

Páris, december 29.

Miután akármennyire szeretnők is, semmi újat sem jegyezhetünk fel a mostani divatról a formát illetőleg, minden szabó azon igyekszik, hogy mindenféle különlegességgel kerüljön felül. Megjegyzendő azonban, hogy aki ennek az izlésnek megfelelően öltözködne, az a legrövidebb idő alatt a különködés gyanújába keverednék.

Módomban volt az egyik előkelő divatszalonunkban körülnézni és bár művészi kivitelű volt minden ruha, egyben tótágast állt majd mindeniknek a tervezésénél a jó izlés. Nehogy ez ellentmondásként hangozzék, mert lehet művészi kivitelű az is, ami ha készen van, mégis csak nagyön izléstelen. Vagy nem kell-e művészet ahhoz, hogy az ember megalkosson egy olyan kosztüm-kabátot, amelynek a szabása tulajdonképpen elől frakkszerű, hátul is az, de a frakk szárnyak fodorszerűen vannak a kabáthoz toldva, van a kabáton továbbá hajtóka, vándorgallér, arany és ezüst pityke és még sok minden, amit a szem csak megkivánhat. És nem lehet ráfogni kereken azt, hogy nem szép mindaddig, amíg akad valaki, akinek tetszik. Már pedig ez egy pár hölgyünknek tetszik, mert több rendelés is történt ez után a minta után. Egy kis tulkapással több vagy kevesebb, — mi az annak, aki minden áron eredetiséget akar s nem akar úgy öltözködni, ahogy azt az általánossá tett divat megkivánja.

Legszébb újdonsága a divatnak a csikos plédszövetből készült ruha. Láttam egy házi ruhát, melynek az alját négy ilyen négyszögletes plédkendőből összeállított tunika képezte. Egyáltalán nagyon kísért a tunika s ha nincs a szoknyán valóságosan, legalább a pántokat tunikaszerűen tűzik.

A barakott szoknya még fentartja magát és ennél kedvesebb divat régen volt, mivel, hogy egyformán szép mindenféle termetre, hogy a kövérebb nőnek nem szabad se vastag, se világos szövetből rakott szoknyát viselni.

A bál ruhákra nézve az ampir divat a mérvadó, úgy a ruha formáját, mint a szöve-

tet illetőleg. A sok festett gáz, a kis ampir koszorucskák, a kerek kivágású derék, saduroros rövid ujj, a sok kedves sallang és cifraság mind arra az időre emlékeztet, amikor érdem volt a szépség s a legszebb nőnek is az volt a főgondja, hogyan lehessen még szebb.

És a mozgatója különben mindenneknek. És itt hiába minden okoskodás és érvelés és kárba vett minden jó tanács. Az asszonyok mindenkoron szépek akartak lenni és ez nem fogja a divatját mulni soha. És hogy a szép öltözék mindinkább drágul? Az baj a férjnek s az apáknak. Minden asszony meg fogja érteni a Bernstein kicsi „Tolvaj“-át, aki, mert hogy nem tudott volna másként elég szép lenni, hát lopott. Nem az asszony tehet erről, hanem a férfi, aki nem elégszik meg a „drágakövel“, hanem minél szebb foglalatban akarja azt látni. Hiszen akadt olyan férj is, aki csak azért vált el a feleségtől, mert az, a takarékos természeténél fogva, nem volt arra rábítható, hogy olyan kincset érő cipkés, suhogó alszoknyában járjon, mint a többi barátnéja. Minek tenné ki magát ennek még más asszony is?

Fájdalom, az embereknél a „darutáncot“ nem a férfi járja s pávamód berzenkednie, illegetnie magát a nőnek kell. Igen nagy a versengés ezen a téren s a férfinak kelendősege van, ha csak egy fokkal szebb is az ördögnél, mert akkor meg azt mondják róla, hogy veszedelmesen érdekes. A férfi többnyire biztos a dolgában, de a szegény asszony! Akármennyire sikerül is szépnek lennie, csak látnánk a lelkébe — bizonyosan remegni látnánk azt, amikor a báltárménybe, vagy valamely szalónba lép, nem talál-e ott valakit, sokkal szebbet, aki vetél-társa lehetne: és járja szegény a „darutáncot“. És ez egyformán így van a társadalomnak minden rétegében s baj csak az, hogy éppen a középosztály asszonyai költenek többet a kelletténél ruhára, kalapra stb. Baj — gazdaságos szempontból, de hát erre is elmondhatjuk, ami benne van a magyar ember vérében, hogy „majd csak lesz valahogy, hiszen úgy sohase volt, hogy valahogy ne lett volna“.

Talán sokkal nagyobb baj lesz az, ha a létért való küzdelem a nőből is kiöl minden vágyat és már még az se fogja izgatni, hogy a szép ruhájával megboszantsa, irigységre készítse a — barátnéját. Sívár távlat, vajha minél később következne be a megvalósulása.

Z.

HIREK.

Ujévi gondolatok.

Irtá: Ignotus.

Az időnek alkalmasint mindegy, hogy mi a föld egyhelyben nem maradhatásai szerint felosztjuk napokra meg esztendőkre. Amilyen közömbös: nyilván nem is tudja, hogy ő részekből áll, és semmivel sem törődik, ami az alatt történik, amíg ő telik, telik, mindenkortól fogva mindenkorig. Ám nekünk rövidebb a lélekzetünk, s meg kell szakítanunk, egy-egy napra való megállással, ezt a szédületes örökkévalóságot. Változtatni a világ rendjén nem tudunk, de magunkon tudunk változtatni, hogy hűnnek és milyen szemmel nézzük. Ezzel is úgy vagyunk, mint a szabad akarattal. Szabad akarattal nincs, de meg kellene bolondulnunk, ha nem szabadna akarnunk, amit akarunk. Egészen bizonyos, hogy a világ s az élet ugyanaz és ugyanolyan, akármint várunk és remélünk tőle. De meg

kellene bo'ondulnunk, ha ebben a bizonyosságban végkép bizonyosak volnánk, s egy-egy napunk vagy óránk vagy alkalmunk nem volna, mikor valami kifogással vagy megemlékezéssel — például azzal, hogy most új esztendő kezdődik — mégis csak nem reméllenénk, vagyis (mert a remény ezt jelenti) mégis csak azt ne várnók, hogy a világ s az élet rendje egy csöppet megváltozik, a mi kedvünkért s a mi javunkra.

Ez a kedves, szép és élte ő babona, hála istennek, mélyen benne van idegeinkben. Havas magyar köztudó is azt kérdezte valamikor egy Szimics nevű rablógylkostól: „Maga Szimics, a gyilkosságot január tizenkettedikén este követte el. Bebizonyított dolog, hogy maga akkor éhezett és nyomorgott. Maga görög vallású s másnap, tizenharmadikán volt a maguk ujéve. Nem gondolt valami olyast, hogy kell valaminek történnie, kell valamit tennie, holnaptól fogva végének kell lenni ennek a nyomoruságnak?!” Mély lélekismerő volt ez a köztudó — többé-kevésbé mind ilyen Szimicsok vagyunk, egy-egy naptól megköveteljük, hogy változtasson balszerencsénken, s ha a nap meg nem teszi, inkább egy kis corrigere la fortune-be keveredünk, de nem teszünk le arról, hogy a szerencsében higgyünk, csak úgy, mint ahogy minden egyes ember, ha százszor tudja is, hogy minden ember halandó, a lelke mélyén mégis azt érzi, hogy ő azonban nem hal meg, vagy legalább is nem tudja a maga halálát bizonyossággal érezni. Ha így nem volnánk, az emberiség már rég föbelötte volna magát.

Jövel hát újév, légy üdvözölve első szép napja aki, nyilván semmit se tudsz arról, amit az utánad következőkről írunk s ártatlan vagy mind a várakozásban, ami hozzád fűződik. Ha valaha igazunk volt abban, hogy reményeink számára létre hoztunk és létre hazudtunk, úgy most van, mikor nap nap után, év év után egyre sötétebb, egyre keservebb, egyre nehezebb — olyan nehéz, hogy csak a könnyelműség erejével, a reménység hevülésével tudjuk elviselni. Egészen bizonyos, hogy az utánad következő napok csak olyan keservek lesznek, mint az előtted eltelték voltak. De ha ebben egészen bizonyosak volnánk, kitörülénék a naptárból.

Lapunk mai számához előfizelőink részére postautalványt mellékelünk s kérjük, hogy annak felhasználásával sziveskedjenek az előfizetési díjakat mielőbb hozzánk juttatni, nehogy a lap expedálásában fennakadás álljon be.

— Ióváhagyott választás. Szathmáry Károly főmegazgatóvá történt megválasztása ellen Steiner József bizottsági tag tudvalevőleg felebbezést adott be. A felebbezést felterjesztették a belügyminiszterhez, amely ma érkezett leiratában értesítette a város közönségét, hogy a közgyűlés határozatát a felebbezés elutasításával jóváhagyta.

— Egy miniszter hirtelen halála. Párisból jelentik: A francia igazságügyminiszter Guyot — Dettignac ma délelő a szenátus ülésen hirtelen

rosszul lett és pár pillanat múlva meghalt. Az üléssteremben nagy pánik támadt, mire az elnök az ülést felfüggesztette. Azután a holttestet elszállították. Clemenceau miniszterelnök az ülés újból való megnyitása után hosszabb beszédben parentálta el a szomorú véget ért miniszter: és kiemelte azon nagy szolgálatokat, amelyeket az elhunyt a köztársaságnak tett. Későbbi távirat jelenti a következőket: Az igazságügyminiszter éppen elhagyta az ülésstermet és keresztül ment a jobboldali folyosón, ahol több szenátorral élénken beszélgetett. Azután visszaért az üléssterembe, ahol mindjárt belépésekor elájult. A közel álló szenátorok segítségére siettek és csakhamar eszméletére térítették a minisztert, aki szemmel láthatólag jobban lett. Odafektették a kályha mellé és maga Clemenceau miniszterelnök, aki tudvalevőleg orvos, nyújtott neki segílyt. Az igazságügyminiszter azonban hirtelen rosszabbul lett és néhány perc alatt kiszendvedett.

— Választások Kisjenőn. Kisjenőn, mint levezetőnk írja, tegnap ejtették meg a községi képviselők választását, amely a *magyarság fényes győzelmével* végződött. Az öt képviselőtestületi hely közül négyet, a két póttagsági hely közül egyet a magyarok hódítottak vissza a románoktól. Megválasztottak rendes tagokká: Bayer György, Zachariás Ernő, Mayer Lipót, Tokay János és Czárán János (román), póttagokká: Lengyel Lajos és Cozma János. Valószínű, hogy a legközelebb megajándékozó előjáró-választásokon szintén a magyarok fognak diadalt aratni. A bíról tisztség jelöltje: Mayer Lipót tég'agyáros, akit előreláthatóan meg is fognak választani.

— Katasztrófa a római tőzsdén. Rómából jelentik: A tőzsde épületében ma délután óriási robbanás történt, amelynek következtében a nagy erem füvegtetőzete beszakadt. Tizenkét ember halálosan megsebesült számos kisebb-nagyobb mértékben megsérültek. A katasztrófát, mint a nyomban megejtett vizsgálat kiderítette, gázoláls idézte elő.

— Az izraelita rabbik gyűlése. Budapestről jelentik: Az országos rabblegyesület választmánya a napokban Budapesten ülést tartott, melyen az ország minden részéből számos rabbi vett részt. Jelen volt a rabbi szemelárium tanárikara is. Az elnöki tisztet Neumann Ede dr. nagykanizsai rabbi és Fischer Gyula dr. budapesti rabbi töltötték be. Az ülésen tárgyalásra kerültek az izraelita felekezet egységére, az 1848: XX. t. cikkre, a katonaság valóságosságra, a rabbi nélküli hitközségek ellátására stb. vonatkozó előterjesztések. Az ülésen egyhangulag kimondták, hogy *Magyarországon csak egyetlen izraelita felekezet van*. Elhatározták azt is, hogy megteszik a kezdeményező lépéseket egy rabbinyugdíjintézet fölállítására érdekében. Az egyesület ezentúl egy havi folyóiratot fog kiadni, melynek szerkesztésével Neumann Ede dr-t bízták meg. A rabbi-gyűlés egyes határozatainak végrehajtására a választmány az illetékes miniszteriumokhoz és az országos izraelita irodához fog fordulni.

— A kalapos király. Stockholmból jelentik: Az új svéd király kijelentette, hogy nem szándékozik magát a koronázási szertartásnak alávetni, amelyet felesleges és költséges parádénak tart. A király elhatározása általános megnyugvást keltett, mert egyik bizonyítékát látják benne annak, hogy a király az ókori sáblonok helyett a mai kor szellemében kíván uralkodni.

— Benoid gázgyár Kisjenőn. Kisjenői tudósítónk táviratozza: Ma alakult meg László Zsárd dr. országgyűlési képviselő elnöklése alatt a kisjenői benoidgázgyár részvénytársaság har-

micnyolcezer korona alapítőkével, amelynek fedezésére száz koronás részvényeket bocsátottak ki. Az értekezlet elfogadta a bemutatott alapszabályokat és öt igazgatósági tagot választott. Ezek a következők: László Zsárd dr., Glück Géza, Lengyel József, Aradi benoid gázgyár rt. és a főhercegi uradalom kiküldöttje.

— A főrendiház orvosa. Budapesti tudósítónk jelenti: Desseoffy Aurél gróf, a főrendiház elnöke Nagy Albert dr. t, a Budapesti Újságírók Egyesületének főorvosát, Pestvármegye tb. főorvosát a főrendiház orvosává nevezte ki.

— Milliós főnyeremény. A Zeizálog-Hitelbank konvertált sorsjegyeinek karácsony napján volt a húzása. Az egymilliógyyszázezerkoronás főnyereményt Wenckheim Frigyes gróf a dugaszdag főúr nyerte. A gróf közel száz darab sorsjegyet közvetlenül a húzás előtt vásárolt a Lászlóvitól és Pénzváltó Banknál.

— Szilveszter. A végtelen idő kereké perdül s mulik, iramlik fölöttünk az élet. A mulandóság órájában új számhoz ért a mutató. Ma este meghalt az idő 1907. számú lánya: a kegyetlen szomorú démon, aki nehéz megpróbáltatásokat zudított az emberiségre. Ez az év a nagy gazdasági válságok esztendeje volt. Szeges korbácsával végigvágott a megélhetéssel küzdő kisembereken s megnehezítette a jövőt. Fukar, meredt ujjaival elrejtette előlünk az aranyat. A társadalmi és gazdasági válság fokozódott s most felve, remegve várjuk a haldokló méhében vajudó új esztendőt. A haldokló körül a szegénység virraszt. Az idei Szilveszter éjszakáján több helyen lesz ébren a gond, mint a kacagva temető vidámság. Kevés örömet, sok szenvedő szomorúságot hagy itt a haldokló s vigyorogva mutatja be a fényes arcú lányát, akiről nem tudjuk, mit hoz nekünk.

— Toselliné házassága. Montignoso grófnő mint ismeretes, annak idején Londonban esküdt meg mostani férjével, Toselli zongoraművésszel. Az esküvőt azért tartották Londonban, mert ott a házasságkötés sokkal kevesebb formassággal jár, mint például Olaszországban. Most azonban Toselliék azon vannak, hogy házasságukat az olasz törvény is ismerje el érvényesnek. Mint egy római távirat jelenti, Londonból már fölszólítás is érkezett az olasz hatóságokhoz, hogy Toselli és Montignoso Luiza grófnő házasságát vezessék be az olasz polgári házassági anyakönyvbe. Az olasz törvény azonban tiltja, hogy elvált asszony házasságot kössön. Így a házasság érvényesítése dolgában akadályok vannak s ebben a dologban még fölöttebb érdekes jogi vita várható.

— Török német konfliktus. Berlinből táviratozzák: A Wolff-ügynökségnek jelentik Konstantinápolyból: A Hedjas-vasut közelében fekvő Betlahm és Ummelamed községekben, ahol haifai német telepesek kisebb birtokokat vásároltak, a török hatóságok megtagadták a birtokdarabok átengadását. Ez az intézkedés jogos volt Ummelamed környékére, mert a Hedjas-vasut melletti birtokok eladására nézve bizonyos korlátok voltak érvényben, amelyek törököket, éppúgy, mint idegeneket is, köteleztek. Betlahmban eddig a telepeseket nem zavarták. Az itt vásárolt földet mindenkor német tulajdon gyanánt kezelték. Ummelamedben azonban a beirutai váli a porta utasítására elsősorban a német birtokszerzők török földműveléséért gátolta meg a föld megművelésében, sőt most még a németeknek is megtiltotta a föld megművelését. A németek lépéseire a porta eddig elutasító magatartást mutatott. Schröder dr. beirutai német főkonzul ezért utasítást kapott, hogy a német érdekek védelmére azonnal Ummelamedbe menjen. A főkonzul holnap oda-utazik.

— Egy aradi fűszerüzlet eladása. Egy régi aradi üzlet tulajdonában nevezetes változás állott be a mai nappal. A *Fejér Gyula*-féle *Weitzer János* utcai fűszerkereskedést megvette *Adler Andor*, az aradi *Nagy Farkas* cég tulajdonosa. Az üzletet *Fejér Gyula* fogja tovább vezetni. A cég tulajdonában történt változás az aradi kir. törvényszék cégjegyzékében is már bejegyezték.

— Elfogott francia szerzetes. *Lugosról* — ják: Nagyon érdekes vendége van rendőrségünk őrszobájának. A rendőrség ugyanis egy papi ruhába öltözött fiatal embert fogott el, aki kiltét okmányokkal igazolni nem tudja. Kihallgatásánál azt vallotta, hogy Guynot Ernőnek hívják, 26 éves, francia benediktinus szerzetes. A fiatal pap nagyon szimpatikus megjelenésű. Alacsony termetű, hátrafésült hosszú haját visel és fellépése által magas intelligenciát árul el. Különbösen is nagyon művelt ember. A francia nyelven kívül folyékonyan beszél latinul és olaszul. A rendőrség megindította a nyomozást, vajjon csakugyan pap vagy rendkívül ügyes szélhámos rejlik-e a revereandában.

— Egy közös konyha kudarca. *Temesvárott* ezelőtt három hónappal alapították meg az első közös konyhát. Néhány hét múlva *Temesvár* egy másik városrészében is alakult közös konyha-szövetkezet. Az első temesvári közös konyha-szövetkezet azonban már egy-két havi fennállás után válságos helyzetbe jutott. Egy adagért a tagok havi hetven koronát fizettek, de mert deficit mutatkozott, rendkívüli közgyűlésen fel akarták emelni az étel árát. A közgyűlés többsége azonban ezt az indítványt leszárazta. Az étel ára tehát megmaradt és a deficit hétről-hétre növekedett. Ugyannyira, hogy ma a hiány meghaladja az ötezer koronát. Tegnapra azután újra rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, amelyen kimondották a *főlszámolást*. A leltár eladása után fennmaradó hiányt természetesen a tagoknak kell majd megfizetni.

— A hivatalos lapszerkesztő *Aradvármegye* hivatalos lapjának eddigi szerkesztője *Hantó Jenő* a közelmúltban lefolyt tisztújítás alkalmával a *ternovali* járás főszolgabírójává választott, aminek következtében a lap szerkesztéséről lemondott. Utóda *Heppes Aladár* tb. főjegyző lesz.

— Embermentés. Az aradi állami gyermekmenhely gyorok telepi bizottsága *Atarffy Gyula*-ré elöljárata alatt december hó harmincadikán évszázadi ülést tartott, amelyen jelen voltak: *Hunyadi László* gróf és neje, *Szekély Dezso* és neje, *Klein Béla* dr. és neje, *Sáfrány Samu* és *Lázár, Raskó* esperes plébános. Az aradi központot *Staubert Andor* dr. képviselte.

— Harc a gyermekért. Kaptuk a következő levelet: *Tekintetes szerkesztősej!* Beesés lapjunktak tegnapi számában megjelent egy cikk, „Harc a gyermekért” címmel. Ezen cikkben sokkal enyhébben van leírva az a küzdelem, melyet végig kell küzdeni, hogy a szülő egy rossz információ következtében kórházba vitt gyermekét, onnan vissza kaphassa. A cikk tárgyilagossága szükségtelenné tenné részemről minden helyreigazítást, ha az esetből levont következtetés nem helyezné a közkórházat rossz világításba. Ez azonban így történt, ennél fogva igazságérzetem nem engedí szövegnélkül hagyni, hogy az odium arra kerüljön, ki velem szembe a legkétségesebben járt el. Nekem ez ügyben dr. *Lörincz* kórházi főorvos urral volt dolgom. Ő emberi érzését a legméltányosabban igyekezett összeegyeztetni az orvos kötelességérzetével. Készséggel mondta meg a módot, hogy a huszadik század bacilusa — a paragrafus megsértése nélkül — miképp teljesíthető a szülői szeretetből eredő és általa is méltányolt kívánság. A hatósági főorvoshoz utasított. Itt azonban... no de hagyjuk ezt. En is tisztviselő vagyok, nem írnom le, iltja a kollegiálitás... meg a paragrafus. Tisztelettel *Figus Albert* városi alszámvevő.

— Álhírlapíró a bíróság előtt. Lapunk tegnapi számában megemlítettük *Balla Berger Ignác* aradi viselt dolgait. Most volt társáról. *Nógrádi* (Niedermann) Gyuláról kaptunk távirati értesítést Nagyváradról. Ma volt ugyanis a nagyvárad esküdtbírósa előtt a Fűschl fele zsarolási ügyből kifolyólag hírnévre vergődő *Nógrádi* (Niedermann) Gyulának egy pör, melyet a Kanics és Meszner budapesti cég indított ellene. Alig kezdődött meg a fő tárgyalás, midőn Niedermann Gyula felugrott helyéről, elkezdett dühöngeni, úgy, hogy habzott a szájából és elájult. Azonban sikerült rögtön magához téríteni. Az elnök kérdéseire, hogy jobban éri-e magát, Niedermann kijelentette, hogy elég erősnek éri magát a tárgyalás folytatására, de alig kezdtek meg újból a tárgyalást, ismét dühöngeni kezdett és habzó szájjal, ájultan terült el. Az elnök erre felfüggesztette a tárgyalást. *Nógrádi* ellen eddig negyven sajtópört indítottak és ezekből kifolyólag négy évi fogházra lett elítélve.

— Miniszeri elismerés. *Darányi Ignác* dr. földmivelésiügyi miniszter az aradi kir. államjósággazgatóság három kiváló tisztviselőjét, lovag *Asboth Béla* gazdasági intézőt, *Bajtai Mihály* dr. és *Réthaly Jenő* fogalmazókat a telepítés terén kifejtett rendkívüli tevékenységükért miniszeri elismerésben és nagyobb jutalomban részesítette.

— Elfelejttem... Nemrégiben egy budapesti ügyvéd megmagyaráította az apa nevét is, a magáét is. A napokban vendégei voltak az öreg urnak és szó került a névmagyarosításról.

— En nem nagyon szerettem a dolgot — beszélte — de beletom, mégis csak szobor név az új a réginek...

Itt óiási zavarba jött a hazgazda. A homloka verejtékezni kezdett, ötlött hátul, aztán felugrott és befutott a fia irodájába.

— Ármia, — mondta neki — hogy is hívják most engem? Elfelejttem...

— Eljegyzés egy kórházban című tegnapi cikkünkre vonatkozólag megjegyezni kívánjuk, hogy a cikk anyagát nem a közkórház orvosainak köréből kaptuk.

— Az énekesnő kalandja. *Lemberg*-ből táviratozzák lapunknak: *Bel Sirt* énekesnő, aki jelenleg az iteni városi színházban vendégszerepel, tegnap éjjel kellemetlen kalandon esett át. Előadás után kocsi rendelt, hogy a kására vigye. A kocsi azonban minden bizonytalansággal elhagyatott utvonatra ért, a kocsi mellett felkapaszkodott egy idegen férfi. Az énekesnőnek nagyon hosszúnak tűnt fel az utas az ablakon kinézve, látta, hogy az utas elhagyott helyen vezet. Rémületében hangosan segítségért kiáltott. A szerencsés véletlen úgy hozta magával, hogy éppen akkor arra haladt egy fogat, amelyen egy előkelően öltözött ur ült. Az énekesnő védelmére kelt, átültette a maga kocsijába és hazavitte. *Bel Sirt* kislaszonyná tizenkétfő korona készpénz és kétszáz ezer korona értékű ékszer volt az idegen férfi, aki rablás céljából összejátszott a kocsiossal, bizonyosan tudott róla. A rendőrség azt hiszi, hogy a lapokban megjelenő hírek folytán nyomára jut a kocsi és a melléje szegődött idegennek és hogy az a gavallér, aki az énekesnőt hazaszállította, jelentkezni fog az utbiztosítást adó rablás tervezőire nézve.

— Vasutasok Szilveszter estéje. A vasutas szövetség aradi körletének szilveszter estéje, melyet az államás I-II oszt. termében tartottak meg, nemcsak a vasutasok körében, de azonkívül is oly élénk érdeklődést keltett, hogy a terem zsúfolásig megtelt. A műsor minden egyes száma nagy tetszést aratott és a meg-

jelentek alig fogytak ki a kacagástól. A műsor után tánc következett, mely a hajnali órákban ért véget.

— Sikkasztó gyakornok. *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Soltész Ignác* fővárcsi kereskedő cégnél *Grósz Lajos* mint gyakornok volt alkalmazásban. A cég főnöke elküldte ma *Grósz* a Kereskedelmi bank részvénytársasághoz egy 2300 koronáról szóló betétkönyvvel, hogy abból 400 koronát vegyen fel. *Grósz* el is ment, de sokáig nem jött vissza. *Soltész* nem győzte várni a gyakornokot és betelefonált a Kereskedelmi bankhoz, hogy volt-e ott *Grósz* és vette ki 400 koronát. A banktól azt az értesítést nyerte, hogy a cég betétkönyvére *Grósz* 2000 koronát vett ki. *Soltész* rögtön jelentést tett a rendőrségnek, ahonnan azt az értesítést nyerte, hogy *Grósz* egy rendőri felügyelet alatt álló nőnél, *Pánczél Máriánál* járt és ezt arra akarta rábírní, hogy szökjön meg vele Amerikába és megmutatta a 2000 koronát. A nő kérdésére, hogy a pénz honnan van, a fiú azt mondta, hogy atyjától lopta. *Pánczél Mária* elutasította magától a flut, mire ez felvette kabátját, kalapját és szó nélkül eltűnt. Azóta nyoma vesztett.

— Köszönetnyilvánítás. Alább nevezett emberbarátok voltak szívesek az aradi agg és szegény honvédeknek pénztáruk gyarapítására adományokat juttatni: *Dr. Vass Sándorné* urnő 8 koronát, *N. N.* 2 koronát, *Ferenczy Miksa* (Alvác.) 3 koronát, *Kossuth* asztaltársaság (vidéki) *Sisa Mihály* elnök úján 5 koronát, *Pozsgay Pál* dr. 10 koronát, *Hirschl Zsigmond* és neje 5 koronát. Az aradi honvéd-egylet a jószívű adakozóknak ezután is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja. *Simay István*, elnök. *May Soma*, jegyző.

— Aki szép és kedves ajándékkal akarja szeretettel megajánlani az új év alkalmából, az forduljon bizalommal *Weinberger Ferenc* elsőrangú ékszerészünkhöz. *Arad, Szabadság tér 20, Fischer* E. L. palota. Talhalmazott raktár miatt mélyen leszállított árak, legjobb áru, szolid pontos kiszolgálás. Telefon 439.

— Legalkalmasabb ujévi ajándékok *Grallert J* és *Fia* ékszerésznél zsufolt raktar briliáns függők, gyűrűk és más ékszerekben *Olecsó* arany collier lorgnon láncok *Mindennemű* arany, ezüst, tulla és acél zseborák, elsőrendű gyártmányok. Nagy ezüst áruaktár, 6—12 személyes ezüst evőeszközök. Külön china-ezüst osztály. Rendkívül olcsó árak. 39

— Van szerencsénk a nagyérdemű közönség b. figyelmébe ajánlani *Varga János* fiatal törekvő kárpitos és díszítő mesternek a mai lapunkban közzé tett hirdetését.

— A munkához való erő — akár testi, avagy szellemi — a gyomortól származik. Tesztünk ezen kiváló része részolgal arra, hogy a legnagyobb figyelemmel legyünk iránta és gondunk legyen annak rendszeres működésére. A romlott gyomortól következik a rossz emésztés, amelynek természetes következménye az étvágytalanság. Aki a étkezés után naponként egy pohár „Benediktine“-t iszik, annak sohasem lesz oka az étvágytalanságról, vagy rossz gyomorral panaszkodni. E kiválóan ízletes likőr a gyomort felmelegíti és abban erős működést idéz elő. A valódi „Benediktine“ minden jobb fűszer vagy csemegé kereskedésben kapható!

— Modern hajápolás. A haját ritkán ápolják kellő gondossággal. Ha a haj gondozatlanság miatt már hullani kezd, csak akkor — legkésőbb későn — kezd némi gondot okozni. Aki a modern hajápolás iránt érdeklődik, az kívánatra *M. Feith* kozmetikai intézetéből — *Wien VI. Máriahilferstrasse Nr. 45.* — ingyen kap kimerítő prospectust. Ezek mutatják, hogy az orvosok és laikusok által ajánlott *Lovacrin* hajvíz mennyire föltötte áll a hasonló szerekeknek. Lapunk mai számában megjelent hirdetés bővebb felvilágosítással szolgál ezen kiváló kozmetikai szerről, amely arany éremmel és oklevéllel stb. van kitüntetve.

— Rum compositio 1 literhez 20 kr. *Liör* aroma 1 literhez 30 kr. *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

Uj könyvek.

Egészség Naptár. Hatodik évfolyamban jelent meg Marton Sándor dr. szerkesztésében az 1908-adi "Egészség-Naptár." Változatosan gazdag, mindenekelőtt hasznos tartalmával méltó folytatása elődeinek, sőt úgy tapasztaljuk, hogy évről-évre gazdagabb, tartalmasabb e kis házi tanácsadó. Rokonszenvesen fogadja is a közönség e jó barátot, mert hozzáértő szakemberek oktatják ki az olvasót könnyen megérthető, népszerű és meggyőző, sőt szórakoztató módon arra, hogy egészségüknek mi válik hasznára, mi kárára, hogy miként védekezhetik a lépten-nyomon fenyegető veszedelmek ellen. Bámulatos a könyv sokoldalúsága, melylyel az olvasót elhalmozza. Előszóval foglalkozik a gyermekórással, a gyermekvédelemmel a bölcsőtől az iskoláig. Sok és okos tanácsot ad a serdülő ifjúságnak, a tanulóknak és tanárainak, az anyáknak, az iparos és mezőgazdasági munkásoknak, szegényeknek, gazdagnak egyaránt a konyhotól a palotáig. Igazán mindenkinek ajánlható e kis könyvecske, mert a ki ennek lapjait végigolvassa és a benne lévő jó tanácsokat megszívleli, megfogadja, az sok bánattól menti meg magát és családját. Már a kalendarium rovatában ismerteti a szerkesztő a különböző időszakokban előforduló aktuális megbetegedéseket s rámutat arra, hogy hogyan lehet azokat laikusnak is könnyebben felismerni és ellene védekezni.

Egész sorozata van még a hasznos tudnivalóknak, közhasznú intézményeknek. A könyv ára díszes kötésben 1 korona 20 fillér és kapható Szilágyi Béla főbizományosnál, Károly-körút 26., valamint minden könyvkereskedésben.

A Szent-István Társulat legújabb kiadványai. A Szent-István-Társulat jó és olcsó könyvek kiadására alakulván, rendeltetésétől semmiféle jó üzlet, semmiféle kínáló haszon kedvéért el nem térhet s ezért a könyvvásárlás legalkalmasabb időpontját évenként nem nagy anyagi, hanem nagy erkölcsi haszonnal járó munkák kiadására fordítja. Könyvtárt kitevő ifjúsági iratait most is az ifjúság számára dolgozó két igen kiváló írójának becses munkájával gyarapította. G. Büttner Juliának "Kedves történetek" és Sziklay Jánosnak "Uj világ" című kötetei nem méltatlan folytatásai ezen írók s a társaság eddig megjelent ifjúsági iratainak.

A nép számára készített iratok igen sokoldalúak; mesélve tanítanak és tanítva mulattatnak s a megszokott népies olvasmányoktól leginkább abban különböznek, hogy irodalmi színvonal, hang és stílus dolgában semmi kivételt nem ismernek bennük. Kacziány Gézának Magyar rabszolgák Amerikában című kis füzeté megérdemelné, hogy tízezer számra terjeszszék s ahol a nép elolvassa és megszívleli a sok gyermek, sok áldás vagy a Szép Rozál romlása című iratkákat, ott botot fognak a leánykereskedés mézes-mázos beszédű ügynökeire s ott megszűnik az egygyermek-rendszer nemzetpusztítása.

Gazdáknak hasznos utmutatásokkal szolgálnak Horváth E. Jánosnak Mire jó a futóhomok? és Mit együnk, mit igyunk? valamint Mócsy Lászlónak Az istállótrágya és A műtrágyák című iratkái. Mind-egyik praktikus és kisgazdaságokban nagyon értékesíthető tanácsokat ad s így növeli olvasóinak jóvedelmét.

A nép művelésének hathatós eszköze lesz a népiratokon kívül az a legényegyletek számára készült két szindarab is, melyeket két piarista tanár: Tóleséry Ferenc, a katolikus legényegyletek ügyének régi buzgó és eredményes munkálkodású mozgatója és Brach József írtak. Az előbbi bohózatának címe Apróhirdetés, az utóbbi Eljegyzés akadályokkal s előre láthatólag mindkettő kedvelt darabja lesz a legényegyletek műsorának.

Politika és királyhűség. (Egy laikus elmélkedései a helyzetről.) Írta: Kovács András. E címen, egy, politikai és irodalmi téren egészen ismeretlen nevű egyén, népies, de a népszerűségre vezető eszközöket is messze elkerülő modorban, annak a véleményének ad kifejezést, hogy a két nagy pártpolitikai alap: a 48-as és a 67-es alap közt ma már nincs is különbség, — és ha mégis a két különböző alapon álló pártbelieket még az utóbbi években is, egymással szembe lehetett állítani, ez csak azért volt lehető, mert a nagy közönség maga nem foglalkozott eléggé a politikai kérdések

lényegével — és hangzatos jelszavak után indulva lehetővé tette, hogy a pártpolitika tulajdonképpen személyes ambíciók kielégítésére szolgáló eszközzé süllyedjen. A kivezető utat ebből a helyzetből abban véli feltalálni, hogy a mult küzdelmek alatt gyakran elhomályosított királyi tekintély fényének a nemzet közös akarattal adja vissza ismét a régi tisztaságát és hozzáférhetetlenségét. A könyv terjedelme 4^{1/2} iv. Ára 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben s a "Pallas" irod. és nyomd. részvénytársaság könyvkiadóhivatalában.

Negyvenezer magyar könyv. Két hónap előtt egy szürke könyv jelent meg a könyvkereskedések és trafikok polcain: Fényes Lászlónak "A társadalom és a nemi kérdés"-ről írott vaskos füzeté. Ez a kis könyv a maga közvetlenségével, tartalmának rendkívül érdekességgel adataival és fejtegetéseinek merész, de világos logikájával tegyük hozzá még: olcsóságával, három hónap alatt huszezer példányban fogyott el: olyan szám, amely világosan mutatja, hogy a magyar közönség letett régi rossz szokásáról. "A társadalom és a nemi kérdés" főcíme, hogy nem halad a sablonos uton és semmiféle iskolába sem megy bele, leplezetés nélkül, teljes nyíltsággal és a tárgy nagy ismeretével szól minden részéhez.

"A társadalom és a nemi kérdés" második huszezer példányban ma jelent meg és minden dohánytözsdeben és könyvkereskedésben kapható, ára a 7 éves kötetnek rendkívül olcsó: 80 fillér.

Gyümölcsészeti Lexicon lesz a címe annak a kertészeti irodalomban egyedül álló és huzagot pótló könyvnek, amelyet Eötvös Lajos gyümölcskertész ad ki 1908 január havától kezdve, negyedévenként megjelenő füzetekben. A könyv 1500 cím alatt betűsorban fogja gyakorlati alapon, részletesen ismertetni a gyümölcsészetben előforduló összes szakdolgozatokat. A fontosabb szakközlemények könnyebb megérthetőségére, főképp a gyümölcsfák nevelése és metszésénél, több mint 400 ábra és kép fog szolgálni. Előfizetési ára: egy évre (4 füzet) 4 korona, félévre (2 füzet) 2 korona, mely a szerző címére Eötvös Lajos Tarcál (Zemplén megye) küldendő be.

A "Hadsereg." Katonai folyóirat 11. és 12. száma most jelent meg, szokás szerint számos illusztrációval, és érdekes tartalommal. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

"A Művelődés Fejlődésének Törvénye" címmel Héczey István, székesfehérvári tanító egy igen ügyes munkát írt, amely a művelődésnek az élet és életkedvhez való viszonyával foglalkozik. Ez pedig az életben igen fontos körülmény, mert ennek megismerése által nemcsak tisztá fogalmat szerzünk az emberi művelődés igazi fogalmáról és értékéről, hanem azt is megtanuljuk e mű olvasása által, hogy egyéni képzettségünket miképp érvényesíthetjük az életkedv megeremtésére és annak fenntartására.

A könyv mintegy 100 nyomtatott oldalra terjed és két korona előzetes beklüldése mellett kapható a szerzőnél Budapesten, VIII., Fecske-utca 45. sz. a.

"Das Forum" cím alatt új jogi folyóiratot indított meg Dr. Morgenstern Gusztáv bécsi ügyvéd, amelynek 3. száma újkor jelent meg. A szerző, (ki a városunkban közismert Morgenstern fogorvosnak fivére) általános feltűnést keltett az osztrák és német jogászvilágban lapjával; előkelő és ismert bécsi ügyvéd és kiváló büntetőjogi jogász, kinek sikerült a bécsi jelesebb jogászokat maga mellé munkatársaknak megnyerni. A lap havonként jelenik meg és előfizetési ára évi 4 korona, mely összeg a lap kiadóhivatalába, Wien, I. Franz József Quai 43. küldendő.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Sikkasztással vádolt nagykereskedők. Schwarz Ferenc és Fülöp budapesti nagykereskedők üzleti összeköttetésben állottak Messinger Ignác kiskereskedővel, akinek az 1905. és 1906. évek folyamán 2225 korona értékű árukat adott át azzal a kötelezettséggel, hogy Messinger vagy az átadott árukat, vagy pedig azok készpénz értékét köteles a cégnek beszolgáltatni. Messinger szerencsésen túl is adott az árukon, a pénzt azonban nem adta át a nagykereskedők-

nek, hanem magának tartotta meg. Sikkasztás büntetével vádolva került ma Messinger Ignác a vádlottak padjára. A tárgyaláson belismerte az áruk átvételét, de azzal védekezett, hogy azokat nem bizományba, hanem hitelbe kapta. Míntán ezen védekezése a főtárgyalás adataival megcáfolat nem nyert. A bíróság Weiner Lajos dr. védelme után Messingert *felmentette a sikkasztás büntetékének vádjáról*. Az ítélet jogerős.

§ A honvédezred sikkasztója A mult év őszén levél érkezett az 1. honvédgyalogezred parancsnoksághoz, melyben a levélíró bejelentette, hogy Józsa Benjamin ceglédi gazdálkodó, aki 1906 év május havában szabadságot tartott, nagymennyiségű katonai ruhát és egyéb katonai felszerelést vitt magával haza. A ruhákat otthon még civilben is viseli, a felszerelési tárgyakat pedig árusítja. Az ezredparancsnokság a levél adatai alapján megindította a nyomozást. A házkutatás alkalmával csakugyan mintegy 118 kor. értékű katonai felszerelési tárgyakat találtak Józsa Benjamin lakásán. A katonai parancsnokság feljelentésére a büntető-törvényszék Holz dr. bíró elnöklété alatt ma vonta felelősségre Józsa Benjamin lopás büntetéseért. A tárgyaláson Józsa elmondta, hogy neki a ruhakezelő őrmester adása volt s ez adta át neki tartozása törlesztésére a nála megtalált kincstári holmikat, amelyek a 16. század rak-tárából valók. A bíróság Keserű dr. kir. ügyész vádjára Józsa *nem lopás, hanem sikkasztás vétségében mondotta ki bűnösnek s ezért 14 napi fogházra ítélte*. Az ítélet ellen a felek fellebbeztek.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1908. év január hó 8-án, délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügyeknek:

1. Polgármester december havi jelentése.
2. A csanádi káptalan köszönő átirata a főpásztor elhunytá alkalmából közölt részvételt.
3. Udvarhelyvármegye közönségének felirata a hotvát obstrukció letörése tárgyában.
4. Nagyvárad város közönségének felirata a kézi zálogüzleteknél szedett kamatok megállapítása tárgyában.
5. A tomesvári gazdasági egyesület felirata a lépfene járvány elleni védekezések tárgyában.
6. A számvevőség betérjeszi a csatorna és vízvezeték magánkölcson alapjának számszámadását.
7. A mérnöki hivatalnak előterjesztése a törvényhatósági uthalózatnak újból megállapítása tárgyában.
8. A gazdasági szék betérjeszi a Béla-téri városi épület egyik magtárnak bérbeadása iránt megtartott árverés jegyzőkönyvét.
9. A kereskedelmi kamarának átirata munkálakások ügyében.
10. A tanács jelentése Fráter és Dömötör mérnököknek utalványozott kereseti összeg ügyében.
11. Matzki Károly cukrász engedélyt kér arra, hogy az üzlete előtti járdát Benold gázcsőnek lefektetésére igénybe vehesse.
12. Suciu Jánosné felebbezése a tanácsnak azon határozata ellen, melylyel építési törmelések elhordása címén felebbezőtől 56 koronát követelésbe vett.
13. A számvevőségnek előterjesztése csatorna magánkölcsonok után kiegyenlítettlen késedelmi kamatoknak behajthatlanság címén való leírása iránt.
14. A tanácsnak előterjesztése a Spielman Ignác és nejét terhelő csatorna magánkölcsonok leírása iránt.
15. A park-bizottságnak jelentése az 1908. évi fásítási programok megállapítása iránt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 31.

Amerika egy és egy féllel olcsóbb. Kínálat, vétel-kedv gyenge. Üzletelen, lángha. Buza 1908. októberre 10,60 — 61.

Az árak 50 kilonként zárlatva

	Dél	5 órai
	zárlat	zárlat
Buza áprillásra	12,93 — 2,94	13,89 — 3,90
Zab áprillásra	8,25 — 8,26	8,27 — 8,28
Rozs áprillásra	11,50 — 11,51	11,52 — 11,53
Tangeri májusra	7,13 — 7,19	7,16 — 7,17

Arad, a postabélyeg kelte.

T. C.

Van szerencsém ezennel b. tudomására hozni, hogy régi munkatársamat és üzletem eddigi vezetőjét

Krausz Lipót

urat 1908. január 1-től kezdődőleg cégembe önálló cégjegyzési joggal társul vettem és kérem az eddig irántam tanúsított szives bizalmát társas cégünk iránt továbbra is megőrizni.

3068

Kiváló tisztelettel

özv. *Kell Manóné,*
mint a *Kell Manó* cég tulajdonosa.

Arad, a postabélyeg kelte.

T. C.

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy a

KELL MANÓ

cégbe, melynek üzletében hosszú évek óta működöm, társul beléptem és kérem az eddigi cég iránt tanúsított szives bizalmat a társas cég iránt továbbra is megőrizni.

Kiváló tisztelettel

Krausz Lipót,
a *Kell Manó* cég tagja.

Budapest-kobányai sertéskereskedelem.

— December 31. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; középső páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban 121—123 fillérig; fiatal középső páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 124—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammiz terjedő súlyban 127—129 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; középső páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sertésszáma: December 28. napján volt készlet 24.223 darab, december 29. napján főlhajtott 503 darab, december 29. napján elszállított 776 darab, december 30. napjára maradt készletben 23.950 darab.
A hizsorsortés üzletirányzata: Nyugodt.

Nemzeti Színház.

Szerda, 1908. évi január hó 1-én:

Bérletszűnet.

Bérletszűnet.

Délután 3 $\frac{1}{4}$ órákor, fél helyárrakkal:

A boszorkányvár.

Víg operette 5 felvonásban. Irta: Berli Alajos. Zenéjét szerző: Milöcker Károly. Fordította: Reiner Ferenc és Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Gr. Kányaváry Leó	Marcia	Kun Irén.
Kakasdy Szabó L.	Kalára néne	Benkőné
Bronneville Ujj Kálmán.	Verus	Sz. Rontay
Capponi Eöry Lajos.	Simon	Kulcsár L.
Coraille Wlassák V.	Józi	Faludy K.
Lamotte Szathmáry	Andris.	Hunyady J.

Kezdete délután 3 és fél órákor.

Este 7 $\frac{1}{2}$ órákor, rendes helyárrakkal:

A) bérlet.

A) bérlet.

A szentivánéji álom.

Bűvészi tündérrege 5 felvonásban. Irta: Shakespeare. Fordította: Arany János. Zenéjét szerző: Mendelssohn.

SZEMÉLYEK:

Theseus	Hunyady J.	Orrondi	Faludy K.
Egeus	Eöry Lajos.	Osztvér	Szathmáry
Lysander	Dellő Lajos.	Hyppolita	Szilágyi B.
Demetrius	Kesztler B.	Hermia	H. Novák I.
Vazkor	Várnay J.	Heléna	K. Kápolnai
Gyalu	Kulcsár L.	Oberon	H. Körössy J.
Zuboly	Leóvey Leo.	Titania	Zalay Margit
Dudás	Horti Sándor	Puck	H. Harmath

Kezdete este 7 és fél órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma szerdán, 1908. január hó 1-én, újév napján

Műsor:

1. Akadály-verseny.
2. A kovács-sztrájk.
3. A nő-vadászok.
4. Villamosság.
5. Az erdők Istene.
6. Kínai szokások.
7. A kolostor kertésze.

Cukrázda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

IDEGENEK ARADON.

— December 31. —

Központi-szálloda. Horánsky Zoltán birtokos Zalatna. — Sinagel József birtokos Krakó — Szövényi Károly mérnök Zenta. — Kertész Miklós mérnök Budapest. — Pásztor Sándor dr. orvos Budapest. — Téssta M. színész Budapest. — Glasman Tódor magánzó Salgótarján. — Moss Ede magánhivatalnok Eperjes. — Weiszberger Mór gyáros Késmárk. — Meseer György hivatalnok Budapest. — Moravitz Jenő hivatalnok Zágráb. — Losonczy Emil magánzó Beregszász. — Horváth Géza bizt. felügyelő Budapest. — Noriner István utazó Kolozsvár. — Körmendi Herman utazó Bécs. — Menzl Jakab utazó Szeged. — Beleznai Odön utazó Budapest. — Löw György utazó Budapest. — Hecht Emil utazó Budapest. — Brüll Endre utazó Budapest. — Hochman Antal utazó Beszterce. — Komenter Miklós utazó Budapest. — Reisz Géza utazó

Budapest. — Braun Zsiga utazó Budapest. — Dárdai Elek utazó Budapest — Münz Lajos utazó Budapest. — Prág Miklós utazó Budapest. — Reis Ottó utazó Budapest.

NYILTER.*

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvényeinek

18-ik számú szelvényei

1908. január 2-től

30 koronával beváltatnak

Aradon a társulat pénztáránál.

Makón

Pécskán

Nagyszentmiklóson

a társulat fiókjait zeteinél.

Alapított 1801.

Ajánlom legfinomabb minőségű saját termésű

Muszkai Bakator } a rajnai bo-
Muszkai Sziklabor } rokhoz hason-
Muszkai Rizling } latosak

továbbá:

Gyorki, a „Jánoshegyen“ termő kitűnő finom vörös szemelt boraimat. Magyaradi és ménesi kitűnő és kabinet valamint Tokaji aszu boraimat és Ménesi Cognacomat.

Domány József Arad,

cs. és kir. és ő felsége a szász és szerb király, úgy mint ő fensége Karoly Tivadar bajor herceg udvari szállítója szőlőbirtokos és bornyakereskedő.

30

Mindeddig felülmulhatatlan!

Csak akkor valódi, ha a három-zögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér " 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 2451

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárban

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a kiadóhivatal:
 József főherceg-ut 22. szám.
 Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban:
 József főherceg-ut 22. szám.
 Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszert beiktatásának ára 4 fillér, vasnapi napoktól 8 fillér. — Cselekedet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elarusító helyein.

AKI

eladni kíván
 bútort, kongorát, bútort, szőnyegcsót, szőnyegcsót, üzletet, műhelyt, lakást stb., vagy

AKI

bérbéadni kíván
 birtokot, házat, vadászterületet, halászatot, telket, kocsit, lovat.

AKINEK

ismeretség hiján
 házastársra, nevelőre, vállalkozóra, könyvelőre, segédre, leányra, gazdatisztra, kulcsárra, vintzellérre, kertészre, kulcsárra, gazdaszónyrs, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy hordaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége

AKI

ingyencsokot vésél vagy bérbévételei cséi jából keresi.

AKI

valamely állást betölténi kíván: legbrtó sabbán ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
 kis hirdetési rovatát használja.

Eladó ház

Új Szt.-Annán, a legforgalmasabb helyen a főuton, üzlet és kávéháznak alkalmas., ujonnan épült ház, kedvező feltételek mellett eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3049

Rongált dobozu levélpapírok

minden elfogadható árban kiárusít **Ingyen I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 361

Pony kocsi

veszek könnyű pony kocsit lehet paraszt kocsi alaku is, ugyanott eladó egy méhes teljes felszereléssel országos méretű kaptárokkal. Czim a kiadóhivatalban. 94

Betegtolókocsi

használt, jókarban levő jutányos áron eladó. Megtekinthető, Rákóczy-utca 5. sz. 3057

Használt de jó karban levő

írásztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóban.

Jó karban lévő

kisebb pénzszekrény megvételre kerestetik.

Intelligens

özy. urinónél jó házi koszt kapható. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uj könyvek

50-90%-os alkalmi árleszállítással, mely 1908. február 1-ig marad érvényben. Kizárólag jó művek. Árjegyzék ingyen. **Kerpel Izsó** könyvkereskedése Arad. 1921

Angoltanításra

ajánkozik, amerikai tanulmányutjából hazatérve, **Órfi József**, nyug. isk. igazgató, Szt. István-u. 4. 99

Egy jó

írású fiatal ember azonnali belépésre kerestetik. Cim a kiadóban. 100

Eladó

1 használt 1 ajtós, 1 két ajtós Wertheim Cassa. 1 új 95 frtos hajós varrógép, 45 frt. Bildhauer, Orczy-utca. 155

3031

Egy jó karban levő 2 lóerős

Gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy egyén,

aki a bor és huszfogyasztási adó kezelése és az ezzel összekötött ellenőri teendőkben **jártassággal bír,**

600 korona fizetéssel

és a birságpénzek 1/3 része mint jutalékkal Világos községben alkalmazást nyerhet.

Az állás elnyerése iránt alólírott előjárásához kell fordulni s azonnal elfoglalandó.

Világos, 1907. dec. 30.

Stéger Vendel, jegyző.

151

Grek Döme, bíró.

A glogováci jegyzőségnél kifogástalan egyéniségű **okleveles jegyző** azonnali belépésre alkalmazást nyer.

Javadalom 1200 kor. évi fizetés, lakás, fűtés, világítás. **Ajánlatok okmánylandók** 154

37938—1907.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy azon 14-16 éves ifjak, akik mint hajó-suhancok a cs. és kir. haditengerészetbe belépni óhajtanak, az erre vonatkozó feltételekről Arad szab. kir. város katonaiügyi osztályánál nyerhetnek kellő tájékozást. Arad, 1907. évi december hó 10-én.

Varjassy,
 polgármester.

Könyvkötészetünkben **egy ügyes fiu tanulónak**

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Jó karban lévő

méhcsaládokat,

lehetőleg nagy méretű kertlépekkel és kaptárokkal

megvételre

keresek. 140

Tószegi Mihály

u. p. Gurahonc. Valemare.

Törvényileg védve.

Óriási feltűnést keltett orvosi körökben, valamint a nagyközönség között az **amerikai**

LOVACRIN

hajvíz feltalálása kitüntette Bécs és berlinben 1906 arany éremmel, oklevéllel és kereszttel. **Lovacrin** úgy hat a hajgyökerekre, hogy legfeljebb 8 nap alatt feltétlenül mutatkozik a haj- vagy szakáll növes — ha egyáltalán ez lehetséges.

Korpa, hajkiullás stb. emulnak egyszerű használat után, amiről jótállást vállalunk. Bizonyítványok a munkarendezésre, hogy 100.000-nél több kopasz és szakállatlan **Lovacrin** használata által dus haját vagy szakállt kapott. **Lovacrin** minden haját sűrűvé és hosszúvá tesz. **Lovacrin** az őszülő haját lassankint az eredeti színre változtatja. — Egy nagy üveg **Lovacrin** — mely több hóra elég — ára 5 korona, 3 üveg 12 korona és 6 üveg 20 korona. Sympatikus fehér, úde és finom bőrt kaphat bárki — ment a bőrtakától, oitoktól, pattanásoktól — ha alábbi **Lovacrin** szereket (melyek teljesen ártalmatlanok és felülmuhatatlanok) használja. **Lovacrin-Creme** tégelyekben 3 és 5 koronában, **Lovacrin-toilette-víz** 3 és 5 koronában, **Lovacrin-Powder** (fehér, rózsaszín vagy creme) dobozokban 3 és 5 korona.

Utánvétel a pénz előleges beküldése esetén szállít a főraktár.

M. FEITH NACHF.
 Wien, VI., Mariahilferstr. 45.

vagy Aradon Guterl Földes Kálmán gyógyszer-tára Brák Ferencc-utca 11-12. sz., valamint igen sok droguerfiában, illatszár kereskedésben és gyógyszerertárban. 5971

Pénzének
ellensége,

kifizett francia pezsgőért szórja, mikor
egyenértékű hazai terméket sokkal ol-
csóbban kaphat.

50 éves pályafutását fejezi be a legjobb
magyar élclap, az

„ÜSTÖKÖS“

Ebből az alkalomból az Üstökös kiadóhivatala
azt a kedvezményt nyújtja olvasóinak (nyil-
vános helyiségek kivételével), hogy

1/4	évre (3 kor. helyett)	2 kor.-ért
1/2	" (6 " " "	4 " "
1	" (12 " " "	8 " "

rendelhetik meg az Üstököst.

Utalvány cím: „Üstökös“ Bpest.

Az Üstökösnek állandó rejtvény rovata van.
Minden megtejtő kivétel nélkül értékes jutalmat
kap.

Az 50 éves jubelium alkalmából megjelenő

ünnepi számot

minden új előfizető megkapja

Boldog új évet kívánok

helybeli és vidéki

összes vendégeimnek és barátaimnak

Schuch Ferenc

125 „Millentum“ sörcsarnoka.

Wittmann Károly
Boldog új évet kíván

123 összes vendégeinek.

Boldog új évet kívánok

összes szállodai és kávéházi vendé-
geimnek

özv. Duffnerné

124 a „Vas-szálloda“ tulajdonosa Arad.

Összes vendégeimnek, jóbarátainknak és
ismerőseimnek kívánunk

boldog új évet

102 **KOVÁCS és NOVOTNY**

A „Vadászkürt“ vendéglő és sörcsarnok bérletje.

T. c. helybeli és vidéki vendégeimnek,
üzletfeleimnek, jóbarátainknak, kollegáim-
nak és ismerőseimnek

Boldog új évet kívánok

Arad, 1908. január 1.

103

Rónai János,

a „Központi szálloda“ bérletje.

Boldog új évet

kívánunk az összes vendégeimnek és jó
barátainknak

Láng Testvérek

vendéglősök. 96

Boldog új évet kíván

az összes vendégeimnek

Zajonskowsky János

a „Bross“ kávéház tulajdonosa. 137

Boldog új évet kíván

összes vendégeimnek és jóbarátainak

Szabó Kálmán

a „Pannónia“ szálló és vendéglő tulajdonosa. 153

Boldog új évet kívánok

igen tisztelt vendégeimnek, jó barátainknak és
ismerőseimnek

Kiváló tisztelettel

Répássy Pál,

S. S. S. vendéglős 135

Összes kedves vendégeimnek és ismerő-
seimnek

boldog új évet kívánok

Kovács Arthur

136 Arad, Abbázia kávéház tulajdonosa.

Boldog új évet kívánok

az összes vendégeimnek és jóbarátainknak

Lukács Sándor,

127 vendéglős.

Boldog új évet kívánok

összes vevőimnek és barátainknak

Holtzer József,

126 ruhakereskedő.
Arad, Petőfi-utca sarok. (A színház-épülettel szemben.)

Ismerőseimnek, jóbarátainknak

boldog új évet

kívánok.

Kalkó Sándor

Mairovitz Emil cég üzletvezetője. 159

Vevőinek és rendelőknek az évforduló
alkalmából

boldog új évet kíván

Fischer Simon kereskedő

101 Szabadság-tér.

Boldog új évet

kívánok

ugy a helybeli, valamint vidéki vevőimnek és
barátainknak

Moskovitz Izidor,

97 Andrassy-tér B. sz. (A Minorita templommal szemben)

Vendégeimnek

boldog új évet kívánok

és kérem, hogy tartsanak meg továbbra is szíves
jóindulatukban.

Tisztelettel:

145 **Zsikits Vladimir,**

fodrász.

Boldog új évet

129 kívánok

megrendelőinek, üzletfeleimnek és barátainak

SUGÁR JÓZSEF,

angol uri és katonai egyenruha szabó.

Összes vevőimnek, ismerőseimnek és jóbarátainknak

boldog új évet

kívánok

Fehér Gyula

fűszerkereskedő. 112

Boldog új évet kíván

az összes vevőimnek

Wolf János

uri és hölgy cipész 110

Arad, Minorita-palota.

Összes vevőinek

boldog új évet kíván

Bauer Gyula

114 Arad, Minorita-palota.

Az aradi vendéglősök és kávéosok ipartársulatának és
a vezetésem alatt álló aradi pincérek seg. és elh.
egylet tagjainak, valamint minden jó ismerőseim- és
barátainknak sok

szerencsét és boldog új évet kívánok

Horváth Lajos,

150 elnök.

Boldog új évet kívánok

minden megrendelőimnek és jó barátainknak.

Eiser Sándor,

Magyar légszusz. izzófény részvénytársaság
Welsbaché Dr. Auer Károly szabadalma
képviselője. 128

Boldog új évet kívánok

megrendelőimnek és vevőimnek.

Arad, 1908. január 1.

130

Braun Miksa,
férfi- és gyermekruha áruháza Aradon,
Szabadság-tér Gróf Nándaly-palota.

Valamennyi megrendelőinek és
vevőinek

Boldog új évet kíván

122

az Aradi Butorkészítő iparosok szövetkezele
mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.

Valamennyi megrendelőinknek és ismerőseink-
nek ezúton mondunk

boldog új évet

Fábián és Blázsini

férfi szabók. Arad, Deák Ferenc-utca. 115

boldog új évet

kivánok összes megrendelőimnek

BOLEZNY ANTAL

cipész 116

Összes megrendelőinknek és ismerőseink-
nek

boldog új évet kívánunk

Herczog és Neustadt

fűző-készítők. 117

Vevőimnek és barátaimnak ez úton kívánok

boldog új évet

Bérczy Pál

bőrönd- és nyereg készítő. 118

boldog új évet kíván

összes vevőinek, ismerőseinek és jó barátainak

Seelinger M. A. cipész

utóda Brecka Károly 119

Arad, Szabadság-tér.

Boldog új évet kívánok

ugy vevőimnek, mint az összes ismerőseimnek

Igaz Sándor

ékszerész, Szabadság-tér. 120

Megrendelőinek és vevőinek

boldog új évet kíván

az 121

Aradi cipészek termelő szö-
vetkezele Aradon.

boldog új évet kíván

tisztelt vevőinek, jó barátainak és ismerőseinek

Szuppi Lajos

keztűs és sérvkötész. 118

Boldog új évet kívánok

ugy a helybéli, valamint vidéki vevőimnek

Dürr Gusztáv

csemege, fűszer, pezsgő, bor és ásványvíz keres-
kedése Arad.

(A városházzal szemben.)

Telefon 118. szám. 111

Boldog új évet kíván

összes vevőinek

Varga János,

butorterve Arad,

Deák Ferenc-utca 33 sz. 134

Megrendelőinek, összes üzletbarátainak
szívélyes

boldog új évet kíván

Kiss András

férfi szabó

133

Arad, Deák Ferenc-utca.

Boldog új évet kívánunk

összes vevőinknek

és üzletbarátainknak 132

Erdélyi és Bácskai ipararu raktár

Reich B. Károly fia és társa.

Vendégeimnek és látogatóimnak ezúton ki-
válnok

boldog új évet.

Karagyena János,

fodrász. 191

Üzletbarátainknak és megrendelőinknek ez úton
kívánunk

boldog új évet.

Aradi és Vidéki iparosok

bőripari raktárszövetkezele. 146

Vásárlóimnak, valamint ismerőseimnek az év-
forduló alkalmából

boldog új évet kívánok.

Reich E. L.

147

Arad, Szabadság-tér.

boldog új évet kívánok

az összes vevőimnek

Kádár István

férfi-szabó 155

Arad, Salac-utca.

boldog új évet kívánok

összes vevőimnek, ismerőseimnek és jóbará-
táimnak

Brunner Béla

uri divatkereskedő 106

Arad, Szabadság-tér.

Boldog új évet kíván

az összes vendégeinek, ismerőseinek és jó-
barátainak

Porczán Lajos,

149

vendéglős.

Minden jó akaró barátomnak és rendelőmnek

boldog új évet kívánok

Arad, 1908. január 1.

Bräuner Vilmos

148

szobafestő és mázó.

Boldog új évet kíván

az összes vevőinek 108

Albrecht Ágoston

keztűs.

boldog új évet kíván

összes üzletfeleinek és barátainak 109

Kalmár József

villany műszerész

Arad, a „Központi Szálloda“-val szemben.

M. t. vendégeimnek, polgártársaimnak és jó-
barátainak

boldog új évet kívánok.

Tesits Sándor

98 vendéglős, az „Arany Szarvas“-hoz.

Megrendelőimnek és barátaimnak

160 boldog új évet kívánok

inokai **TÓTH LAJOS**

Összes vevőinknek, ismerőseink-
nek és barátainknak

boldog új évet

kívánunk 161

Martics és Pák.

Vevőimnek és barátaimnak

boldog új évet kívánok

Moskovitz Zsigmond 156

ruhakereskedő, Nemzeti Színház épület.

Megrendelőimnek, ismerőseim-
nek és barátaimnak 158

boldog új évet kívánok.

Sebesy Ferencz.

Jóbarátainak, ismerőseinek és t. megren-
delőinek

boldog új évet kíván

Scheibel Vilmos 162

vizvezeték vállalkozó.

Nagy választék kész gyászkalapokban, vagy azok megrendelés esetén 24 óra leforgása alatt készíttetnek el.	Minden e szakmába vágó javítás, átalakítás úgy helyben mint vidékre pontosan és jutányosan eszközölhető.	Dus választék kész gyermekkalapokban, vagy azok megrendelés szerint is készíttetnek.
	<p><i>Aradon, az Andrássy-téren, a Minorita-palota épületben földszint és igen tágas Mezzanin helyiségekben a legnagyobb és legteljesebben berendezett, igen dusan felszerelt</i></p> <h2>fiók női-divat, kalaptermet</h2> <p><i>rendeztem be,</i></p> <p><i>hol a legújabb divat szerinti párisi és bécsi öszi kalapok már raktáron vannak.</i></p> <p>Van szerencsém a n. é. t. hölgyközönség b. tudomására hozni, miszerint <i>fióküzletemet</i> oly gázerben rendeztem be, hogy az a kor igényeinek minden tekintetben a legmesszebbmenőleg megfeleljen, és így állandóan oly termékeim vannak raktáron, amelyek <i>eredeti párisi és bécsi modellek, de egyszersmind saját készítményetmet is képezik.</i></p> <p><i>Nagy raktár (Mirtus) menyasszonyi koszeru és fátyol, művirág és csokrokban.</i></p> <p>Midőn tisztelem több évi fenállása alkalmából az igen tisztelt helybelli és vidéki hölgyközönség eddigi szives támogatásáért hálás köszönetemet nyilvánítom, egyben további b. pártfogásaikat kérve, vagyok</p> <p>mély tisztelettel 2953</p> <h3>L á z á r C z.,</h3> <p>Andrássy-tér, Minorita-palota.</p>	

Van szerencsém a nagyérdemű közönség be-
ceses tudomására adni, hogy

asztalos műhelyemet

a mai modern kor igényeinek megfelelőleg

teljesen újólag felszerelve

a régi nagy forgalmu üzemben
vezetem tovább, és elvállalok e szakmában, ugy mint
ezelőtt, a legmodernebb kivitelben

ebédlő-, háló-,

2999

és mindennemű

szobabutor készítését

jutányos árak mellett!

Magamat a n. é. közönség b. pártfogásába aján-
lom, vagyok kiváló tisztelettel

LISINSZKY LAJOS

mübutorasztalos

Aradon, Péter-utca 6-ik szám alatt.

Hölgyek figyelmébe!

Ajánlja magát gyakorlott budapesti

2952

arc, kéz, (manikür) hajápoló s hajfestőnő

Házhoz is megyen.

Szives pártfogást kér

VARGA JUSTINE

Forray-utca 3. sz. I. emelet balra.

Kremmer ház.

Moskovitz Izidor

Ajánlja dusan felszerelt

férfi-, fiu- és gyermekruha raktárát,

a legszolidabb és legolcsóbb árak mellett.

A nagyérdemű közönség figyelmét bátorlódok erre felhívni

Maradok teljes tisztelettel

Moskovitz Izidor.

Andrássy-tér 8., a Minorita-templonnal szemben!

3017

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, dugycékertű bcr- és csemegefaja 2690

fás-oltványokat

bármely mennyiségben szállít

HÁMORY GAZDASÁG

szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Kész cipő mérték szerint.

Egyedüli raktár

Weinberger János

elsőrendű cipőraktár

Arad-Temesvári.

Olcsó háztelkek egész-

ben és részbeni eladásra

Aradon, közvetlen az államvasuti fűtőházak mellett, Zimándi utca két szám alatt eladó. 4 házhely üres telek a Zsidótemető utcában 3 telek 5-5½ korona öle 400 öle nagyságban, tervekalkólírotnál megtekinthetők:

Soltz Gyula

Kis Ernő utca 10. v. gy Zsidótemető-utca 5. sz. alatt. 3056

Mellék kerasetnek ajánlok egy 1000 korona óvadékkal bíró uri embernek

házigondnoki állást 300 korona fizetéssel. Cim Fábian-utca 5a.

3036

23199-1907. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint az Észak-amerikai Egyesült Államokban pár héttel ezelőtt beállott gazdasági válság az ipari, bányászati és egyéb vállalatok egy részét üzemük teljes beszüntetésére, másokat pedig arra kényszerített, hogy munkaerejüket felére apaszítsák, vagy munkásaiknak az eddiginél tetemesebben csekélyebb bért fizessenek.

Az ennek következtében beállott munkahiány, más gazdasági zavarok és az illető vállalatoknak azon eljárása, hogy elsősorban az idegen munkásokat bocsájtják el, tömegesen térítik vissza Európába és különösen hazánkba azokat a munkásokat, kik az utóbbi évtizedek folyamán az Egyesült Államokba kivándoroltak.

Megbízható adatok szerint Hamburgban 6000, Brémában 3870, Antwerpenben 2300 visszavándorló érkezik meg a legközelebbi időben Európába. Ezen kivándorlóknak körülbelül fele a magyarok közül való, miért is ismételtelen figyelemtettem mindazokat, kik az Észak-amerikai Egyesült Államokba kivándorolni szándékoznak, hogy ezen tervüktől saját jól felfogott érdekükben álljanak el, mivel kivándorlásuk által ezidőszent csupán anyagi károsodásuknak és testi épségük veszélyeztetésének teszik ki magukat.

Arad, 1907. évi december hó 10.

Green Nándor, s. k. h. főkapitány.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy

épület- és műlakatos-

műhelyünket a **Wes-selényi-utca 1. szám alá**

áthelyeztük,

ahol elvállalunk mindennemű, e szakmába vágó munkákat. Épít-vasalások, takaréktűzhelyek és sirkertések a legjutányosabb árak mellett. — Vidéki megrendelések pontosan eszközölktenek.

Tisztelettel 17

Láng és Mayer.

23933-1907. kh.

Hirdetmény.

Az aradi elsőfoku iparhatóság és az aradi járási főszolgabírói hivatal mellett 1908. évben működő iparhatósági megbízottak választásának határidejéül 1908. évi január hó 2-ának d. e. 11 óráját a kapitányi hivatal iparügyi osztályában kitűzöm, mikorra az önálló kereskedőket és iparosokat meghívom.

A választók jegyzéke ugyan-csak előbb jelzett hivatalban betekinthezők s az az ellevi netáni felszólamlások ugyanott írásban benyújthatók.

Arad, 1907. évi december hó 16-án.

Sarlot, főkapitány.

Anosmin

legjobb szer a lábizzadás teljes megszüntetésére.

Már egyszeri alkalmazása azonnal megszünteti a láb izzadásával járó nem épen kellemes szagot. Huzamosabb használata után pedig teljesen meg is szűnik. A bőrt nem izgatja, nem keményíti, hanem ellenkezőleg puhán tartja. Egy doboz ára 1 kor.

Hölgyek figyelmébe!!

Alabastrom poudre toilette könyv.

1 darab 70 fillér.

Egy-egy lapot szükség esetén a könyvecskéből kiszakítva, azal az arcot, ha a hőség következtében az zsíros fényű lesz, letöröljük. Meglepő és gyors hatása.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Mátvás

gyógyeszköztárában

458

Arad, Szabadság-tér.

Feltűnő ujdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivhat

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

VÁROSI ES MEGYEI TELEFON.

A látogatott

Motor-kávéház

a motorállomás töszomszédságában, a Wanitsek-féle házban.

Fővárosi és összes aradi lapok.

Naponta kitűnő tejes kávé. Kitűnő likőrökben nagy választék.

Hideg és meleg böffő. — Reggelig nyitva. Ma Erdélyi Tóni és fia zenekara játszik.

A t. közönség szives támogatását kéri tisztelettel

Lukács Fülöp László

kávész.

16

Állandó régiség kiállítás.

PICK MÓR

budapesti régiségkereske-
dőt a fővárosba ránduló
aradi gyűjtőknek melegen
figyelmükbe ajánljuk.

Budapest, Károly-körút.

Mélyen leszállított árak! ——— Disműárak kiárusítása miatt mélyen leszállított árak!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete
ARADON, SZABADSÁG-TÉR 20. SZÁM,
Forray-utca sarok, (Gróf Nádasdy-palota.)

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legszebb és legdivatosabb kalap, ingek, gallérok, kézelők, nyakken-
dők, keztyük, zsebkendők, harisnyák stb. újdonságok.

Nagy választék fa, vászon és bőr utazó bőröndökben.

Divat újdonság francia és angol illatszer különlegességekben.

HAMMERLI J. PÉCSI KEZTYÜGYÁR FŐRAKTÁRA!

Dismű árak beszerzési áron alul adatnak el.

Olcsó árak, vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Pontos kiszolgálás! ——— Pontos kiszolgálás!

Mélyen leszállított árak! ——— Disműárak kiárusítása miatt mélyen leszállított árak!

Névjegyek

a legújabb divat szerint meg-
rendelhetők az

Aradi nyomda

Részvénytársaságnál.

Alkalmi vétel

Perzsa szőnyegekben!

Tisztelettel tudatom, hogy

68 darab

szép válogatott régi

perzsa

szőnyeget

vettem és azt igen kedvező áron adhatom el.

Az árak 55 és 70 korona közt váltakoznak és így az

karácsonyi és ujévi ajándéku

igen alkalmas.

3028

Domán Sándor

szőnyeg-áruháza ARADON.